

Täysistunto

Maanantai 28.6.2021 klo 14.01—17.53

4. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—2025

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2021 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 12/2021 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt päätetään valtiovarainvaliokunnan mietinnön VaVM 12/2021 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskisen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen varattujen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Aluksi pidetään ryhmäpuheenvuorot, joiden pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi puhemies voi myöntää harkitsemassaan järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Mietinnön esittely, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.03 **Johannes Koskinen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön keväällä laatiman ennusteen mukaan bruttokansantuote kasvaa 2,6 prosenttia tänä vuonna, kaksi ja puoli prosenttia ensi vuonna ja puolitoista prosenttia vuonna 23. Yksityisen kulutuksen arvioidaan kasvavan nopeasti säästämisen purkautuessa kulutukseen, minkä lisäksi myös vienti ja investoinnit elpyvät maailmantalouden kasvunäkymien myötä. Tästä on tullut kovastikin positiivisia esimerkkejä viime viikkoina.

Suomen Pankin 15. kesäkuuta julkaiseman ennusteen mukaan kasvu olisi edellä mainitua arviota olennaisesti nopeampaa. Suomen Pankki arvioi, että talous kasvaa liki 3 prosenttia tänä vuonna ja 3 prosenttia ensi vuonna mutta hidastuisi 1,3 prosenttiin vuonna 23 väestön ikääntymisen ja heikon tuottavuuskasvun vuoksi. Myös valtiovarainministeriön uusimmassa ennusteessa kasvun arvioidaan olevan aiemmin arvioitua nopeampaa. Kansainväliset eurooppalaiset esimerkit osoittavat, että meillä olisi mahdollisuuksia vielä jopa tämmöiseen kolmen neljän prosentin kasvuun useampia vuosia peräkkäin, kunhan pidämme huolta kasvun edellytyksistä, ja se olisi keino ratkaista julkisen talouden alijäämän ongelmaa.

Valiokunta pitää perusteltuna, että valtio on kantanut suurimman osan koronavirustilanteen vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista ja tukenut kuntia ja sosiaaliturvarahastoja epidemiasta koituvien haittojen lievittämiseksi. Valtionhallinto olikin vuonna 20 julkisen talouden alasektoreista kaikkein alijäämäisin. Paikallishallinnon rahoitusasema sen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

sijaan kääntyi pitkälti tukitoimien ansiosta ylijäämäiseksi. Julkisen talouden suunnitelma sisältää ensimmäistä kertaa myös valmistelussa olevat hyvinvointialueet, jotka aloittavat toimintansa vuonna 23 mittavien investointien vuoksi lievästi alijäämäisinä. Myönteistä on, että koronapandemian vaikutukset julkiseen talouteen jäävät viimeisimpien tilastojen ja ennusteiden perusteella vuonna 20 tehtyjä arvioita pienemmiksi. Suomen julkinen talous on selvinnyt kriisistä myös paremmin kuin muiden EU-maiden taloudet keskimäärin.

Valtiovarainvaliokunta on tyytyväinen hallituksen koronapandemian aikana toteuttamaan aktiiviseen ja vastuulliseen finanssipolitiikkaan, joka on mitoitettu suhdannetilanteen edellyttämällä tavalla. Finanssipolitiikka on ollut taantumassa voimakkaasti elvyttävää, kun hallitus on päättänyt laajoista toimista, joilla turvataan työpaikkoja ja toimentuloa sekä helpotetaan yritysten taloustilannetta koronavirustilanteesta aiheutuvissa vaikeuksissa. Tehdyistä menolisäyksistä kohdistuu kehyskaudelle yhteensä 900 miljoonan euron summa painottuen ensi ja seuraavaan vuoteen.

Valiokunta pitää perusteltuna, ettei elvytystä lopeteta heti talouskasvun käynnistyttyä, sillä valtiovarainministeriön ennusteen mukaan tuotanto pysyttelee selvästi potentiaalisen tuotannon alapuolella lähivuodet. Tämä tarkoittaa, että talouden ylikuumenemista ei ole näköpiirissä välittömästi ja taloudessa on edelleen käyttämätöntä kapasiteettia. Lisäksi terveyteen, hyvinvointiin ja osaamiseen suunnatut panostukset ovat yleensä sekä kokonaishyvinvointia lisääviä hyvinvointi-investointeja että taloudellisia investointeja, jotka kasvattavat pitkällä aikavälillä myös tuottavan työvoiman määrää ja vähentävät tarvetta yhteiskunnan resursseja sitoville korjaaville palveluille.

Samalla valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että valtiontalouden kehysjärjestelmä säilytetään keskeisenä kansallisena finanssipolitiikan sääntönä, jolla turvataan valtiontalouden vastuullinen, pitkäjänteinen ja taloudellista vakautta edistävä menopolitiikka. Sen uskottavuuden varmistamiseksi on kuitenkin tärkeää, että järjestelmää uudistetaan ja että kehysmenettelystä poikkeamisen mekanismit sovitaan ennakolta.

Valiokunta toteaa lisäksi, että EU:n finanssipoliittisessa sääteltyssä on edelleen voimassa keväällä 20 käyttöön otettu vakaus- ja kasvusopimuksen poikkeuslauseke, joka sallii poikkeaman julkista taloutta koskevista tavoitteista ainakin vielä ensi vuonna. Valtiovarainvaliokunta painottaa, että akuutin koronakriisin väistyttyä on välttämätöntä ratkaista, miten vakaus- ja kasvusopimusta sekä muita EU:n finanssipoliittisia sääntöjä uudistetaan ja miten niiden noudattaminen varmistetaan.

Hallitus on päivittänyt hallitusohjelman talouspoliittisia linjauksia koronakriisin myötä ja asettanut tavoitteeksi julkisen velkasuhteen kasvun taittamisen 20-luvun puolivälissä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan velkasuhde kääntyy laskuun, jos ja kun julkisen talouden rahoitusasema vahvistuu nettomääräisesti 2—2,5 miljardilla eurolla. [Ben Zyskowicz: Vahvistuuko?] Valiokunta pitää tavoitetta tärkeänä, koska julkisessa taloudessa valitsee edelleen väestön ikääntymisestä aiheutuva pitkän aikavälin kestävyysvaje. Mikäli julkisen talouden tulo- ja menorakenteeseen ja toimintaan ei tehdä pysyviä muutoksia, julkisyhteisöjen velka-asteen kasvu kiihtyisi tulevien vuosikymmenten aikana.

Hallitus tavoittelee talouden vakauttamista taloudellisen kestävyys tienartassa linjatuilla toimenpidekokonaisuuksilla, jotka koskevat työllisyyttä, talouskasvun edellytysten vahvistamista, julkisen hallinnon tuottavuuden kasvattamista ja kustannusvaikuttavuutta tukevia toimia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta. Työllisyysaste on tarkoitus nostaa 75 prosenttiin vuosikymmenen puoliväliin mennessä ja kasvattaa työllisten määrää

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

työllisyystoimenpitein 80 000 henkilöllä vuosikymmenen loppuun mennessä osana velkasuhteen vakauttamistavoitetta.

Valiokunta huomauttaa, että talouspoliittisen arviointineuvoston mukaan kaikki hallituksen työllisyystoimet eivät vahvista julkisen talouden tasapainoa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Onkin tärkeää, että tehtyjen toimien vaikuttavuutta seurataan ja huolehditaan siitä, että resurssit ovat riittävät tavoitteiden saavuttamiseksi.

On myös tärkeää siirtyä kohti aktiivisempaa työvoimapolitiikkaa [Leena Meri: Kyllä!] ja edistää työmarkkinoiden toimintaa vahvistamalla aktiivisen työvoimapolitiikan voimavaroja. [Timo Heinonen: Enää ei puutu kuin teot! — Leena Meri: Aivan!]

Valiokunta korostaa myös panostuksia digitaalisten ratkaisujen, tietojärjestelmien sekä digitaalisten palvelualustojen kehittämiseen. Valiokunta korostaa myös toimia, joilla vähennetään korkeaa rakenteellista työttömyyttä sekä koronaepidemian aikana kasvanutta pitkäaikaistyöttömyyttä. Työvoimapulan helpottamiseksi on myös tärkeää kehittää työperäiseen maahanmuuttoon liittyviä viranomaisprosesseja.

Kestävyyttä on lisäksi tarkoitus parantaa tehostamalla julkisen hallinnon tuottavuutta ja kustannusvaikuttavuutta sekä kehittämällä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluprosesseja jo ennen sote-uudistuksen voimaantuloa. Näin lisätään julkisen talouden liikkumavaraa ja vähennetään meno- ja tulosopeutuksen tarvetta.

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy Suomen kunnianhimoista hiilineutraaliustavoitetta edistäviä määrärahoja yhteensä noin 2 miljardia euroa vuonna 22, jonka jälkeen määrärahat alenevat noin 1,7 miljardiin euroon vuonna 25. Valiokunta toteaa, että julkisen talouden suunnitelma sisältää perusteltuja toimia, jotka vahvistavat siirtymää hiilineutraaliuteen ja kiertotalouteen. Lisäksi luonnonsuojelurahoituksen merkittävä nosto edistää biodiversiteettisopimuksen mukaista tavoitetta pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen. Valiokunta korostaa tarvetta tunnistaa ja raportoida ilmastopolitiikan ja kestävä kehityksen politiikan myönteisiä talousvaikutuksia ja toteaa, että muun muassa luontokatoa torjuvat toimet voivat olla luonteeltaan myös budjettineutraaleja.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että oikeudenhoidon toimintaedellytykset ja oikeudenhoidon koko toimintaketjun toimintavarmuus turvataan kestäväällä tavalla.

Väyläverkostossa ja Liikenne 12 -suunnitelmassa valtiovarainvaliokunta pitää tärkeänä sitä, että suunnitelman toimeenpanoon varataan jatkossa riittävät resurssit, sillä esitetyt toimet edistävät Suomen kilpailukykyä ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä, minkä lisäksi ne edistävät siirtymistä kohti vähäpäästöisempää liikennettä. Erityisen tärkeää on myös EU-rahoituksen hyväksikäyttö täysimääräisesti uudella rahoituskaudella, jolloin tukikelpoisten ratahankkeiden määrä kasvaa Suomen rataverkolla.

Koronaepidemiasta aiheutuneiden suurten taloudellisten menetysten vuoksi on poikkeuksellisen tärkeää, että kulttuuribudjetin kestävyys turvataan kehyskaudella ja että alalle ei suunnata leikkauksia. Samoin turvataan rahapelituottojen kompensaatiot, jotta tärkeä kansalaistoiminta voi jatkua häiriöttä.

Valtiovarainvaliokunta viittaa edelleen kehitysyhteistyön YK-sopimusten mukaisen 0,7 prosentin bkt-osuuden saavuttamiseen ja painottaa, että kehitysyhteistyölle on koronapandemian vuoksi entistä suurempi tarve.

Julkisen talouden suunnitelmassa on otettu huomioon sote-uudistuksen keskeiset vaikutukset valtion- ja kuntatalouteen. Laskelmat ovat tässä vaiheessa vielä alustavia, ja ne tarkentuvat seuraavan julkisen talouden suunnitelman valmistelun yhteydessä. Valiokunta toteaa, että jatkossa julkisen talouden suunnitelma on myös keskeinen hyvinvointialueiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

ohjausväline, sillä hyvinvointialueita koskevan lakiehdotuksen mukaan siinä arvioidaan hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyttä tehtävien hoitamiseen kokonaisuutena sekä hyvinvointialueittain.

Kuntataloutta on keskusteluissa kovasti käsitelty, ja valiokunta viittaa siihen, että kuntatalous on pelastettu näillä poikkeuksellisilla toimenpiteillä mutta jatkossa on tärkeää huolehtia siitä, että tuommoinen pysyvä tasapaino saavutetaan myös kuntatalouteen.

Valtion taloudellisissa vastuissa euromäärähän ovat kasvaneet rajusti jo ennen korona-kriisiä, ja valtiovarainvaliokunta viittaa siihen, että olemme nyt jo onnistuneet negatiivisilla koroilla hankkimaan valtion luototuksen, mutta valiokunta toteaa, että matalan korkotason kesto ei kuitenkaan tiedetä, mikä aiheuttaa riskin korkomenojen nousulle. On näin ollen tärkeää harkita, missä vaiheessa korkotason nousulta kannattaa suojautua esimerkiksi tukeutumalla pitkäaikaisempaan lainanottoon.

Lopputulemana valtiovarainvaliokunta hyväksyy kannanoton selonteon johdosta: ”Eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta, mutta eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän seuraaviin toimenpiteisiin: eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa määrätietoisia toimia julkisen talouden vakauttamiseksi [Puhemies koputtaa] keskittyen erityisesti talouden kasvutekijöiden vahvistamiseen, työllisyysasteen nostamiseen sekä tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen kaikilla sektoreilla.”

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Viitanen.

14.15 Pia Viitanen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona tuli kutsumatta ja äkkiyllättäen. Maailman suurissa talouksissa ja myös Euroopassa tähän reagoitiin nopeasti ja elvyttäen. Euroopan keskuspankki näytti vahvuutensa: korot on pidetty alhaalla, ja joukkovelkakirjojen osto-ohjelmilla on varmistettu yritysten ja kotitalouksien ostovoimaa. Talouden šokki jäi pelättyä pienemmäksi, ja erityisen hyvin taloudessa, kuten koronankin torjunnassa, on onnistuttu Suomessa.

Jos oikeisto-oppositio haluaisi lisätä talouspolitiittista uskottavuuttaan, se antaisi elvytyspolitiikasta ja koronan torjumisesta hallitukselle aidon tunnustuksen. Mielenkiinnolla kuuntelen, onko nykyisellä oppositiolla tähän kykyä. [Maria Guzenina: Ei taida olla!]

Hallituksen oikea-aikaiset kriisitoimet tuovat nyt kasvua. Ennustelaitokset nostavat kilpaa tulevia bkt-lukuja, teollisuuden kiinteät investoinnit ovat ennätystasolla. Suomen kilpailukyky on vahvimmillaan yli vuosikymmeneen. Teollisuuden t&k-investoinnit ovat nousemassa 12 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Tulokset puhuvat puolestaan. Tämä talouspolitiikka toimii. Ehkä oikeisto-oppositionkin kannattaisi se rehdisti myöntää.

Arvoisa Puhemies! Käsittelyssä olevan julkisen talouden suunnitelman iso kysymys on, mikä on ensi vuonna oikeaa suhdannepolitiikkaa. Talous kasvaa. Vielä ei kuitenkaan olla kuivalla maalla, vaikka pahimmat aallot toivottavasti ovat takana. Pandemian jälkeen pitää vauriot korjata. Terveystaloudessa on terveysvelkaa, koulutuksessa on koulutusvelkaa, erityisesti nuorilla on hyvinvointivelkaa. Olisi typerää toistaa finanssikriisin jälkeisiä virheitä, kurittaa eniten kärsineitä leikkauslistoilla ja katkaista näin siivet kasvulta. Vastuullista politiikkaa on korjata kriisin jäljet, varmistaa talouskasvun perusta ja sen jälkeen ohjata talous tasapainoiselle uralle. Juuri näin hallitus tekee.

Arvoisa puhemies! Myös Euroopan unioni ja komission varapuheenjohtaja Valdis Dombrovskis kannustavat jäsenmaita jatkamaan elvyttävää finanssipolitiikkaa ja julkisia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

investointeja ensi vuonna. EU ja hallitus ovat elvytyksestä samalla linjalla, niin kuin on tällä hetkellä koko maailma. Ainoa, joka taistelee vastaan ja vaatii leikkauslistoja tässä ja nyt, taitaa olla Suomen kokoomus.

Kokoomus on ottanut tosissaan sen, että opposition pitää esittää vaihtoehto, mutta ajatus on, arvon kokoomus, että se vaihtoehto olisi parempi kuin hallituksen esitykset, ei huonompi. [Janne Sankelon välihuuto] Jos ette usko meitä, uskokaa edes eurooppalaisia aateveljiänne Ursula von der Leyenia ja Dombrovskisia.

Kokoomus haluaa tehdä miljardin leikkauksen kehykseen ensi vuonna. Tosin sen oma lista pysyi piilossa ennen kuntavaaleja. Nyt edustaja Kai Mykkänen löysi viimein kadoksissa olleen leikkauslistan. Ymmärrän kyllä, miksi sitä ei näytetty kansalaisille. Kokoomuksen vaihtoehto on lähes puolen miljardin leikkaukset kaikkein heikoimmassa asemassa olevien toimeentuloon, eikä kokoomus silti pysty kehyksen puitteissa rahoittamaan edes omia lisämenoesityksiään. Arvon kokoomus, mitkä niistä perutaan: päivähoitomaksujen alennus, t&k-panostusten 140 miljoonaa, opintotuen tuloarajojen korotus vai mikä?

Johdonmukaista kokoomuksen rätingeissä eivät koskaan ole muut kuin leikkauslistat. Satoi tai paistoi, aina on hyvä aika ottaa pienituloisilta, työttömiltä tai opiskelijoilta. Kun pitäisi koronan jälkimainingeissa tukea työnsä menettäneitä, ovat kokoomuksen rahat aina loppu. [Timo Heinosen välihuuto — Jukka Kopran välihuuto] Onneksi silti on varaa hyvätuloisten veronkevennykseen samalla, kun kauhistellaan velkaantumista. Päättää tässä kokoomuksen talousyhtälössä ei ole — eikä häntääkään.

Arvoisa puhemies! Riihessä ja sitä ennen tehdyillä päätöksillä saadaan 70 000 lisätyöllistä, [Timo Heinonen: Näkisi vain! — Välihuutoja oikealta] ja VM:n mukaan nämä työllisyystoimet vahvistavat julkista taloutta noin puolella miljardilla. Suurin työllisyysvaikutus tulee silti vahvistuvasta talouskasvusta.

Arvon puhemies! Työllisyyttä tukeva, vastuullinen talouslinja saa sosiaalidemokraattisen ryhmän täyden tuen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

14.20 Vilhelm Junnila ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus otti viime vuonna velkaa 18,4 miljardia. Tänä vuonna budjettivajetta on saatu aikaiseksi 14,4 miljardin euron edestä, vaikka vuosi on vasta puolivälissä. Näihin lukuihin eivät sisälly EU:n vedätyshastan kautta muille maille lahjoitettavat ja itse käyttämämme varat, jotka kaikki lopulta rahoitetaan valtion velanotolla. Muutkin takaukset ovat kasvaneet huimasti.

Valtionvelka suhteessa bruttokansantuotteeseen on loikkaamassa vuoden 2019 tasolta eli 59,5 prosentista vuonna 2023 peräti 73,9 prosenttiin. Velkaisuusaste nousee siis lähes 15 prosenttiyksikköä. Velkaennustekin pohjautuu oletukseen, että korona on pian käytännössä ohi ja että talous kasvaa voimakkaasti ensi ja sitä seuraavana vuotena. Pysyvätkö Suomen ja maailman taloudet kovassa kasvussa, sitä ei kukaan tiedä varmasti. Mikäli korona muunnoksineen pääsee uudelleen irti tai ylivelkaiset maat eurokriisiytyvät uudelleen, olisi kyyti kylmää.

Damokleen miekan lailla päämme yläpuolella keikkuu aina seuraava finanssi- ja talouskriisi, jonka varalta meidän on omattava elvytysvaraa. Kukaan muu ei meidän laskujamme maksa, mutta liian usein joudumme maksamaan muidenkin laskut — näin tilanteessa, missä lähitulevaisuudessa hämmöttää väestön ikääntymisestä aiheutuva kestävyysvaje. Myös taloudellinen huoltosuhde eli työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien suhde työssä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

käyviin heikkenee tulevaisuudessa, ellei työllisyyttä saada nousuun. Silti vihreät vaativat lehtien palstoilla valtion varoista yhtä sun toista ja keskusta sitäkin enemmän. Marginalisoituvalle kannattajajoukolle entistä suurempien etujen nyhtäminen valtion varoista ei vaikuta valtionhoitajamaiselta vaan puoluepoliittiselta hätähuudolta.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisille on selvää, että koronapandemian kaltaisessa tilanteessa täytyi elvyttää ja kotitaloudet ja yritykset oli kannateltava akuutin kriisin yli. Määrärahojen kasvua selittävät kuitenkin muut hankkeet, kuten kehitysyhteistyö, EU-tukiaiset ja ilmoittautuminen maksajaksi ilmastomuutoksen vastaisen taistelun etulinjaan. Se, mitä hallitus kutsuu vastuun kantamiseksi, on käytännössä tulonsiirtoa ja vastuuta vieraiden valtioiden hyväksi.

Hallitukselle pitäisi olla selvää, että vaikka pandemian takia menokehykset eivät ole hauskampitoa rajoittamassa, se ei tarkoita, että kaikki mukava tulee heti toteuttaa. Ellei jokin menolisäys nosta suomalaisen työn tuottavuutta ja lisää siten talouskasvua, menolisäys on pois jostain muusta. Ei ehkä juuri nyt, mutta ennen pitkää se on pois hyvinvoinnistamme. Ei ole reilua eikä oikein kasvattaa menoja sateenkaarihallituksen kaikkien osapuolien mieliksi ja jättää ikävät leikkaukset seuraavan hallituksen taakaksi. Maltillisemmalla linjalla jotain hallituksen perinnöstä voisi jäädä elämään muutenkin kuin velkana.

Jos menoja halutaan kasvattaa ilman lisävelkaantumista, tarvitaan talouskasvua ruokkivia uudistuksia. Sote-uudistus on hallituksen konkreettisista uudistuksista suurin ja vaikutuksiltaan kauaskantoisin. Asiantuntijalausunnoissa sen arvioidaan kuitenkin vain lisäävän lähivuosien menoja. Työllisyystoimeksi hallitukselle kelpaa maahanmuuton kasvattaminen ja kasvustrategiaksi maailman kunnianhimoisimmat ilmastotavoitteet, jotka todellisuudessa tarkoittavat kilpailuedun luovuttamista ulkovalloille.

Arvoisa puhemies! Hallitus olisi halutessaan voinut palata noudattamaan menokehyksiä jo tänä vuonna. Hallitus olisi voinut leikata sellaisista menoista, jotka eivät kansalaisiamme ilahduta tai maatumme vaurastuta. Hallitus voisi halutessaan minimoida sosiaaliturvamme varaan rakentuvan maahanmuuton ja torjua Etelä- ja Keski-Euroopan pyrkimykset metsiemme saattamisesta ylikansalliseen kontrolliin. Suorien menojen lisäksi takausvastuut ovat koronan ja EU:n vedätyspaketin takia kasvaneet nykyisen hallituksen aikana huomattavasti tavanomaista nopeammin. Tämä kehitys on pysäytettävä.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ovat jättäneet julkisen talouden suunnitelmaan vastalauseen, jossa kritisoimme hallitusta menokurin puutteesta ja kansalaisten ja teollisuuden etujen laiminlyönnistä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Arvoisa puhemies, toivomme vilpittömästi, että hallitus havahtuu toimintansa seurauksiin, suorittaa tarvittavat korjausliikkeet ja lopettaa keskinäisen sulle—mulle—valtapelin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kopra.

14.26 Jukka Kopra kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kokoomus on huolissaan hyvinvointiyhteiskunnan palveluista. Ilman kestäväää taloutta emme voi taata maailman parhaan peruskoulun jatkoa. Ilman elinvoimaisia yrityksiä emme voi olla varmoja, että on riittävästi hoitajia huolehtimaan sairaista ja ikäihmisistä. Ilman pitkän linjan vastuullista taloudenpitoa emme voi taata oikeusturvan toteutumista emmekä riittävää poliisien määrää koko maassa.

Arvoisat kollegat! Arvioiden mukaan nyt on alkamassa nopein talouskasvu 30 vuoteen. Meilläkin päästään nauttimaan nopeasta kasvusta, joka pienentää työttömyyden rakenteel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

liselle tasolleen jo vaalikauden loppupuolella. Juuri nämä nopean kasvun vuodet olisivat nyt täydellinen mahdollisuus yhteiskuntamme uudistamiselle.

Kokoomus on tarjonnut hallituksen käyttöön lukuisia keinoja työllisyyttä parantavien uudistusten tekemiseen ja taloutemme uudistamiseen. [Pia Viitanen: Leikkauksia!] Nyt on aika tehdä Suomesta yritysmyönteinen valtio. Nyt on aika uudistaa työmarkkinamme joustaviksi ja etuusjärjestelmämme kannustaviksi. Nyt on aika toteuttaa ne uudistukset, jotka muissa Pohjoismaissa on toteutettu jo aikojen sitten.

Uudistamisen ja uudistumisen sijaan Marinin vasemmistohallitus keskittyy pysyvien menojen kasvattamiseen ja uuden byrokratian rakentamiseen. Hallituksen mielestä koronan jälkeinen yhteiskunnan avaaminen rokotetuille ihmisille rikkoo yhdenvertaisuutta. Tämä on uudistumisen vastakohta.

Arvoisa puhemies! Rinteen—Marinin hallitus päätti jo ennen koronaepidemiaa toteuttaa 1,4 miljardin pysyvät menonlisäykset. Sitä ei haitannut julkisen talouden miljardien rakenteellinen alijäämä eikä kestävyysvaje. Mitoituksia, julkisen tuotannon velvoitteita ja uusia pysyviä menoja on säädetty vimmaisesti. Kasvavat alijäämät luvattiin rahoittaa työllisyyttä vahvistavilla päätöksillä. Mutta mitä voimmekaan lukea julkisen talouden suunnitelmasta? Työllisyyspäätöksiä tavoiteaikataulu on siirretty vuosikymmenen päähän, eikä edes sillä aikataululla tulla saavuttamaan hallituksen lupaamaa 2 miljardin euron julkista taloutta vahvistavaa vaikutusta. Hallitus on sitoutunut lähinnä siihen, ettei se tule tekemään riittäviä päätöksiä. Sekin kaikki, mitä on tehty, on tehty velaksi.

Marinin hallituksen koronaviruksen jälkeinen menopolitiikka on työllisyyspolitiikkaakin suurempi epäonnistuminen. Veronmaksajien turvana olleen menokaton hylkäämisellä voi olla vakavia seurauksia. Opposition lisäksi päätös on saanut maan parhailta asiantuntijoilta tyrmäävää kritiikkiä — ja syystä. Suomella ei ole mitään suunnitelmaa velkaantumisen taittamiseksi.

Arvoisa puhemies! Rahan jakaminen ei noin yleisesti ottaen ole vaikeaa — eikä varsinkaan tälle hallitukselle. Sipilän hallituksen vuoden 19 budjetin menotaso oli 56 miljardia, Marinin vasemmistohallituksen menoperintö ilman sotea nousee vuonna 24 lähes 65 miljardiin. Hyvä eduskunta, yhä vähemmästä ei voi jakaa yhä enempää. Kritiikkimme ei siis koske pandemian vahinkojen korjaamista. Kokoomuksen mielestä ihmisiä sekä yrityksiä pitää auttaa kriisin yli. Mutta juuri kriisien varalta julkista taloutta tuleekin pitää vahvana. Kiihtyvä velaksi eläminen rikkoo hallituksen antaman lupauksen sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta.

Jakamisen vaarallinen helppous onkin syy siihen, miksi meillä on ollut yhteisesti sovituna kehysbudjetoinnin menettely ja menokuri. Se on ylläpitänyt luottamusta Suomen talouteen ja ollut takeena sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta. Koska hallitus on menokaton rikkonut, olemme esittäneet yhteisten sääntöjen päivittämistä. On käynnistettävä selvitys finanssipolitiikan parlamentaaristen sääntöjen päivittämisestä ja tarvittaessa velkakaton säätämisestä lakiin.

Arvoisa puhemies! Pyrkimys hyvään on yhteinen. Kokoomus haluaa, että hoitojonot lyhenevät, että jokainen halukas voi opiskella korkeakoulututkinnon ja että työtä riittää jokaiselle, mutta hyvä hallitus, pelkästään mitoituksia lakiin säätämällä ei maahan saada yhtään uutta hoitajaa, opettajaa eikä yhtään uutta työnantajaa. [Pia Viitanen: Nytkö taas vastustetaan hoitajamitoitusta?] Resurssipula ei ratkea julkisen tuotannon vähimmäistasoja lakiin säätämällä. Jokaisen puolueen tulisikin tunnustaa, että ilman toimivaa taloutta ja ahkeruutta myös hyvinvointiyhteiskunnan palvelut näivettyvät. Kun ihmisillä on hyvän elä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

män eväitä sekä kannustimet uuden luomiseen ja eteenpäin menemiseen, talous toimii hyvin ja syntyy työtä ja syntyy työpaikkoja. Kokoomus haluaa tehdä humaaneinta mahdollista politiikkaa. Me emme ainoastaan puhu kauniita vaan myös ryhdymme toimeen ja teemme hyvää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Torniainen.

14.31 **Ari Torniainen kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saamme soten maaliin, ja korona on toivottavasti viimein hellittämässä. Nyt Suomi pitää saada takaisin jaloilleen. Tämän pitää olla kaiken politiikan tavoite, se iso linja, josta puhutaan: Suomi takaisin jaloilleen. Keskustalle se tarkoittaa ennen muuta kolmea asiaa: 1) Ihmisille töitä. 2) Velka hallintaan. 3) Kaikki mukaan. [Vilhelm Junnila: Miten menee?] Siis ihmisille töitä, velka hallintaan ja kaikki mukaan. [Ben Zyskowitz: Miten on mennyt noin niin kuin omasta mielestä? — Maria Guzenina: Faktat puhuvat sen puolesta, että hyvin!] Mukaan koko maa ja mukaan jokainen suomalainen.

Arvoisa puhemies! Kevään puoliväliriihessä hallitus toteutti juuri tätä linjaa. Riihen päätöksillä pystymme saamaan suomalaisille töitä, saadaan velka hallintaan. Valtion taloudenpidossa palataan asteittain kehyksiin. Riihen päätökset näkyvät nyt myös julkisen talouden suunnitelmassa.

Keskustan mielestä päätöksiä ja toimia pitää kuitenkin tehdä lisää. Tämä ei vielä riitä. On hyvä, että valtiovarainvaliokunta ehdottaakin mietinnössään tämän talon kannanotoksi seuraavaa: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus jatkaa määrätietoisia toimia julkisen talouden vakauttamiseksi keskittyen erityisesti talouden kasvutekijöiden vahvistamiseen, työllisyysasteen nostamiseen sekä tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen kaikilla sektoreilla.”

Kuulostaa koukeroiselta kieleltä, mutta sävelet ovat selvät. Näin tulee edetä. Syksyn budjettiriihen pääasiasta ei pitäisi kellään olla epäselvyyttä. Pääasia on, että saadaan talous kasvuun ja työllisyys ylös. Suomen on päästävä kiinni kasvuun, siihen kasvuun, joka maailmalla on jo alkanut.

Arvoisa puhemies! Työpaikka on paras apu työttömälle, ja työllisyyden parantaminen on kestävin tapa saada talous kuntoon. Suomen työllisyys on saatava nousemaan pohjoismaisiin lukuihin, 75 prosenttiin.

Yritykset ovat Suomen talouden selkäranka. Siksi budjettiriihessä pitää viedä eteenpäin yritysten toimintaympäristöön liittyviä parannuksia, jotta yritykset voivat pärjätä ja työllistää. Yritykset työllistävät ihmisiä.

Korona-aikana ihmiset saivat tehdä työtä ja opiskella vapaammin etänä ja monipaikkaisesti. Tätä vapautta valita pitää edesauttaa myös politiikan keinoin. Budjettiriihessä tuleekin tehdä päätöksiä etätöiden ja monipaikkaisuuden tukemiseksi. Veropolitiikassa tulee säilyttää ennakoitavuus ja suunnitelmallisuus. Ihmisten ja yritysten pitää voida luottaa tulevaisuuteen. Kokonaisveroaste ei saa nousta.

Talous pitää saada jo lähivuosina tasapainoon. Keskusta pitää kiinni tavoitteesta taittaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu 2020-luvun puolivälissä. Meidän tässä talossa on yhdessä huolehdittava, että Suomi on edelleen valtio, joka hoitaa asiansa hyvin ja on vakaa sekä luotettava taloudellinen toimija. [Ben Zyskowitz: Hyvin sanottu!] — Ja tehty myös.

Tässäkään asiassa emme saa unohtaa kuntia, vaan luodaan kunnille aidot kannustimet elinkeino- ja elinvoimapolitiikan tukemiseen. Sote-uudistuksen vaikutuksia kuntatalou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

teen tulee seurata, ja mahdollisiin epäkohtiin on tarvittaessa reagoitava oikea-aikaisesti ja nopeasti.

Arvoisa rouva puhemies! Keskustalle ihminen on politiikan keskiössä, ei talous tai instituutiot itsensä vuoksi. Näin tulee olla. Keskustalle hyvä talous on vain väline paremman Suomen rakentamiseen, väline, jotta jokaisella suomalaisella on mahdollisuus hyvään elämään. Otetaan tässä talossa yhdessä selvä suunta: Suomi takaisin jaloilleen ja nousuun, ihmisille töitä, velka hallintaan, koko Suomi ja kaikki mukaan. Siitä on nyt kyse.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela.

14.36 Iris Suomela vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juhannus tarjosi monille pitkään kaivatun hengähdyshetken keskellä pandemiaa. Itse pääsin aloittamaan juhannuksenvieton parhaalta mahdolliselta paikalta: rokotuspisteeltä. Juhlan tuntu sekoittui valtavaan helpotukseen, kun odotin vuoroani ikätoverien sekä toista annosta odottavan vanhemman väen kanssa. Vaikka rokotukset ovat vielä kesken, niiden teho näkyy sairaaloissa helpotuksena jo nyt. Näiden pelastettujen ihmishenkien äärelle on syytä pysähtyä, vaikka paljon työtä on vielä tehtävänä. Viime viikon tapahtumat osoittavat, että korona ei ole ohi Suomessa ennen kuin se on ohi koko maailmassa. Vastuullisuus ja varovaisuus ovat yhä tarpeen. [Ari Koposen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Korona ajoi yhteiskunnan ja sitä myötä talouden syvään kriisiin, josta alamme nyt pikkuhiljaa toipua. Talouden kehitys näyttää lupaavalta, mutta nähdäkseen koko kuvan on katsottava näiden lukujen taakse. Korona on vienyt valitettavan monelta työn, toimeentulon tai jopa rakkaan läheisen hengen. Näitä haavoja ei muutamassa kuukaudessa tai välttämättä vuodessakaan paranneta. Koulujen, opiskelupaikkojen ja harrastusten sulkeminen on osunut kovaa etenkin lapsiin ja nuoriin. Neuvolakäyntejä on peruttu, terapia-aikoja lykätty ja nuorisotiloja suljettu.

Tuhannet suomalaiset kaipaavat edelleen apua ja tukea kriisistä toipumiseen. Useampi kuin joka kolmas on kuormittunut. MIELI ry:n tuoreen kyselyn mukaan lähes 100 000 suomalaista on kokenut itsetuhoisia ajatuksia pandemiasta johtuen. Erityisen rajusti korona on osunut nuoriin. Heistä peräti kolmella neljästä on havaittu uupumusta joko itsessä tai lähipiirissä. Korona-aikaan psykiatrisen hoidon tarve kasvoi rajusti, jolloin pahimmillaan nuoret potilaat joutuivat patjoille sairaalan lattialle. Yksi kriisiajan hirvittävimmistä ilmiöistä oli nuorten tekemän ja kokeman väkivallan lisääntyminen.

On selvää, ettei näitä apua tarvitsevia ihmisiä voida jättää yksin. Nyt on aika vahvistaa turvaverkkoja ja rakentaa uutta, ei leikata ja kurjistaa. Koronan pahentama mielenterveyden kriisi on pysäytettävä. Jo nyt mielenterveysongelmat ovat yleisin syy työkyvyttömyyseläkkeeseen sekä sairauspoissaoloihin. Alle 30-vuotiaiden mielenterveysperusteisten työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on yli kaksinkertaistunut 2000-luvulla. Selvää on, että näin ei voi jatkua. Siksi tulevina vuosina panostamme oppilas- ja opiskelijahuoltoon, työhyvinvointiin ja mielenterveyteen. Hoitotakuun myötä jatkossa jokainen pääsee viikossa hoitoon, oli ongelma sitten kehossa tai mielessä. Tavoitteena on puolittaa mielenterveysyistyä työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien määrä tällä vuosikymmenellä. Näin saadaan pidettyä tuhansia suomalaisia työkykyisinä.

Arvoisa puhemies! Koronakriisi ja sen rajut jäljet osoittavat hyvin elävästi, miksi katastrofeja kannattaa pyrkiä ennaltaehkäisemään kaikin mahdollisin keinoin. Se on monta ker-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

taa tehokkaampaa, halvempaa ja inhimillisempää kuin tuhojen korjaaminen jälkikäteen. Mitä aiemmin aloittaa, sitä paremmin saa tuhot torjuttua.

Koronakriisin ongelma oli, että kaikkea tätä ei tiedetty etukäteen. Ilmastokriisin kohdalla on toisin. Me olemme tienneet jo pitkään, että jos ilmaston kuumenemista ei torjuta, koko ihmiskunnan tulevaisuus on uhattuna. Pitämällä ilmaston kuumeneminen alle 1,5 asteessa voidaan säästää kymmeniä miljoonia ihmishenkiä. Nyt olemme menossa kohti 3 asteen kuumenemista, mikä on aivan liikaa. Onneksi tämä kohtalo ei ole vääjäämätön, vaan voimme valita toisin: voimme valita elämän. Meillä on jo kaikki tarvittava tieto ja teknologia — nyt tarvitaan toimia. Syyttelyn, vastuun välttelyn ja vitkastelun aika on nyt ohi.

Arvoisa puhemies! Meidän on vähennettävä päästöjä ja eriarvoisuutta samaan aikaan. Näin rakennamme Suomesta maailman ensimmäisen hiilineutraalin hyvinvointivaltion. Tähän mennessä olemme tehneet puolet tarvittavista päästövähennyksistä. Se ei vielä riitä, ja siksi on hyvä, että toinen puoli sovituista päästövähennyksistä on jo valmisteilla syksyn päätöksiä varten. Emme tavoittele päästöjen nollaamista siksi, että muutos tulisi helposti, nopeasti tai ilmaiseksi. Tavoittelemme sitä, jotta elämä voisi jatkua ja jotta myös tämän päivän lapsilla olisi tulevaisuus.

Yhden suuren loikan sijaan tarvittava muutos koostuu monista pienistä askeleista. On meidän tehtävämme varmistaa, että eteenpäin astuva saa vanhan tilalle aina jotain entistä parempaa, jotain uutta. Siksi tätä reilua muutosta tuetaan EU:n elpymispaketin kautta koko maanosassa mutta myös Suomessa yhteensä miljardilla eurolla tulevina vuosina. Muutos ei nimittäin ole sama asia kuin luopuminen. Tämä näkyy jo nyt niissä lukuisissa kunnissa, joissa tuulivoiman tuomat verotuotot rahoittavat ison osan kuntalaisten palveluista.

Talouden murros on siis jo täällä. Koronan jälkeen maailmaa rakennetaan uudelleen kestävämmälle pohjalle. Me voimme valita, olemmeko mukana vai jäämmekö jälkeen. Tämän hallituksen valinta on selkeä: Me teemme Suomesta maailman ensimmäisen hiilineutraalin hyvinvointivaltion. Me emme tee sitä ensisijaisesti itsemme vaan lasten ja tulevien sukupolvien tähden. He eivät saa vielä äänestää, joten on meidän velvollisuutemme puolustaa heidän tulevaisuuttaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

14.42 **Pia Lohikoski vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme jo yli vuoden ajan tuijottaneet päivittäisiä koronalukuja. On kuitenkin tärkeää muistaa, että kun tätä korona-aikaa kymmenen vuoden päästä katsotaan taaksepäin ja meidän täällä tekemiämme päätöksiä arvioidaan, tullaan katsomaan muita lukuja: Kuinka moni jätti koronan takia koulunsa kesken? Kuinka monen lomautus muuttui pitkäaikaistyöttömyydeksi? Kuinka moni on mielenterveyssyistä jäänyt sivuun työelämästä?

Koronan jälkihoitoon ja sosiaalisen kriisin torjuntaan on nyt panostettava. Muuten makamme siitä kovan hinnan myöhemmin, kun pahoinvointi ja ongelmat kasaantuvat. Vastuullista talouspolitiikkaa globaalin pandemian aikana on se, että ihmisten toimeentulo turvataan ja että inhimillinen velka kurotaan umpeen.

Vasemmistoliitto on tyytyväinen hallituksen valitsemaan vastuullisen talouspolitiikan linjaan. Kuten valtiovarainvaliokunta mietinnössään toteaa, koronan aiheuttamaa tuotantokuilua ei ole vielä kurottu umpeen ja epävarmuus on edelleen suurta. Elvyttävä talouspolitiikka on paitsi oikeudenmukaista myös ainoa järkevä vaihtoehto. Kehystason nostamisen takana on koronan jälkihoidon lisäksi myös muita tärkeitä menoja, kuten veikkausvaroilla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

tuettujen yleishyödyllisten toimijoiden rahoituksen turvaaminen, uusien hyvinvointialueiden tietojärjestelmien hankinta ja teollisuuden sähköistämisen tuki.

On hyvä huomioda, että kaikki maat ottavat nyt lainaa koronan aiheuttamien kustannuksien kattamiseksi. Suomen suhteellinen asema rahoitusmarkkinoilla on jopa vahvistunut, kun taloutemme on kärsinyt muuta Eurooppaa vähemmän ja velkaa on jouduttu otta-
maan verrokkimaita maltillisemmin.

Tätä ei oikeisto-oppositio halua nähdä. Sen sijaan haluatte hidastaa talouden toipumista ripustautumalla kehyksiin ja vaatimalla niissä pysymistä, mikä tarkoittaisi miljardin euron leikkauslistaa. [Pia Viitanen: Julmaa!] Tämä iskisi väistämättä jokaisen suomalaisen peruspalveluihin ja hyvinvointiin. Se olisi vastuutonta ja lyhytnäköistä talouspolitiikkaa. Olen tyytyväinen, että tämä hallitus osaa katsoa kauemmas ja pitää huolta suomalaisista ja tulevaisuuden kasvuedellytyksistä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on myös osoittanut, että vaikuttavaa työllisyyspolitiikkaa voidaan tehdä inhimillisellä tavalla. Hallitus vahvisti kehysriihessä koulutuspolitiikan roolia työllisyyspolitiikassa. Lisäksi panostamme nyt työnhakijoiden palveluiden vahvistamiseen, osatyökykyisten työllistymiseen ja työssä jaksamiseen. Suomeen on tänä vuonna tulossa ennätysmäärä teollisia investointeja. Suuria investointeja ei houkutella pitkäaikaisyöttömien toimeentuloa leikkaamalla, vaan Suomen vahvuuksia ovat vahva luottamus ja vahva osaaminen. Näistä on pidettävä huolta myös jatkossa.

On huomionarvoista, että merkittävä osa uusista investoinneista on osa siirtymää ilmastokestävään yhteiskuntaan. Suomessa luodaan nyt uusia työpaikkoja investoimalla muun muassa tuulivoimaan ja akkuteollisuuteen. Tämä uusiutuvaan energiaan investoiminen on oikea suunta, jota myös Suomen kestävä kasvun ohjelma vauhdittaa. Kun täällä puhutaan, millaisen Suomen me jätämme jälkipolville, on ekologinen kestävyys se, jonka pitää asettaa raamit kaikelle päätöksenteolle. Kuten valiokuntamme mietinnössään toteaa, tarvitsemme talouskasvun mittareiden rinnalle myös muita mittareita, jotka kuvaavat laajemmin luonnontilan ja kansalaisten hyvinvoinnin kehitystä. Syksyn budjettiriihessä on varmistettava, että hallitus jatkaa polulla kohti hiilineutraaliutta. Meidän tulee varmistaa, ettei byrokratia myöskään hidasta kestävää siirtymää.

Lisäksi meidän on pystyttävä vielä etsimään vaihtoehtoja tutkimukseen ja tieteeseen vuonna 2023 kohdistuviin leikkauksiin. Sekä kulttuuri että tutkimus ovat sivistysvaltion perusta, ja meidän on pystyttävä takaamaan alan toimijoille pitkäjänteinen rahoitus ja työrauha.

Valtion menojen lisäksi meidän on kiinnitettävä huomiota myös tuloihin, ja siksi onkin tärkeää, että budjettiriihessä päätetään vähintään 100 miljoonan euron valtiontaloutta vahvistavasta veroratkaisusta.

Toivon, että myös te, hyvät edustajat, olette valmiita nostamaan katseenne tulevaisuuteen ja tekemään päätöksiä, jotka vahvistavat suomalaisten hyvinvointia ja yhteiskuntaamme eheyttä ja luovat vahvan pohjan menestyvälle Suomelle 2030-luvulla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

14.48 **Veronica Rehn-Kivi r** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Olemme nyt hallituskauden puolivälissä. Monta tärkeää päätöstä on jo tehty. Soteuudistuksen lait hyväksyttiin viime viikolla täällä eduskunnassa. Monille kunnille on keväällä siirretty kokeiluluontoisesti suurempi vastuu työttömyyden hoidosta. Syksyllä tul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

laan tekemään päätökset kaksivuotisesta kokeilusta, jossa kotitalousvähennystä korotetaan. Määrätietoinen ja kova työ antaa konkreettisia tuloksia — siitä meillä on RKP:ssä todisteita.

Men mycket arbete återstår ännu. Flera instanser har redan länge fäst vikt vid den knappa basfinansieringen av domstolsväsendet. De allt längre behandlingstiderna hotar redan ställvis rättssäkerheten, och påfallande många domare har en anställning som är beroende av tidsbunden finansiering. Därför är det viktigt att vi i vårens förhandlingar beslöt att inga nedskärningar ska göras från justitieministeriets förvaltningsområde. Rättsvården kräver verkliga satsningar, på samma sätt som mycket annat, såsom de ökande skillnaderna i inlärnigen, ökningen av psykiska problem och fördröjningarna i samband med flera myndighetsbeslut. Samtidigt måste vi stävja statens skuldsättning. Ekvationen är utmanande och det viktigaste är att fokusera på att hitta lösningar.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä pitää tärkeänä, että panostamme Suomen kasvun ja kukoistuksen edellytyksiin. Työllisyysasteen parantaminen on tässä keskeisessä roolissa. Mitä korkeampi työllisyysasteemme on, sitä vahvempi on myös hyvinvointivaltiomme. Siksi on tärkeää, että hallitus vielä tällä kaudella tuo esitykset ulkomaisen työvoiman saatavuuden helpottamisesta, että sote-uudistuksen toimeenpanossa keskitytään myös mielenterveyden edistämiseen ja että osatyökykyisten asemaa vahvistetaan sosiaaliturvauudistuksen yhteydessä.

Ärade talman! Under våren har vi inom SFP glatt oss över att arbetet för att öka anslagen för forskning, utveckling och innovationsverksamhet har inletts. Målet är att FoUI-finansieringens andel ska uppgå till fyra procent av bruttonationalprodukten. Såsom finansutskottet konstaterar är det en utmanande målsättning i dagens ekonomiska läge — men det är motiverat. Om vi vill stärka Finlands ekonomi och finländarnas välfärd är det ytterst viktigt att vi har framgång på den globala marknaden. För detta krävs att vi beslutsfattare inser vår egen roll och att vi tillsammans med regionerna satsar på infrastruktur, genom beskattning uppmuntrar företag att satsa på utveckling och gör Finland till ett attraktivt land för utländska arbetstagare.

Ärade talman! Alldeles i likhet med finansutskottet anser också vi inom SFP att den statliga utgiftspolitiken bör vara ansvarsfull och långsiktig samt främja den ekonomiska stabiliteten. Det innebär att vi efter denna kristid målmedvetet ska återvända tillbaka till de ekonomiska ramarna. Under de kommande åren bör man ägna särskild uppmärksamhet vid statens, men även kommunernas ekonomi. Vid finansministeriet pågår ett arbete för att dryfta kommunernas framtid. Många kommuner har länge haft det tufft i och med de allt större kostnaderna för social- och hälsovården. Nu när social- och hälsovården överförs till välfärdsområdena kan kommunerna koncentrera sig på sina övriga viktiga uppgifter och en sund ekonomi.

Tässä yhteydessä haluan painottaa valtionvarainvaliokunnan tavoin, että kokonaisveroastetta ei tule nostaa. Verotuksen tulee olla ennakoitavaa ja suunnitelmallista. Meidän täytyy keskittyä siihen, miten verotettavaa toimintaa voidaan kasvattaa, ei siihen, miten paljon enemmän voimme vielä verottaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Arvoisa puhemies! Niin perheet, yritykset kuin valtiotkin ovat kokeneet historiallisen vaikeita aikoja koronan myötä. Suomessa tehtiin jo varhaisessa vaiheessa linjaus, että valtio kantaa suuren osan tukitoimien kustannuksista. Se oli vastuullinen ja ainut oikea päätös. Tämä on myös selkeästi eduskunnan kanta.

Samalla se kuitenkin tarkoittaa, että meillä on pitkä jälleenrakennuksen aika edessämme. Koronarajoituksilla on ollut seurauksia, joiden korjaamiseen meidän täytyy yhteiskuntana panostaa. Muuten meillä on vaarana, että seurauksista tulee pysyviä ja että inhimillisestä ja taloudellisesta vahingosta tulee vieläkin suurempi. Jälleenrakennus vaatii työtä, se vaatii yhteistyötä, ja se vaatii kykyä katsoa pidemmälle kuin seuraaviin vaaleihin. Meillä on kaikki edellytykset onnistua.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

14.53 **Sari Essayah kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ajaa vastuullista ja kestävästä talouspolitiikkaa. Velkarahalla ei voida loputtomasti rahoittaa valtion ja kuntien taloutta, kuten hallituspuolueet tuntuvat ajattelevan.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön mukaan julkinen talous on jäämässä koronakriisiä edeltävää tasoa alijäämäisemmäksi — tämä siitä huolimatta, että tulevien vuosien talouskasvu joiltain osin vahvistaa julkista taloutta. Erityisesti työllisyyskehitys huolestuttaa. Näillä näkymin työllisyys on palaamassa vuoden 2019 tasolle vasta vuonna 2023. [Raimo Piirainen: Eli ihan pian!] KD-eduskuntaryhmä edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömästi toimiin, joilla luodaan edellytykset vahvempaan talous- ja työllisyyskehitykseen lähivuosien aikana.

Arvoisa puhemies! Hallituksen selonteossa todetaan, että väestön ikääntyminen sekä talouskasvun vaimeneminen ovat heikentäneet julkista taloutta. Ilman julkista taloutta vahvistavia toimia velkaantuminen jatkuu myös koronakriisin jälkeen. Olemattomista työllisyystoimista huolimatta hallitus pitää itsepintaisesti kiinni kalliista uudistuksistaan, jotka lisäävät julkisen talouden alijäämää ja veronmaksajien taakkaa. Tämä ei ole kestävää politiikkaa.

KD-eduskuntaryhmä odottaa hallitukselta yksityisten yritysten toimintaedellytyksiä parantavaa politiikkaa. Työmarkkinoille tarvitaan lisää joustoa. Sosiaaliturvaa ja työttömyysturvaa pitää kehittää niin, että työn vastaanottaminen on aina kannattavaa. Toteutettujen ja suunniteltujen veronkiristysten sijaan tarvitaan oikein kohdennettuja veronkevennyksiä, joilla tuetaan työllisyyttä ja kotitalouksien ostovoimaa. Työllisyyden osalta tarvitaan selkeä suunnitelma ja toimet, joilla työllisyys saadaan nostettua 80 prosenttiin vuosikymmenen loppuun mennessä.

Arvoisa puhemies! Taloutta vahvistavien toimien sijaan hallituksen elvytystoimet on kohdennettu lähinnä hallinnon elvyttämiseen ja paisuttamiseen. Selonteon mukaan keskeisin julkista taloutta vahvistava rakenteellinen uudistus on sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Hallituspuolueiden läpiviemä malli ei kuitenkaan vahvista taloutta. Hallituksen uudistus tuo merkittäviä muutuskustannuksia, ja se pitää sisällään valuvikoja, joita ei edes yritetty korjata eduskuntakäsittelyssä.

KD-eduskuntaryhmä painottaa, että kattavan ja toimivan sosiaali- ja terveydenhuollon turvaamiseksi tarvitaan tiivistä yhteistyötä yksityisen ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Hallituksen esitys ei tätä tue vaan päinvastoin vaikeuttaa joustavia, kustannuste-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

hokkaita ja potilaslähtöisiä toimintamalleja. Alihankintojen rajoittaminen ja jäykät virkälääkärivaatimukset vaikeuttavat yhteistyötä vielä lisää.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä arvioidaan, että kuntatalous heikkenee voimakkaasti vuonna 2022, kun koronatuettua päättyvät. Hallituksen sote-uudistus tuo lisähaasteita jo ennestään vaikeuksissa oleville kunnille ja tulee johtamaan kuntatalouden kriisiytymiseen.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysvaikutusta myös päätös osallistua EU:n elpymisvälineen rahoittamiseen. Elpymisvälineeseen liittyvä järjestely sitoo eduskuntaa tämän päättäessä valtion talousarviosta aina vuoteen 2058 saakka — ellei peräti vielä pidemmälle, jos jatkoa näihin tukipaketteihin seuraa. Lisäksi tämä järjestely on Suomelle taloudellisesti epäedullinen, ei ainoastaan nettomaksajana vaan myös käytetyn korkotason kautta.

KD-eduskuntaryhmä pitää hallituksen toimia talouden ja työllisyyden parantamiseksi riittämättöminä. Hallituksen sote-uudistus tulee lisäämään julkisen talouden menoja ja samalla ajamaan lukuisat kunnat taloudellisiin vaikeuksiin. Hallituksen heikko talouspolitiikka ja huonosti valmistellut uudistukset vaarantavat hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden.

Arvoisa puhemies! Lopuksi ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseeseen 3 sisältävän kannanoton, johon sisältyy kahdeksan lausumaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Harkimo.

14.58 **Harry Harkimo liik** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tämän hallituksen meno ei muutu: pysyviä menoja ja veroja tulee lisää mutta tuloja ei. Tai kyllä näissä vuosisuunnitelmissa on kauniita lauseita työllisyyden parantamisesta, mutta niiden toimeenpano puuttuu kokonaan.

Minun ja Liike Nytin tärkein tavoite olisi saada yritykset kasvamaan ja ihmiset töihin maksamaan veroja ja kuluttamaan. Tällä nykyisellä menolla kasvaa vain julkinen velka. Yrittäjyyttä ja työntekoa pitäisi kannustaa veronalennuksilla eikä -korotuksilla ja maksuilla. Yritykset pystyisivät palkkaamaan lisää väkeä paikallista sopimista lisäämällä. Yritysten investointeja pitäisi vapauttaa yhteisöverosta. Myös investoinnit lisäävät työllisyyttä. Hallituksen pitää lopettaa kilpahuuto uusista veroista ja maksuista. Se lisää epävarmuutta ja vähentää talouskasvua.

Yksi prosentti työllisyydessä tarkoittaa miljardia euroa julkisessa taloudessa. Jos meidän työllisyysprosenttimme olisi Ruotsin tasossa, olisi julkinen talous tasapainossa. Ruotsissa työmarkkinoiden rakenteet on uudistettu ja sosiaali- ja työttömyysturva kannustaa ihmisiä töihin. Meillä uudistukset jäävät tekemättä ja otamme miljoona euroa lisää syömävelkaa joka ainoa tunti.

Ruotsissa demarit laittoivat julkisen talouden kuntoon. Kilpailukyky on kunnossa ja talouskasvu vahvaa. Tanskassa demarien pääministeri on hyvissä väleissä elinkeinoelämän kanssa. Meillä vastakkainasettelu kiihtyy. Suunta on täysin väärä. Meillä pääministerin lähipiiri väittää, että kilpailukyky on kunnossa. Pahinta on, että he itse uskovat puheitaan. Oikeasti maailmassa on vain seitsemän kilpailukyvyltään Suomea heikompa valtiota. Kehutaan investointien kasvulla. Kasvua on, kun lähtötaso on nolla. Ruotsiin verrattuna kasvu on kuitenkin todella heikkoa. Ei tätä ihmisten tarvitse maksaa, kyllä valtio hoitaa, kuuluu demareiden sotahuuto. Nyt herätys, hallitus.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus puhuu liian vähän yrittämisestä tai yrittäjyydestä, vaikka vain yksityisten yritysten kasvu ja panostukset luovat meille uusia aitoja työpaikkoja ja verotuloja. Yrittäjien laiminlyönti tuntuu henkilökohtaisesti kaikkein pahimmalta. Ja jos yrittäjänä on ottanut riskiä ja onnistunut, pitää sekin mieluummin ottaa kasvavina pääomaveroina pois kuin antaa yrittäjän sijoittaa investointeihin ja seuraavaan firmaan.

Hallitusta ei velka eivätkä sen kustannukset häikäise. Kun julkiset velat laitetaan nippuun ja lasketaan sille 3 prosentin korko, pelkät korot ovat 7—8 miljardia euroa vuodessa kaiken nykyisen syömävelan päälle. Siinä on aika yksinkertainen happotesti aloittelevalle valtiovarainministerille.

Koronaa varten piti ottaa velkaa, se oli ihan selvää, mutta nyt siitä on tullut savuverho, minkä suojassa hallitus ajaa meitä velkasuohon. Koko ajan unohtuu se, että olimme jo ennen korona-velkakierteessä. Budjettikehysten ylittäminen tulevina vuosina oli vastuutonta. Sote on tästä karmea esimerkki: Tulee vain kalliit kuoret ja lisää hallintoa. Sisältö puuttuu, eli palvelut eivät parane. Ei maakunnissa voida jättää ihmistä oman onnensa nojaan.

Suomen vertailu muihin Pohjoismaihin hävettää. Ruotsissa demarit keventävät yritysten ja palkansaajien verotusta ja kehittävät kannustavampaa työllisyys- ja sosiaaliturvaa, ja lainsäädännössä heillä on velkajarru valtion budjettiin. Suomessa demarit muistelevat yhdessä ay-liikkeen kanssa 1900-luvun hienoja aikoja ja ottavat lisää velkaa.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Meillä on Pohjoismaista eniten velkaa ja heikoin julkinen talous sekä matalin työllisyysaste ja suurimmat sosiaalikulut — ja mitään ei tarvitse tehdä, lisätään vain julkisia menoja ja otetaan lisää velkaa. Vihervasemmiston käsi menee syvemmälle yrittäjien ja palkansaajien taskuun.

Meillä ei äänestetty tällaista politiikkaa viime eduskuntavaaleissa. Kuntavaaleissa kaikki hallituspuolueet saivat tästä muistutuksen ja kärsivät tappion. Nyt pitää muuttaa suuntaa ja saada yritykset kasvuun ja palkkaamaan lisää ihmisiä töihin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 5 minuuttia.

15.03 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Hyvä eduskunta! Kiitokset valtiovarainvaliokunnalle erinomaisesta mietinnöstä, joka antaa hallitukselle tuen koronan jälkeisen Suomen uudistumiseen, työllistymiseen, kasvuun ja sitä kautta julkisen talouden kestävyysvahvistamiseen.

Korona-ajassa elettiin kuukausia, välillä jopa viikko kerrallaan. Nyt aikajänteen täytyy muuttua. Tarvitsemme pitkäjänteisyyttä ja näkymää koko vuosikymmenelle. Vuoden taikka parin kasvupyrähdys ei valitettavasti riitä Suomelle. Meiltä päättäjiltä ja etujärjestöiltä tarvitaan rohkeutta uudistua niin, että kasvu vahvistuu ja osaavan työvoiman saatavuus varmistuu. Tarvitsemme yrityksille ja omistajille lupaa vaurastua ja sen myötä kykyä investoida koko Suomeen. Lisäksi nuoret tarvitsevat luottamusta perheellistyä. Jokaisen mahdollisuus päästä toivomaansa lapsilukuun on tärkeä tavoite ihmisten ja parien onnellisuuden mutta myös yhteiskunnan pitkän aikavälin kestävyyskannalta. Näillä eväillä, arvoisa eduskunta, mennään kohti syksyä. Hallituksen perhevapaauudistus on tulossa eduskuntaan.

Veropolitiikan saralla jatkamme yritysmuuntoisella linjalla pidentämällä tuplapoistojen voimassaoloa ja alentamalla teollisuuden pumppujen verokantaa. Suomen kestävä kasvun ohjelma vivuttaa hiilidioksidipäästöjä vähentäviä investointeja. Palkansaajien ansiotu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

loverotus ei kiristy hallituksen toimesta, vaan kotitalousvähennyksen käyttäjiltä se saattaa jopa keventyä. Sote-uudistus jatkuu palveluiden kustannusvaikuttavuutta lisäävin ja hoitoonpääsyä nopeuttavin toimin. Julkisen hallinnon tuottavuutta vahvistetaan digitalisointia, viisaampien hankintojen ja valtion tilankäytön tehostamisen kautta. Etätyötä ja etäopiskelua kannustetaan niin, että ihmiset voivat entistä vapaammin valita asuinpaikkansa.

Vuoden loppuun mennessä odotamme johtopäätöksiä parlamentaariselta työryhmältä, joka pohtii nyt tutkimus- ja kehityspanosten pitkäjänteistä nostoa. Suomen tavoitteena on — on ollut jo pitkään — nostaa tki-rahoitus 4 prosenttiin kansantuotteesta, jotta työn tuottavuus kasvaisi ja pärjäämme kansainvälisillä markkinoilla. Suomen talouden kasvu uhkaa tyrehtyä etenkin osaavan työvoiman saatavuuteen. Työllisyyttä edistävät palvelu-uudistukset tulevat syksyllä eduskuntaan ja lievittävät kohtaanto-ongelmia juuri oikea-aikaisesti. Samoin työperäisen maahanmuuton sujuvoittaminen etenee. Jatkossa onkin siirrettävä huomio etuuksien uudistamiseen. Budjettiriihessä hallitus jatkaa työllisyystoimia, joilla tavoitellaan vielä 110 miljoonan euron vaikutusta julkiseen talouteen — tämä siis aiemman 450 miljoonan euron lisäksi.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta antaa mietinnössään tuen sekä kansallisesti kehysmenettelylle että Euroopan unionin vastuullisen talouspolitiikan pelisäännöille. Tästä erikseen kiitos. Molemmat tukevat pitkäjänteisyyttä ja tulevien sukupolvien oikeuksia. Me päättäjät tarvitsemme näitä ohjenuoria kunkin ajan ristipaineissa puolueesta riippumatta. Nyt paineita on tuonut koronapandemia. Valtiovarainvaliokunta ehdottaa kansallisen kehysmenettelyn uskottavuutta palauttavaa arviointia. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Valtiovarainministeriö käynnistää tuon valmistelun syksyllä. Julkisen talouden ohjauksen mekanismeista ja kehittämistarpeista on käytävä perusteellinen keskustelu ennen seuraavia eduskuntavaaleja, ja korostan, että kyse ei ole vain kehystekniikasta: pääasia on poliittinen sitoutuminen Suomen julkisen talouden uskottavuutta vahvistaviin pelisääntöihin. [Ben Zyskowicz: Juuri tästä on kyse!]

Samat haasteet ovat kuitenkin edessä myös Euroopan unionissa, jossa finanssipolitiikan pelisäännöt jäivät tauolle koronapandemian aikana — siis sama ilmiö myös Euroopan laajuisesti. Perussopimuksen mukaan julkisen talouden alijäämä saa olla enintään 3 prosenttia ja velka enintään 60 prosenttia bruttokansantuotteesta. Valiokunta tukee mietinnössään sitä, että Suomessa näitä sääntöjä noudatetaan ja että myös Euroopan unionissa palataan normaaliin. Tämä on tärkeä tuki työlleni Euroopan valtiovarainministeriöiden neuvostossa. EU:n omia varoja koskevassa mietinnössä eduskunta velvoitti hallitusta tekemään yhteistyötä samanmielisten EU-maiden kanssa. Otan tästä osviittaa syksyn kokouksiin. [Ben Zyskowicz: Hyvä!]

Alijäämätavoitteeseen olemme Suomessa pääsemässä vuonna 22, mutta korona-aikana kasvaneen velkasuhteen kanssa meillä kyllä on töitä. Velkasuhteen vakauttaminen edellyttää rakenteellisia uudistuksia, työllisyystoimia, kasvun vauhditusta ja julkisten palveluiden tuottavuuden vahvistamista minimissään 2–2,5 miljardilla. Tutkimus- ja kehityspanosten lisärahoitus mukaan lukien tarvitaan noin 4 miljardin verran uudistuksia. Uudistuksiin palataan tulevissa tämän ja tulevien hallitusten budjetti- ja kehysriihissä. Vielä kunnianhimoisempia tavoitteita peräälle kokoomukselle sanoisin, että kyllä tässä töitä riittää tämän vuosikymmenen seuraavillekin hallituksille.

Arvoisa puhemies! Aivan tiiviisti lopuksi: Korona-aikana me pystyimme eduskunnassa yhteistyöhön yli hallitus- ja oppositiorajojen, ja myös tässä koronan jälkeisessä Suomen uudistamisessa me tarvitsemme keskinäistä luottamusta. Luottamus sekä vuoropuhelu yli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

erilaisten rajojen on Suomen vahvuus, ja sitä on hyödynnettävä myös koronan jälkeisessä ajassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja kyselen, onko tässä tarvetta ja halukkuutta debattiin. — Ilmeisesti on. Käymme debattiin, ja debatin käynnistää edustaja Heinonen.

15.09 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te olette kyllä kovia somessa ja lehtihaastatteluissa, arvon vasemmistohallitus, mutta teidän tekonne ovat kyllä kovin vaatimattomia. Ratkaisitte kaikki ongelmat keväällä jälleen lisävelanotolla. Velkaraha oli sidos, millä vasemmistohallitus pysyi kasassa, ja tätä laastia horjuvien tiilien väliin levitteli kukapas muu kuin keskusta, tuo vasemmistohallituksen ääntön pönkäpuolue.

Kun te, arvoisa keskusta, ette kuuntele meitä ja te, arvon vihreät, ette kuuntele meitä, niin kuunnelkaa Ville Niinistöä, Soininvaaraa, Aaltoa, Sauria. Ville Niinistö muun muassa totesi: ”Toista olisi, jos puolue tekisi työnsä hyvin eikä tarvitsisi hävetä.” ”Hankkikaa selkäranka”, totesi Niinistö, arvon vihreät, teille. [Iiris Suomelan välihuuto] Ja arvon keskustaa, kuunnelkaa te ministeri Kääriäistä: [Puhemies koputtaa] ”Johtopäätös ei voi olla, että ’eihän tässä kuitenkaan käynyt’ ja ’mennään niin kuin tähänkin asti’.” Mitä te vastaatte [Puhemies: Aika!] näille omien puolueiden koville kriitikoille?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

15.11 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia eduskuntaryhmille ryhmäpuheenvuoroista. Niissä näkyy varmasti tuo valtiovarainvaliokunnassakin ollut hieman kaksijakoinen tilanne. Samanaikaisesti ollaan huolestuneita kehysmenettelystä, julkisen talouden säännöistä ja niiden vahvistamisesta, mutta sitten toisaalta myös mietinnössä korostetaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiomenoja, liikenteen rahoitusta ja kulttuurin rahoitusta. Meillä on liuta erilaisia tärkeitä rahoituspaikkoja, jotka pitäisi saada, mutta Suomihan ei tule niitä saamaan, ellei meidän taloutemme ole paremmassa kunnossa, paremmassa kunnossa kuin nyt ja kuin mitä se on ollut.

Ja ne rakenteelliset ongelmat, mitkä ovat vaivanneet tätä eduskuntaa ja edellisiä eduskuntia, eivät ole kadonneet koronan myötä yhtään mihinkään. Niiden pitkäjänteisten ongelmien ratkaisun vaikeudesta kertoo esimerkiksi se, että sote-uudistus saatiin vasta viime viikolla lopulta äänestettyä täällä eteenpäin.

Arvoisa valtiovarainministeri, minkälaisia talouden rakenteita ja työllisyyttä vahvistavia toimia on vielä tulossa, jotka vahvistavat julkista taloutta eivätkä heikennä sitä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tavio.

15.12 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Suomi on lähes kymmenen vuoden ajan ollut maailman heikoimpia talouskasvumaita, ja nyt kun tässä käy ilmi, että ennusteissakin vuonna 23 ollaan vain reilun prosentin talouskasvussa, niin on hyvin vaikea ymmärtää näitä vihervasemmiston ja demarien puheita ja tätä ylioptimismia ja riemua. Aika huonolta näyttää tulevaisuus Suomen kannalta tältä sosialistiselta hallituspuhjalta. Valtiovarainministeri Saarikko sentään viran puolesta oli vähän realistisempi, mutta näyttää kyllä, että aika tyhjiksi puheiksi jäävät ne lupailut rakenteelliset uudistukset. Hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

litus viskoo rahaa sinne ja tänne, aivan kuin hallituksen hyvyys mitattaisiin sillä, paljonko euroja se käyttää, paljonko se velkaannuttaa meitä. Säästöt jätetään tosiaan seuraavan hallituksen tehtäväksi, mihin valtiovarainministerikin vähän lakonisesti tuossa viittasi.

Tämä Suomen alamäki johtuu ennen kaikkea [Puhemies koputtaa] talouden kuormittamisesta haittamaahanmuutolla, yritysten kilpailukyvyn heikentämisestä [Puhemies koputtaa] ja jatkuvasta kotitalouksien [Puhemies: Aika!] kuormittamisesta verotaakalla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindtman.

15.13 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun opposition puheita kuuntelee ja sitten katsoo faktoja, mitä Suomen taloudessa tapahtuu, niin tuntuu, että meillä on eri todellisuudet. Ymmärrän, että oppositiossa pitää aina kritisoida ja yrittää maalata synkkää kuvaa siitä, missä maassa mennään, mutta jokin raja tässä pitäisi olla. [Ben Zyskiewicz: Katsokaa VM:n käppyröitä!]

Arvoisa puhemies! Siis jos tämän hallituksen talouspolitiikka olisi retuperällä, niin tuskin tänne Suomeen kovin moni investoisi, mutta kun katsotaan, mikä on tilanne esimerkiksi teollisuuden kiinteissä investoinneissa, arvoisa oppositio, niin tänä vuonna ne ovat noussemassa historian korkeimmalle tasolle. [Ari Koposen välihuuto — Ville Tavion välihuuto] Tutkimus- ja tuotekehitysinvestoinnit ovat plus 12 prosenttia, Suomen talous on selvinnyt koronavuodesta Euroopan parhaimmassa päässä, ja nyt on tärkeitä, [Puhemies koputtaa] että hoidamme koronan jälkihoidon, jotta ei tule pitkän aikavälin tappioita. [Puhemies koputtaa] Siihen on nyt syytä keskittyä. [Ben Zyskiewiczin välihuuto]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Östman.

15.14 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkein tehtävä on edistää yritysten kasvua ja kansainvälistymistä. Ilman kasvuyrityksiä talouskasvun hedelmät jäävät laihoiksi ja uudet työpaikat suurelta osin syntymättä. Hallitus on nyt asettanut taloudellisen kestävyuden tiekartassaan tavoitteeksi taittaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu 2020-luvun puolivälissä ja lisäksi nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä ja kasvattaa työllisten määrää hallituksen työllisyystoimenpitein 80 000 henkilöllä vuosikymmenen loppuun mennessä. Arvoisa valtiovarainministeri, voitko kertoa kolme konkreettista keinoa ja toimenpidettä, miten näihin tavoitteisiin päästään?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Holopainen, Mari.

15.15 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt teillä ei ole mikrofoni päällä.

Arvoisa rouva puhemies! Vastuullista taloutta on pyrkiä siihen, että uudet työpaikat syntyvät ekologisesti kestävästi, ja tätä vihreät ovat edistäneet niin täällä eduskunnassa kuin Euroopan parlamentissakin. Totta kai meillä on peiliin katsomisen paikka, kun vuosikaudet tutkimuksen ja kehityksen investoinnit ovat jääneet jälkeen, ja siinä erityisesti kokoo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

mus on pitkään ollut vastuullisena puolueena. Nyt olemme panostaneet koulutukseen, mutta tiedepolitiikka kaipaa edelleen tarkennusta. Ja totta kai tarvitsemme yhteistä ymmärrystä siitä, miten ne uudet työpaikat syntyvät. Ne syntyvät vain sen kautta, että meillä on täällä kykyä innovoida ja luoda uutta. Täytyy huomioida, että erittäin lupaavia uutisia on kuultu suomalaisista kasvuyrityksistä, jotka pohjaavat [Puhemies koputtaa] uuden liiketoiminnan osaamiseen. Ne keräävät nyt [Puhemies koputtaa] erittäin paljon rahoitusta. [Ben Zyskowicz: Siksikö te leikkaatte tieteeltä?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

15.17 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä kuuntelee hallituksen edustajien puheenvuoroja, niin tuntuu, että niissä on kuin kaksi eri maailmaa kahdella tavalla. Ensinnäkin täällä SDP:n ja vasemmistoliiton ryhmäpuhujat oikeastaan lähestulkoon pyysivät meitä häpeämään velkakitsauttamme, sitä, kuinka olemme ilonpilaajia, [Pia Viitanen: Ette te kuunnelleet taaskaan!] kun taas sitten valtiovarainministeri Saarikko täällä kyllä aivan vastuullisesti kertoi, että nyt on aika katsoa pidemmälle ja nyt tarvitaan myös parlamentaarinen sitoumus kaikilta vastuullisilta puolueilta, niin että tämä velaksi eläminen loppuu.

Sitten se toinen eri maailmassa elämisen ulottuvuus on kyllä valitettavasti siinä, että vaikka ministeri Saarikolla on usein viisaita sanoja meille täällä, niin tulokset, tämä kehys, jota tänään käsittelemme, eivät kyllä puhu sen puolesta: kehysriihestä tultiin 15 miljardin lisävelan kanssa, ja se velkataakka kasvoi toista miljardia kehysriihen aikana siitä, mitä valtiovarainministeri oli ennustanut. Onko muuta syytä, valtiovarainministeri, [Puhemies koputtaa] tämän kestävyystiekartan toimenpiteiden puuttumiseen kuin se, [Puhemies koputtaa] että niistä ei päästy sopimukseen?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

15.18 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ollut hyvin mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua, joka itse asiassa aika hyvin on pyörinyt samoilla jalansijoillaan jo useamman vuoden ajanjakson. Kun täältä aina kuulee, että sitä ilmastomuutostakaan ei ole olemassa, niin haluaisin ehkä herätellä meitä jokaista miettimään, mitä tapahtui esimerkiksi nyt juhannuksen alla, kun perussuomalaistenkin vahvoilla kannatusalueilla se ilmastomuutos tuli ihmisten olohuoneisiin, [Leena Meren välihuuto] kaatoi metsää, ja nämä trooppiset myrskykentät, [Vilhelm Junnila: Ei hyvää päivää!] mitä tänne meidän alueellekin on tullut, vain lisääntyvät ja niitä tulee entistä useammin. [Leena Meri: Hohhoh!] — No, siellä haukotellaan, että hohhoijaa, eihän se koske meitä eikä tapahdu. [Iiris Suomelan välihuuto]

Samoin ikääntyvä Suomi on meidän kaikkien haaste. Sain itse asiassa hyvän kansalaispalautteen, että jos te joskus keskustelisitte Suomen tulevaisuudesta ettekä ruikuttaisi ja jankuttaisi toinen toisillenne. [Leena Meri: No kyllä on!] Odotetaan sitä tulevaisuuskeskustelua, [Puhemies: Aika!] jos ollaan joskus samalla kartalla. [Välihuutoja]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Vähämäki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

15.19 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, kunnioitettu puhemies! Mielestäni edustaja Kulmuni analysoi tilannetta todella hyvin siinä mielessä, että totesi, että tämä tilanne on hyvin kaksijakoinen: toisaalta meillä on hyviä toiveita, muun muassa nämä t&k-panostukset, mitä meidän pitäisi tehdä, mutta toisaalta sitten valtion kassa on tyhjä ja myöskin velkasuhde on noussut ja uhkaa nousta sinne yli 75:een.

Finanssipolitiikan linja on ollut hyvin elvyttävä. Onko kehysmenettelyn uskottavuus menetetty? No, toivottavasti siihen tulee syksyllä hyviä uutisia ja pystytään palauttamaan tätä uskottavuutta.

Minä olen sitä mieltä, että kun mietinnössä todetaan, että EU:n finanssipoliittisia sääntöjä pitäisi uudistaa, niin Suomen pitäisi olla tässä etunojassa ja tehdä se oma sääntökehikkonsa, jonka kanssa sitten lähteä neuvotteluihin. Suomen taloushan täytyisi vakauttaa, julkista taloutta pitäisi sopeuttaa ja valtion tasetta vahvistaa. T&k-panostuksia täytyisi tehdä, ja mielestäni akkuekosysteemi olisi hyvä. [Puhemies koputtaa] Kun me saadaan omat malmit, työpaikat ja jalostus pidettyä Suomessa, [Puhemies koputtaa] se myöskin auttaa kestävää kehitystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Piirainen.

15.20 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositio on tässä moneen otteeseen vedonnut siihen, että työttömyyden ja ennen kaikkea työllistymisen eteen ei ole tehty mitään, mutta justinsa 22.6. tuli tieto — omasta maakunnastani otan esimerkin — että Kainuun työttömyys pieneni toukokuussa 32 prosenttia ja samaan aikaan ilmoitettiin uusia työpaikkoja 1 326 kappaletta, ja tämä on työnvälitystilaston ensimmäisen tiedon elikkä vuoden 2006 jälkeen kaikista suurin, merkittävä määrä. Elikkä kun ajatellaan, että Kainuunkin kohdalla on tällaisia työllistymislukuja ja avoimien työpaikkojen määrän kasvu, niin kyllähän tämä osoittaa sitä, että hallituksen politiikka on ollut aivan oikea.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Valtonen.

15.21 Elina Valtonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa julkisten menojen suhde globaalisti on melkein korkein. Ja mitä tämä hallitus on tehnyt heti kautensa alussa? Ennen koronaa se lisäsi julkisia menoja, koronan aikana lisäsi julkisia menoja ja vielä sen jälkeenkin lisäsi julkisia menoja. Jos tämä yhdistettynä yhteen maailman jäykkimmistä työmarkkinoista ja korkeimmista veroasteista olisi menestysresepti, niin Suomen taloushan olisi kasvanut jo aivan huimasti vaikkapa viimeisen kymmenen vuoden aikana, [Antti Lindtmanin välihuuto] mutta tosiasiassa Suomen talous on kasvanut lähes heikoiten maailmassa viime vuosina. [Eduskunnasta: Paitsi nyt!] Nyt ihmettelemme, miten on mahdollista, että te ette tee minkäänlaisia joustavoittamiskeinoja toisaalta siihen, että ihmiset saisivat töitä, toisaalta siihen, että heillä riittäisi enemmän siitä palkasta käyttää omassa arjessaan, niin että olisi jotain toivoa tällä maalla. [Antti Lindtman pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiviranta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

15.22 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtio on ottanut etulinjan vastuun koronavirustilanteen tukitoimien kustannuksista. Se on tukenut mittavasti yrityksiä, kuntia ja sosiaaliturvarahastoja. Valtion keskeinen asema koronatilanteen tukitoimissa on ollut perusteltu. Konkurssien ja työttömyysaallon välttäminen on keskeistä kriisistä toipumisen nopeuttamisessa. Hallitus on toiminut oikein toteuttaessaan aktiivista ja vastuullista finanssipolitiikkaa, joka on mitoitettu ja mitoitetaan jatkossakin suhdannekehityksen edellyttämällä tavalla. Kokoomus haluaa leikkauksia mahdollisimman pikaisesti — siinä ei sinänsä ole mitään uutta.

Verotuksen osalta tärkeintä on sen ennakoitavuus ja suunnitelmallisuus. Tämä hallitus on toteuttanut yritysverotuksessa hyvää ja vakaata politiikkaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

15.23 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan voisi oikeastaan pähkinänkuoreen pistää sillä tavalla, että julkinen talous heikkenee. Numerot kertovat sen totuuden, valitettavasti.

Jos katsotaan tätä suunnitelmaa, niin täällähän on arvio, jonka mukaan julkinen velka kasvaa suhteessa bkt:hen koko 20-luvun ajan. Teidän pitäisi taittaa se 20-luvun puolivälissä. Sitten täällä on pitkän aikavälin arvio: julkisen talouden kokonaistulojen vaje kokonaismenoihin nähden vain repeää 50—60-luvulle tultaessa. Siis tässä ei ole mitään järkeä. Velkavuori kasvaa, verot nousevat, paisutatte julkista sektoria, verokiila kasvaa. Nämä kaikki ovat este niille uusille yksityisille työpaikoille, teidän täytyisi ymmärtää tämä. Totuus kuitenkin löytyy näistä luvuista, myöskin tästä suunnitelmasta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Adlercreutz.

15.24 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kun tässä nyt toivotomuutta levitetään, niin ehkä olisi aika kerrata, mitä tässä on oikeasti tehty. On tehty oikeita rakenteellisia uudistuksia. [Välihuutoja oikealta] Sote on todellinen rakenteellinen uudistus. Oppivelvollisuuden pidentäminen on todellinen rakenteellinen uudistus, vaikka kokoomus yhtäkkiä onkin sitä mieltä, että oppilaiden koulunkäynnin velvoittaminen on ikävää, mutta kyllä se velvollisuus on toiminut aika pitkään Suomessa tähänkin asti. Eläkeputken poistaminen on rakenteellinen uudistus. Te vahvistitte sitä, nyt se poistetaan. Kyllä tässä monta asiaa on tehty, ja kyllä se näkyy siinäkin, että Suomi ei suinkaan ole kilpailukyvyltään maailman kahdeksanneksi heikoin maa. Se on Sierra Leone tai Mauritania vähän riippuen, mitä tilastoja katsoo. Suomi on ollut vakaasti siinä kymmenen paikkeilla Tanskan ja Taiwanin välissä.

Mutta on tietenkin oleellista, [Puhemies koputtaa] että kun lähemme tässä liikkeelle, niin uudistustyötä jatketaan. Kysyisin ministeriltä: mitä voi odottaa kotitalousvähennyksen ja työllisyystoimien [Puhemies: Aika!] suhteen nyt syksyllä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koskinen.

15.26 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pari oikaisua.

Edustaja Valtonen on aikaisemminkin puhunut monesti, että Suomessa olisi jotenkin maailman tai Euroopan jäykimpiä työmarkkinoita. Meillä on juuri puolentoista vuoden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

ajalta kokemus, että me olemme selvinneet koronasta taloudessa paremmin kuin muut maat juuri sen takia, että meillä on joustavuutta työmarkkinoilla. Lomauttamismahdollisuus on paljon laveampi kuin oikeastaan missään läntisen Euroopan maassa. Meillä irtisanominenkin taloudellisista ja tuotannollisista syistä on valitettavasti kevyempää kuin useimmissa keskieurooppalaisissa maissa, ja se on näkynyt muun muassa siinä, mitä samantyyppisistä tuotantolaitoksista valitaan säilytettäväksi. Tämä on vähän väärä todistus. [Pia Lohikoski: Juuri näin!]

Toinen väärä todistus: Edustaja Ranne kertoi, että 50—60-luvun kestävyysvajeesta tai julkisen talouden alijäämästä johtuisi nykyisen hallituksen politiikka. Kysymyshän on siitä, että ikärakenne, väestörakenne on se keskeinen syy. [Ben Zyskowicz: Pitäisikö siihen reagoida jotenkin?] Siinä keskeinen ratkaisu on työperäisen maahanmuuton lisääminen ja ylipäänsä [Puhemies koputtaa] väestörakenteen tervehdyttäminen, ja sitä näyttävät perussuomalaiset kovasti vastustavan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Ranne.

15.27 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin todeta näistä ikäsidonnaisista menoista: niiden osuus bruttokansantuotteesta pysyi suunnilleen vakiona myös 50—60-luvulle tultaessa. Tämä täytyisi muistaa. [Johannes Koskisen välihuuto] Maahanmuuton kustannukset sen sijaan ovat hyvin yksiselitteiset, tiedätte ne itsekkin, ja ne löytyvät myös meiltä täältä monista mietinnöistä ja muista.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Valtonen.

15.27 **Elina Valtonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sen verran kyllä nyt oikaista edustaja Koskisen todistusta, että tähän ei ole pelkästään kokoomuksen tai meidän mielipiteemme, miten Suomen työmarkkinat suhtautuvat kansainväliseen ympäristöön. Tosiasia on se, että eri tutkimusten mukaan erityisesti palkanmuodostuksessa Suomessa on... Muistaakseni World Economic Forumin listauksessa olemme 137. sijalla 137 maasta, kun katsotaan palkanmuodostuksen joustavuutta. Mutta vaikka unohdetaan nämä tilastot, kyllähän empiria puhuu puolestaan: viimeisen 30 vuoden aikana me ollaan jääty meidän verrokkimaita oleellisesti jälkeen työllisyysasteessa. Erityisen heikossa asemassa Suomessa ovat ihmiset, jotka poikkeavat vähän jostain keskiarvosta, vaikkapa muualta tulleet, pienten lasten vanhemmat, vammaiset ihmiset, nuoret, uranvaihtajat, seniorit. Kaikissa näissä ryhmissä meillä on alhaisempi työllisyysaste kuin muualla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Guzenina.

15.28 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EK:n mukaan teollisuuden kiinteät investoinnit ovat nousemassa tänä vuonna ennätystasolle, 5,2 miljardiin euroon. Suomi on noussut IMD:n kilpailukykyvertailussa korkeimmalle sijalle sitten vuoden 2009, ja tällä ajanjaksolla, 2009:stä eteenpäin, kun kokoomus on ollut hallituksessa, ei olla siis kertaakaan päästy näin korkealle kuin nyt.

Arvoisa puhemies! Kun kuntavaalit ovat nyt ohi, [Timo Heinosen välihuuto] kannan kyllä suurta huolta siitä, mitä kokoomus ja perussuomalaiset tulevat siellä kunta-politiikassa saamaan aikaiseksi. Kokoomuksella on leikkauslista, ja nyt näyttää siltä, että heillä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

jossain piilossa vielä toinenkin leikkauslista, ainakin, nimittäin kokoomuksen ryhmäjohtaja, edustaja Mykkänen kirjoittaa blogissaan epämääräisesti [Leena Meren välihuuto] menokehyksen sisällä tapahtuvasta uudelleenkohdentamisesta. Eikös tämä tarkoita nyt sitä, että te olette leikkaamassa lisää rahoittaaksenne omat menonne? Eli mistä te olette [Puhemies koputtaa] leikkaamassa? Kertokaa myöskin tämä uusi leikkauslistanne.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mykkänen.

15.30 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, kun edustaja Guzenina viittasi tässä EK:n investointilukemiin, kannattaa kyllä katsoa myös — kun hallitus täällä aika kovaan ääneen rummuttaa, että tämä on hallituksen ansiota — mitä EK:n yrityskyselyssä kerrotaan siitä, miten yrittäjät ovat kokeneet kehysriihen tulokset. 2 prosenttia arvioi kehysriihen vahvistaneen työllistämisaikomuksia, 44 prosenttia arvioi kehysriihen tulosten heikentäneen työllistämisaikomuksia. Viime syksyn budjettiriihi meni vähän paremmin, koska silloin 4 prosenttia arvioi sen parantaneen ja 31 prosenttia heikentäneen työllisyyttä. Eli totta kai kansainvälinen suhdanne nyt nostaa sitä, [Antti Lindtmanin välihuuto] mutta hallituksen teot eivät luo luottamusta työllistämiseen. Yksi keskeinen haaste on se, että sitä velkaa otetaan eikä siitä välitetä. Te ette ota huomioon, että hyvinvointivaltio vaarantuu kymmenen vuoden päästä kestävyysvajeen takia, ei sen takia, tehdäänkö nyt vielä vähän lisäyksiä vai pidetäänkö malttia.

Valtiovarainministeri, oletteko valmis osana tätä syksyille lanseeraamaanne [Puhemies koputtaa] prosessia tukemaan kokoomuksen äsken jättämää toimenpideoitetta [Puhemies koputtaa] sen arvioimiseksi, pitäisikö Saksan malliin kirjata lakiin velkakatto?

Puhemies Anu Vehviläinen: Aika. — Ja ministeri Saarikko, 3 minuuttia.

15.31 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Aloitan ihan ensimmäisestä puheenvuorosta, kun edustaja Heinonen täällä totesi, [Timo Heinonen pyytää vastauspuheenvuoroa] että miten somessa toimitaan ja että siellä hallitus on hyvä. Haluan sanoa, että en mielellään ottaisi hallitukselle kunniaa vaan annan teidän pitää sen, edustaja Heinonen. En tunne ketään, joka niin taitavasti osaisi toisia nälviiä sosiaalisessa mediassa kuin te osaatte. [Ben Zyskowicz: Kerrankin hallitus kehuu opposition edustajaa!] Keskeyttään mieluummin niihin asioihin, joita tapahtuu tässä salissa ja suomalaisten yhteiseksi hyväksi.

Edustajat Vähämäki ja Kulmuni, nostitte aivan oikein esiin sen ristiriitaisen tilanteen, joka liittyy kasvua edellyttäviin tai kasvua tuottaviin panostuksiin ja toisaalta välttämättömyyteen palata menojen kannalta järkevälle tasolle. Siksi tarvitsemme rohkeutta uudistua, ja siksi on tavallaan oikeutettua peräänkuuluttaa aivan asiallisella tavalla, miksi kokoomus ei kannattanut sote-uudistusta, joka on yksi rohkea ja rakenteellinen uudistus, jonka perään myös luottoluokittajat Suomelta ovat vuosia kyselleet. Se on osa sitä talouden ja julkisten menojen uudistamisen pohjaa.

Edustajat Holopainen ja Piirainen, otitte kumpikin esiin kiinnostavalla tavalla hiukan eri tulokulmista investoinnit ja sen, mihin ne tällä hetkellä syntyvät. Ne syntyvät valtaosin vihreän siirtymän myötä sellaisten toimien äärelle, jotka ovat myös ympäristöllisesti kestäviä. Ja kyllä, aivan yhtä tärkeää on: ne luovat myös työpaikkoja maakuntiin eri puolille Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

mea. Näitä me haluamme lisää, ja sellaista politiikkaa pitää tehdä, että niitä myös lisää syntyy.

Edustajat Valtonen ja Ranne, te kävitte läpi ikään kuin tätä laajempaa julkisen talouden kuvaa. On aivan totta, että globaalistikin katsottuna julkinen talous eri maissa on heikentynyt johtuen koronatilanteesta, mutta minä puolustan näitä koronatoimia, mitä hallitus teki. Ne olivat perusteltuja siinä ajassa, mutta toivon, että kiinnititte myös huomiota siihen, kun puheenvuorossani korostin, vähän niin kuin valtiovarainvaliokunnan mietinnön hengessä, että nyt aika muuttuu. Näin saamme rokotusten myötä toivoa ja luottoa, että aika muuttuu, ja myös politiikan aikajänne pidentyy vuosikymmenen mittaiseksi päivien tai viikkojen sijaan, mitä se pahimmillaan korona-aikana oli. Samalla näemme myös hyviä merkkejä luottamuksen vahvistumisesta kuluttajilla ja yrityksillä, ja tähän meidän on nyt tartuttava, mutta samalla on muistettava, että Suomelle ei riitä kasvun pikapyrähdyksien vaan tarvitaan pitkäaikaisempia toimia.

Työllisyystoimista totean vielä, että huomaan, että niissä meillä on näkökulmaero. Minä pidän niitä arvossa ja uskon, että aika tulee myös osoittamaan niiden uudistuksien välttämättömyyden, jotka ovat liittyneet työttömien palveluihin. Soten jälkeen merkittävimpiä julkiseen hallintoon liittyviä rakenteellisia uudistuksia on se, että työllisyyspalvelut siirretään kuntien vastuulle. Sillä tulee olemaan kauaskantoinen ja hyvä vaikutus työllisyyteen mutta myös työttömien ihmisten hyvinvointiin.

Jos, puhemies, vielä sallitte, niin totean yhden asian: Keskustelussa näyttää olevan minusta epäselvyyksiä hallituksen vaalikauden alkuvaiheessa tekemien ja toisaalta korona-aikana tehtyjen menolisäysten vaikutuksista julkisen talouden alijäämään. Ensinnäkin kaikki hallituksen suoranaiset koronatoimet ovat olleet kertaluonteisia, ja viime vuoden toukokuussa, siis vuosi sitten, tehty lisätalousarvio sisälsi investointeja muun muassa väylänpitoon useammille vuosille, [Puhemies koputtaa] ja se oli vaikuttamassa siihen, että menosäännöstä eli kehyksistä jouduttiin vielä ensi vuodenkin osalta poikkeamaan. — Palaan tähän tarvittaessa, [Puhemies koputtaa] jos toivotaan tätä alijäämäkeskustelua jatkettavan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

15.34 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri peräsi ensimmäisessä puheenvuorossaan luottamusta yli hallitus- ja oppositiorajan ja muisteli sitä alkuaikaa, kun yhdessä hoidimme korona-aikaa. Uskon, että tässä talouspolitiikassa olisi samanlainen luottamuksen tila saatavissa, jos me voisimme olla varmoja siitä, että yhdessä sovituista säännöistä pidetään kiinni ja niitä noudatetaan, ja viitataan tässä nyt näihin valtiontalouden menokehyksiin. On pitkä perinne siitä, että niitä on noudatettu. Ne ovat taanneet toisaalta sen, että meillä poliittinen päätöksenteko on pitkäjänteistä, ja toisaalta myös sen, että holtiton taloudenpito estetään. Nyt, arvoisa hallitus, te olette näistä menokehyksistä halunneet poiketa. Samalla tavalla EU-tasolla olisi tärkeää, että me noudatamme niitä sääntöjä, jotka olemme itse luoneet.

Tässä täytyy muistaa, että kaiken tämän maksajana on tavallinen suomalainen veronmaksaja, joka ihmettelee sitä, että kun hänen verotuksensa alati kiristyy ja yhä [Puhemies koputtaa] uusia veroja pukkaa, muun muassa maakuntaveroa, samanaikaisesti Espanjassa tehdään neljän päivän työviikkokeilejä. [Puhemies: Aika] Tämä ei ole varmasti veronmaksajan mielestä reilua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viitanen.

15.36 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies... [Puhuja aloittaa mikrofonin ollessa suljettuna]

Puhemies Anu Vehviläinen: Teillä ei ole mikrofoni vielä päällä.

Nytkö tuli? No niin. — Arvoisa puhemies! Kyllä se nyt on niin, että tulokset puhuvat puolestaan. Jos tilanne olisi niin huono kuin kokoomus ja oikeisto-oppositio sanovat, niin kyllä se olisi kumma, että tänne syntyy kasvua ja syntyy työpaikkoja. Kuitenkin tilastot näyttävät toista. Esimerkiksi sekä valtiovarainministeriö että Suomen Pankki ovat todenneet kasvuennusteissaan positiivisuutta siitä, että talouskasvua saadaan nopeammin kuin aiemmin ennakoitiin. Hallitus on tehnyt ehkä hyvääkin, ja odotin kyllä, että oppositio olisi voinut tämän tunnustaa, mutta siihen heillä ei nyt valitettavasti ollut kykyä.

Mutta, puhemies, se on harmi, että kokoomus ei kuunnellut, mitä ryhmäpuheessa sainoin. Minä vain sanoin, että koko maailma on tällä hetkellä elvyttämässä, koko maailma haluaa jälleenrakentaa ja myös EU:n komissiossa on vedottu siihen, että alkää lopettakoon aikaisiin elvytyksiin. [Puhemies koputtaa] Samaan aikaan täällä kokoomus vaatii leikkauslistoja tässä ja nyt. En näe, että se on ollenkaan järkevää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Zyskowiec.

15.37 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka sanotaan, että kissa kiitoksella elää, niin kyllä minä voin mielelläni antaa tunnustusta siitä, miten koronapandemia on Suomessa hoidettu, ja toivon, että myös tässä vaiheessa ja tästä eteenpäin sen torjunnassa onnistutaan.

Mutta kun täällä ministeri Saarikko ja edustaja Pirttilahti käyttivät puheenvuoroja — tarkoitan ministeri Saarikon ensimmäistä puheenvuoroa — niin ne olivat joiltakin osin suorastaan musiikkia korvilleni: julkinen velka saadaan hallintaan, menokehyykset saadaan kunniaan. No entäs ne teot? Tämä hallitus ei saa julkista velkaa hallintaan, vaan velkasuhde huononee edelleen. Tämä hallitus ei sopeutunut menokehyyksiin, siis edes koronan jälkeen. Nyt vakuutetaan, että niin tekee seuraava hallitus. [Pia Lohikoski: Joko se korona on kokonaan ohi?] Talous kasvaa, työllisyys paranee, ja silti velkasuhde huononee. Se johtuu siitä, että tämä hallitus ei osaa laittaa menoja tärkeysjärjestykseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Suomela.

15.39 **Iiris Suomela vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri tästä tärkeysjärjestyksestä onkin syytä puhua. Oppositio nimittäin puhuu julkisista menoista aivan kuin niillä ei saataisi mitään aikaan. Vuosi sitten päätimme käyttää satoja miljoonia euroja konkurssiaallon torjumiseen, ja nyt näyttää siltä, että siinä on aika hyvin onnistuttu. Silloin mietin, muistetaankohan tätä vielä vuoden kuluttua, muistetaankohan, että silloin teimme sen valinnan, että emme anna yritysten kaatua, jos vain voimme sen millään estää. Niistä toimista huolimatta toki osa kärsi, ja niitä jälkiä edelleen maksamme.

Tiedämme, että meillä on käynnissä esimerkiksi laaja mielenterveyden kriisi. Jos nyt lähdetään leikkaamaan ihmisten hyvinvoinnista, niin ei meillä ole tulevan kasvun eväitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Jos ihmiset menettävät työkykynsä tämän syvän mielen terveyden kriisin myötä, niin siitä on todella vaikea nousta. Ennemmin kannattaa panostaa ennaltaehkäisyyn ja huolehtia erityisesti siitä, että lapsilla ja nuorilla on kestävä tulevaisuus. Se ei onnistu, jos nyt lähdetään leikkaamaan hyvinvointivaltion keskeisistä palveluista. Sen tähden [Puhemies koputtaa] mielenkiinnolla odotankin, mistä ne teidän leikkauslistanne [Puhemies koputtaa] tarkemmin ottaen koostuvat. [Ben Zyskowitz: Kerrotaan, kun saadaan puheenvuoro!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

15.40 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloudellinen huoltosuhde heikkenee, koska hallitus ei saa työllisyyttä nousuun. Ruokittavia suita on yhä enemmän ja työssäkäyviä yhä vähemmän. Hallituksen oma arvio työllisyystoimien vaikutuksista on täysin ristiriidassa valtiovarainministeriön kanssa. Toivon, että ministeri Saarikko selventää tätä epäsuhtaa.

Nämä toimet lisäksi kasvattavat menoja, joten julkisen talouden tasapainottamiseen ne eivät varsinaisesti auta. Julkisen talouden tasapainottaminen on otettava vakavasti. Kun kuuntelin täällä edustaja Kyllösen myrskypuheita, niin on kyllä aika uskomatonta, että täällä leikitään meteorologia ja mietitään hyvän sään aikana tällaisia asioita, vaikka on kysymys taloudesta, [Merja Kyllösen välihuuto] jolla kaikki hyvinvointivaltiossa toimivat tahtumat rahoitetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Torniainen.

15.41 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oppositiolle täytyy antaa kiitos siitä yhdestä kiitoksesta, mikä sieltä tuli hallitukselle nimenomaan koronakriisin hoidosta. — Kiitos, edustaja Zyskowitz. — Kyllä itse toivoisin, että muitakin kiitoksia tulisi, sillä hallitus on todellakin panostanut nimenomaan koronakriisin jälkeiseen toimintaan niin, että Suomi saadaan jälleen nousuun.

Yksi asia, missä tässä salissa varmaankin ollaan samaa mieltä, kun olen kuunnellut tätä keskustelua, on se, että työllisyyden parantamisen välttämättömyys on tällä hetkellä se ykkösasia. Siksi syksyn budjettiriihessä siihen tulee panostaa ja sieltä saada konkreettisia toimia työllisyyden parantamiseen. Onneksi jo nyt kuulemme jatkuvasti positiivisia asioita ja positiivisia signaaleja siitä, että yritykset ovat lähteneet investoimaan Suomeen ja työllistävät sitä kautta. Tosiasia on, että yritykset työllistävät ja täällä eduskunnassa luodaan edellytyksiä sille, että yritykset pystyvät työllistämään ihmisiä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Sankelo.

15.42 Janne Sankelo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnassa hallituspuolueet poistivat enemmistöllään julkisen talouden suunnitelmaa koskevasta lausunnosta virkkeen: ”Talousvaliokunta katsoo, että julkisen talouden suunnitelmassa olisi tullut perustella tarkemmin, miksi kehysten rajoissa ei voida pysyä.” Tämä ei siis ollut kokoomuksen keksimä lause. Tämä oli Suomen Pankin kirjallinen asiantuntijalausunto, ja sitä ei voitu täällä säilyttää. Hallituspuolueet täällä selittävät asiaa parhain päin, tarkoituksellisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Kysynkin valtiovarainministeriltä, onko tämä oikea toimintatapa: kriittiset lausunnot tähän liittyen äänestetään pois. Eikö olisi taloudenkin hoitamisen kannalta edullista, että Suomen Pankin arvokkaan asiantuntijayhteisön lausunnot näkyisivät nyt näissä mietinnöissä? Täällä hallituspuolueet kehuvat mietintöä, ja he ovat äänestyspäättöksellä muokanneet sen sellaiseksi kuin itse haluavat.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohikoski.

15.43 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on tehnyt useita suuria rakenneuudistuksia, toisin kuin täällä aiemmin väitettiin. Myös investointien ennätystaso puhuu puolestaan. Me valtiovarainvaliokunnassa pidimme perusteltuna, ettei koronaelvytystä lopeteta heti talouskasvun nyt käynnistyttyä, sillä VM:n ennusteen mukaan tuotanto pysyttelee selvästi potentiaalisen tuotannon alapuolella vielä lähivuodet. Tämä tarkoittaa, että talouden ylikuumenemista ei ole näköpiirissä vaan taloudessa on yhä käyttämätöntä kapasiteettia. Lähivuosien maltillista elpymistä ei siksi kannata rajoittaa talouspolitiikan kiristyksillä.

Hallitus sopi kehysriihessä panostuksista työkykyyn, jatkuvaan oppimiseen, palveluihin ja työperäisen maahanmuuton sujuvoittamiseen ja on tekemässä päätökset, joilla on yli 40 000 lisätyöllisen vaikutus. Tämä hallitus on siis jo kauden puoliväliin mennessä tehnyt työllisyystoimet, jotka ovat vaikutuksiltaan suuremmat kuin meitä edeltäneen oikeistohallituksen toimet [Puhemies koputtaa] koko kautensa aikana. Eikö oppositiolle siis kelpaa mikään muu kuin sosiaaliturvan leikkaukset?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Purra.

15.44 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä hallituskaudesta poliittinen historia tulee kirjaamaan kaksi asiaa. Ensimmäinen on tietenkin korona. Toinen on valitettavasti kaikki se, minkä perustelemiseksi on käytetty koronaa, ja uudet ideologiset menolisäykset: massiivinen velka, nämä työllisyystoimet, joista täällä selvästi on aika paljon erimielisyyttä, ja tämä seuraavien hallitusten vastuulle jätettävä talouden tasapainottaminen. Koronasta huolimatta hallitus on lisännyt julkisia menoja pysyvästi noin 1,4 miljardilla, ja tämän päälle sitten kaikki muu.

Mutta kaikkein karmeimman menolupauksensa hallitus teki kuitenkin viime kesänä luvattessaan miljardeja suomalaisen veronmaksajan rahaa Etelä-Eurooppaan. Niinpä esimerkiksi Espanjassa käynnistetään nyt tätä neljän päivän työviikon kokeilua, ja palkathan pysyvät ennallaan, koska ne kustannetaan niin sanotusta elvytyspaketista. [Puhemies koputtaa] Hallitus, onko tämä sitä elvytystä, jota Suomen tulee rahoittaa? [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä — Leena Meri: Ne ovat Espanjassa iloisia nyt!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Anneli.

15.46 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat kokoomus ja perussuomalaiset, väitteenne siitä, että hallitus velkaantuisi holtittomasti, ei pidä paikkaansa. Julkinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen tahtuu tämän vuosikymmenen puolessavälissä. Me elämme historiallisen vaikeita aikoja ja voimme kaikki yhdessä todeta, että Suomi on onnistunut kuitenkin kohtuullisen hyvin, ja se, että korona on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

hoidettu hyvin, on vaikuttanut myös meidän taloustilanteeseemme. Suomen kilpailukyky on vahvimmillaan vuosikymmeniin. Investointien määrä on myös kasvamassa, kuten täällä on tänään monella tapaa todettu. Samanaikaisesti me olemme panostaneet koulutukseen, osaamiseen, t&k&i-toimintaan, joiden avulla työllisyyttä vahvistetaan ja mahdollistetaan tulevaisuuden työllisyyden ja talouden kasvu. Siltä osin tämä hallitus on toteuttanut vastuullista ja pitkäjänteistä politiikkaa, [Puhemies koputtaa] joka näkyy myös tulevaisuudessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Marttinen.

15.47 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustan kansanedustaja Torniainen totesi ryhmäpuheessaan, että keskusta haluaa ihmisille töitä ja velan hallintaan. [Ari Torniainen: Kyllä!] — No tässä on aika lailla vielä tekemistä, edustaja Torniainen, sillä kun luemme tätä julkisen talouden suunnitelmaa, niin itse asiassa velanotto kiihtyy: vuonna 22 miinus 7,6, vuonna 23 miinus lähes 9 miljardia euroa.

Ja kun täällä edustaja Kiljunen totesi, että velkasuhde tasaantuu vuosikymmenen puoliväliin mennessä, niin tämä ei pidä paikkaansa. Kuten käy ilmi julkisen talouden suunnitelmasta, velkasuhteen kasvu jatkuu aina 2040-luvulle saakka tämän hallituksen päätöksillä ja näillä päätöksillä, mitkä sisältyvät nyt tähän julkisen talouden suunnitelmaan, joten tämä on myös tärkeää tuoda esille. [Pia Viitasen välihuuto]

Rouva puhemies! Viimeisenä asiana tähän velkaantumiseen: tämä kehyksen rikkominen ensimmäistä kertaa 2000-luvun aikana on erittäin vakava asia, ja se kertoo siitä, että tämän maan vasemmiston [Puhemies koputtaa] suhtautuminen velanottoon on muuttunut huolettomaksi ja vastuuttomaksi.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Saarikko, 2 minuuttia.

15.48 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamia kommentteja tähän hyvään keskusteluun.

Edustaja Sankelolle: En ota kantaa, miten valiokunnissa mietinnöt muodostuvat, se on eduskunnan itsenäinen asia, mutta kyllä kullakin, eduskunnalla ja hallituksella, pitää myös olla kyky reflektoida omaa talouspolitiikkaansa kriittisesti ja arvioida ja myöntää sen vaikeat kohdat. Yksi meidän vaikea kohta on aivan hallituspohjasta riippumatta meidän velkasuhteemme, väestön vanheneminen, joka tuottaa meidän yhteiskunnalle pitkällä aikavälillä haastetta, ennen kaikkea siksi, että me olemme luvanneet kaikista pitää huolta arvokkaalla tavalla. Kun täällä on peräänkuulutettu tätä velkasuhteen taittamiskysymystä, niin sehän tarkoittaa siis toimia noin 2—2,5 miljardin euron edestä. Mielellään ne tehtäisiin uudistusten, kasvun ja työllisyyden kautta ja sitä kautta vahvistettaisiin taloutta, ja tätä politiikkaa haluamme olla nyt vahvistamassa. [Ben Zyskowiec: Olkaa hyvä!] Siltikin velkasuhde taittuu vain hetkellisesti. Me tulemme tarvitsemaan paljon enemmän uudistuksia pitkällä aikavälillä johtuen tästä samaisesta faktasta, johon liittyy väestön ikääntyminen. Osaavan työvoiman keskustelu on siksi aivan tämän kaiken ytimessä.

Edustaja Purra esitti erittäin mielenkiintoisen kysymyksen: mistä tämä hallitus tai tämä aika tullaan muistamaan? Siihenhän me kaikki voimme joka päivä vaikuttaa ja tehdä siitä jonkinlaisia hajatelmiä jo nyt. Itse ajattelen, että koronan hyvä hoito on toivottavasti se, mistä tämä hallitus tullaan muistamaan. Se on ollut poikkeuksellista globaalistikin kat-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

soen. Ei minusta voida sanoa, että siihen ovat olleet ennen kaikkea syynä vain hallituksen toimet, joita eduskunta oppositiota myöten on tukenut, vaan suomalaisten luottamus hallintoon ja toinen toisiimme. Uskon, että tätä hallitusta tullaan muistamaan myös ajasta, jolloin vihdoinkin sote-uudistus hyväksyttiin ja oppivelvollisuusikää pidennettiin. Ne ovat vastaavan luokan rakenteellisia uudistuksia kuin mitä aikanaan on ollut kansanterveyslaki ja peruskoulu, ja uskon, että ne jäävät tästä ajasta mieleen.

Olin kertomassa aiemmassa puheenvuorossani tästä velkasuhteesta ja alijäämästä ja totesin näiden koronatoimien kertaluonteisuuden, mutta totean vielä, että tämän hallituskauden alussa päätettyjen, vaalikauden aikana toteutuvien pysyvien menolisäyksien, jotka olivat siis 1,4 miljardia, nettovaikutus valtiontalouteen on 1,1—1,3 miljardia, koska niillä on ollut myös myönteisiä työllisyysvaikutuksia, [Puhemies koputtaa] ja hallitus on huolehtinut näille menolisäyksille myös katteen eli vastaavat tulot taikka muiden menojen vähenykset: [Puhemies koputtaa] veroja korotettiin, yritystukia karsittiin, ja työllisyystoimilla tulee tasapainottavia vaikutuksia koko hallituskauden mitassa 550 miljoonaa. Muita, pienempiä elementtejä on mukana. [Puhemies koputtaa] Eli kyllä, pysyvät menolisäykset on katettu ja tullaan kattamaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin. — Ja sitten edustaja Kauma.

15.51 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tartun tuohon valtiovarainministeri Saarikon aiempaan puheenvuoroon, jossa te totesitte, että luottoluokittajatkin ovat peränneet sitä, että tekisimme sote-uudistuksen. Mutta luottoluokittajat ovat varmaankin peränneet, että teemme hyvän sote-uudistuksen, sellaisen, joka tarttuu myöskin tähän menokehitykseen oikealla tavalla. Jos katsotaan noita asiantuntija-arvioita, niin sielähän todetaan useassakin kohtaa, että vielä 2033 tämän uudistuksen mukana menee näihin palveluihin enemmän rahaa kuin jos jatkaisimme nykymallilla.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan myöskin kyllä kiittää valtiovarainministeriä siitä, että näitä työttömien palveluita ja työllisyyspalveluita on sinne kuntiin sijoitettu ja tullaan sijoittamaan. Se on aivan oikeansuuntainen toimenpide, mutta täytyy muistaa, että mikäli haluamme tuloksia aikaan, niin meidän kannattaa ottaa oppia Tanskan mallista. Eli samanaikaisesti, kun niitä palveluita on annettu lisää, on myöskin ansiosidonnaista työttömyysturvaa uudistettu [Puhemies koputtaa] ja porrastettu. Milloin aiotte tarttua tähän?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Elo.

15.52 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä varsin poikkeuksellisessa tilanteessa on perusteltua satsata koronakriisistä nousemiseen kestäväällä tavalla ihmisiä tukien, ilmasto- ja ympäristötavoitteista tinkimättä. Ei siis ole kyse siitä, että velkaa otettaisiin tai kehyksiä ylitettäisiin kevyin perustein, kuten oppositio täällä antaa ymmärtää. Nyt on tärkeää, että satsaamme kestäväan kasvuun ja työllisyyteen. Ministeri Saarikko hyvin painotti, että uudet työpaikat syntyvät sellaisille toimialoille, jotka ovat ympäristöllisesti kestäviä. Tätä kehitystä meidän pitää vahvistaa. Kestävän kasvun edellytykset varmistetaan parhaiten investoimalla osaamiseen, tekemällä Suomesta kestäviin innovaatioihin ja investointeihin houkutteleva toimintaympäristö ja satsaamalla digitalisaatioon sekä vähähiilisyys- ja kiertotalousratkaisuihin. Nämä ovat niitä asioita, joiden eteen meidän tulee edelleen ponnistella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

15.53 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä edustaja Lindtman kaipasi faktoja ja todellisuutta. Kun katson näitä asiakirjoja, niin te itse olette sitä mieltä hallituksessa, että te esimerkiksi luotte yli 40 000 työpaikkaa, mutta valtiovarainministeriö on sitä mieltä, että te olette arvioineet sen nelinkertaiseksi. En minä sitten tiedä, mitä asiakirjaa täällä pitäisi lukea. Valtiovarainministeriön arvion mukaan niitä syntyy 11 000. Mutta tästä on jo kysytty ministeri Saarikolta. Ehkä hän selittää, kun te kaipaatte niitä faktoja ja keskustelua ja puhutte itse eri faktoilla.

Mitä tulee näihin menoihin ja velalla elämiseen, niin perussuomalaiset ovat esittäneet esimerkiksi, että me voisimme leikata kehitysavusta. Miksi velkarahaa lapataan ilmaiseksi eteenpäin? Ja toinen oli tämä EU:n vedätyspaketti, joka on aivan järkyttävä — lahjoitetaan lainarahaa muualle, jotta he saavat lyhyemmän työviikon.

Ja edustaja Guzeninalle voin sanoa kuntapolitiikasta, että se voi todella muuttua, koska esimerkiksi SDP:n johdolla Hyvinkäällä nostettiin kuntaveroja, mutta samaan aikaan SDP:n ääni ratkaisi esimerkiksi sen, [Puhemies koputtaa] että luottamusmiespalkkiot korrotuivat vastoin sitä, [Puhemies koputtaa] mitä perussuomalaiset esittivät. Siinä on teille sitä teidän arvomaailmanne: [Puhemies: Aika!] oma palkkio ensin.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Eskelinen.

15.54 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvin sama laulukirja on kaksi vuotta ollut oppositiolla: talous, työllisyys. Kaikkien pitää kyllä tässä salissa tunnustaa, että Euroopan laajuisesti Suomi on talous ja terveys huomioiden pärjännyt aivan loistavasti vertailussa muuhun Eurooppaan. Meidän velkatasomme siitä huolimatta, että huolta tästä kannetaankin, ja syytä onkin, on edelleen eurooppalaisessa ja EU-vertailussa alle keskitason.

Sitten tämä työllisyys: Pakko oli kaivella, kun Kainuu pisti kovia lukuja pöytään. Pohjois-Karjalassa viimeisen vuoden aikaan työllisyys parantunut 5,4 prosenttia, työttömiä lähes 4 000 vähemmän kuin viime toukokuussa. On tässä näillä hallituksen toimenpiteillä ja sillä uskon luomisella tulevaisuuteen ollut jotain vaikutuksia. Keski-Suomesta pystytään osoittamaan samanlaisia lukuja. [Vasemmalta: Kyllä! — Anneli Kiljunen: Ja Kaakkois-Suomesta!] Ei tämä ole pelkkää suhdannepolitiikkaa, ja niin kuin valtiovarainministeri totesi, [Puhemies koputtaa] nyt vasta käynnistellään pohjoismaista työllistämismallia ja [Puhemies: Aika!] jalkautetaan elvytyspakettia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

15.56 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin halunnut kysyä ministeriltä poliisien erittäin vaikean tilanteen parantamisesta. Tässä selonteossa luetellaan, kuinka moneen tärkeään asiaan poliiseja tarvitaan, ja samanaikaisesti vakuutetaan, että poliisin määräraha-kehityksellä varmistetaan poliisin operatiivinen toiminta sekä hallitusohjelmassa asetetun 7 500 poliisihenkilötyövuoden tavoitetason saavuttaminen. Hallintovaliokunnan lausunnossa kuitenkin kerrotaan, että kehys tarkoittaa tutkinta-aikojen pidentymistä entisestään, rikosten selvitysprosessien alenemista ja myös koulutettujen poliisien määrän alenemista. Aivan samasta on huolissaan poliisiylijohtaja Kolehmainen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

joka sanoi, ettei koskaan ole ollut poliisien rahoitustilanteesta niin huolissaan kuin tällä hetkellä on ja että poliisissa on aloitettu sopeuttamissuunnitelman valmistelu. Kysyisinkin ministeriltä: Mitä teemme, mitä teette poliisien tilanteen [Puhemies koputtaa] parantamiseksi? Onko tulossa selvästi lisärahoitusta [Puhemies koputtaa] syksyllä?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Ari.

15.57 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korona on vaikuttanut talouteen ja myös velkaantumiseen. Edustaja Viitanen aloitti istunnon alussa puheessaan suunnilleen näin, että korona tuli äkkiyllättäen. Jos mennään suunnilleen puolitoista vuotta taaksepäin, niin Italian pahimmilta korona-alueilta lennätettiin koronapotilaita Lappeenrantaan. [Anneli Kiljusen välihuuto] Nyt puolentoista vuoden jälkeen sama tapahtuu mutta Venäjältä. Eikö tässä puolessatoista vuodessa ole opittu siis mitään? Kukaan hallituksesta ei ota tästäkään vastuuta, pelkkää hiljaisuutta.

Ministeri Saarikolta kysyisin vielä tästä, kun ministeri Ohisalo kertoi tänään Iltalehdessä: ”Meille ei ole väliä, mikä se keino on, kunhan päästöt vähenevät.” Onko tosiaan näin, ministeri Saarikko, että ei ole mitään väliä, mikä se keino on, jos päästöt vain vähenevät?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.58 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten tässä salissa on tänään monta kertaa eri suunnilta todettu, maamme hyvinvoinnin rahoitus riippuu siitä, millä tavalla onnistumme luomaan uutta työtä. Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin näyttää olevan edelleen sillä tavalla, että opposition mukaan kaikki hyvä, mitä taloudessa tapahtuu, tapahtuu hallituksesta huolimatta, mutta kaikki huono, mikä tapahtuu, on taas hallituksen vaikutusta. Mutta eiköhän totuus tässäkin löydy jostakin sieltä keskiväliltä ja keskeltä. On näet selvä, että kansainväliset suhdanteet vaikuttavat ja tuntuvat meillä Suomessa, ja näin täytyy ollakin. Meidän täytyy päästä nousuun mukaan, ja on tärkeää, että hallituksen toteuttava, vakaa ja ennustettava politiikka niin yritysten kuin muidenkin toimijoiden kannalta edelleen jatkuu.

Pidän äärimmäisen arvokkaana sitä, että valtiovarainministeri kiinnittää huomiota myös väestöpolitiikkaan ja sen merkitykseen suomalaisten tulevaisuudelle. Haluaisinkin kysyä, onko hallituksella joitain uusia toimia, [Puhemies koputtaa] joilla tuetaan perheystävällisen Suomen rakentamista [Puhemies: Aika!] ja tällä tavalla myöskin tuetaan meidän talouden myönteistä kehitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Vikman ja sitten ministeri Saarikko, 3 minuuttia. — Edustaja Vikman.

15.59 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee talouspolitiikan suunnanmuutoksen, jotta hyvinvointi ja tärkeät palvelut, kuten maailman paras perusopetus tai hyvät terveyspalvelut, voidaan turvata. Tämän tarpeellisen suunnanmuutoksen sijaan hallitus velkaannuttaa Suomea pidäkkeettä. Yhä vähemmästä ei voi jaksaa yhä enemmän.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Hallitus päätti vastoin omia lupauksiaan rikkoa jo tämän vuoden menokehystason 1,4 miljardilla ja julkisen talouden suunnitelman mukaan 900 miljoonalla vuonna 2022 ja 500 miljoonalla vuonna 2023. Hallituksella ei ole esittää tämän keskustelun jälkeenkään mitään keinoja menojen kasvun hillitsemiseksi tai alijäämän pienentämiseksi. Kuntavaalien tulos kertoi, että suomalaiset ymmärtävät hyvin, ettei loputtomasti [Puhemies: Aika!] voi elää velaksi. Kysyn: ymmärtääkö hallitus?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Saarikko, olkaa hyvä.

16.00 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Minä tartun vielä tässä keskustelussa useasti sivuttuun työllisyyspolitiikan kokonaisuuteen, koska kyllä, terveen talouden paras pohja on työllisyys: työllisyysaste, työllisten määrä, työpaikkojen määrä, yritysten rohkeus, kyky ja halu työllistää. Tämä viimeisin tietenkin on kaikkein tärkein, koska avoimille työmarkkinoille syntyvät työpaikat, pysyvät työpaikat, ovat tietysti se, mitä tässä salissa me kaikki varmasti kannatamme.

Mutta niin kuin totesin, meillä on selvästi hiukan näkemyseroa myös siinä, millaisia ovat hyvät ja tärkeät työllisyystoimet. Edustaja Valtonen, joka nyt on jo poistunut muihin kiireisiin, sanoi minusta hirvittävän hyvin, että meidän työmarkkinoillamme on ollut ongelmana ihminen, joka on jollain tavalla poikennut normimääritelmästä, niin kuin työelämä sen mukamas katsoisi, että hänellä on ollut vaikeuksia työllistyä. Tämä on aivan totta. Minä olen aivan samaa mieltä tästä tilannekuvasta, ja sen takia minä olen tosi ylpeä ja tyytyväinen, että tämän hallituksen työllisyyspolitiikassa korostuvat erityisesti toimet, jotka liittyvät osatyökykyisiin, ja myöskin paremmat palvelut, koska me tiedämme, että niillä on suora yhteys myös työllisyyteen. [Ben Zyskowicz: Totta!] Sen tietää myös valtiovarainministeriö, joka on laskenut merkittävimmät työllisyysvaikutukset nimenomaan tälle työllisyyspalveluiden kuntasiirrolle ja — kyllä — myös toimien kokonaisuudelle, mikä liittyy yli 55-vuotiaiden työelämäasemaan, niin kutsuttuun eläkeputkiratkaisuun, sen poistoon, mutta myös niihin kylkiäistoimiin, jotka parantavat työkykyä ja edellytyksiä jatkaa ja jakaa osana työelämää.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä myös muutama kommentti:

Edustaja Koponen, tiedustelitte siitä, onko minulle yhdentekevää, millä tavoin ne päästöt vähenevät. Ei ole. Vastaus on: Ei ole. Se on tarkkaan pohdittava asia, niin että kokonaiskestävyys yhteiskunnassa toteutuu. Ilmastollinen kestävyys ja luonnon kestävyys on pisimmälle katsottava tulevaisuus- ja sukupolvien oikeudenmukaisuuskysymys, mutta sosiaalinen kestävyys ja taloudellinen kestävyys kulkevat käsi kädessä sen kanssa. Valtiovarainministeriö haluaa olla kestävyysministeriö, joka katsoo näiden kolmen kestävyiden yhteensovittamista, ja siksi vastaan, että ei, minulle ei todellakaan ole yhdentekevää, millä tavoin nämä ilmastotoimet toteutetaan, vaikka tavoitteisiin kaikki ovatkin sitoutuneita.

Edustaja Aittakumpu nosti esiin väestöpolitiikan osana talouspolitiikkaa. Minun mielestäni tämä on aidosti tärkeä aihe, ja väestöpolitiikassa on paljon sellaista, minkä me olemme tottuneet ottamaan vähän niin kuin annettuna, että näin se on, että väestö ikääntyy ja mitään emme voi tehdä. Sehän ei pidä paikkaansa, ei myöskään se, että meidän on tyydyttävä ajatukseen, että Suomeen nykyään vain syntyy näin vähän lapsia. Me olemme nähneet korona-aikana, että muutos on mahdollinen. Syntyvyyden lasku on pysähtynyt, ja se on merkki siitä, että tässä ajassa on jotakin sellaista luottamusta tulevaan, että perheellistymisen suosio on ikään kuin kasvussa, ja sitä voidaan poliittisin toimin tukea. Kysytte toimenpi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

teitä: esimerkiksi perhevapaaudistus on sellainen, samoin taloudelliset lisäpanostukset yhden vanhemman perheille tai monilapsisille perheille, joiden tiedämme olevan vaikeimmassa taloudellisessa asemassa. Ne ovat hallitukselta toimia perhemyönteisen Suomen hyväksi samoin kuin ne moninaiset erilaiset toimet työperäisen maahanmuuton hyväksi, joka osaltaan voi korjata väestömme rakennetta ikään kuin kestävämmäksi ja työelämää vahvistavammaksi.

Edustaja Tanus tiedusteli poliisikysymyksestä. Tähän vastaa sisällöllisesti sisäministeri Ohisalo. Totean vain sen tosiseikan, että poliisien toimintaan kohdistettavia resursseja on tällä vaalikaudella kaikkineen kyllä lisätty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: No niin, kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Mäkinen poissa. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

16.04 Riikka Purra ps: Arvoisa herra puhemies! Tästä ministeri Saarikon vastauksesta poliiseihin liittyen onkin hyvä jatkaa. Nimittäin sisäisen turvallisuuden valiokuntana toimiva hallintovaliokunta arvioi tähän kehykseen liittyvässä lausunnossaan nimenomaan budjettikehysten vaikutuksia sisäiselle turvallisuudelle. Nostan tässä puheenvuorossani esille kehyskauden rahoituksen merkittävät puutteet tällä sisäisen turvallisuuden toimialalla, joita ei muuten käsitellä lainkaan valtiovarainvaliokunnan mietinnössä.

Vuodesta toiseen poliisi, Rajavartiolaitos, Hätäkeskuslaitos ja muut toimijat kertovat rahoituksen ongelmista esimerkiksi kasvavien ict- ja toimitilamenojen vuoksi, mutta tänä vuonna asiantuntijakuulemisten piirtämä kuva on entistäkin lohduttomampi. Sisäisen turvallisuuden viranomaisten välttämättömät menot eivät tule katetuiksi. Esimerkiksi poliisilla on velvollisuus suoriutua lakisääteisistä tehtävistään. Vuoden 2022 tavoitteena hallitusohjelman mukaisesti on 7 500 poliisin taso. Kaikki puolueet näyttävät kannattavan poliisimiesten määrän nostamista, mutta yhdessä valmiiksi alijäämäisen kehyksen kanssa tämä ei tule toteutumaan. Poliisin esittämä realistinen riski on, että käytännössä mentäisiin alle toiminnan kannalta kriittiseksi määritellyn 7 200 poliisin tason ja jopa siitäkin alemmaksi, 7 050 henkilötyövuoteen, mikäli pakolliset menot jatkavat kasvuaan samalla tavalla eikä tilanteeseen vastata ylimääräisillä resurssilisäyksillä.

Ilman lisärahoitusta poliisi ei pysty suoriutumaan perustehtävistään eikä pitämään kiinni hallitusohjelman kirjauksesta. Päinvastoin, edessä on leikkauksia, jotka johtavat säästöihin. Lisääntyneet poliisikoulupaikat — kiitos niistä — tuottavat lisää poliisimiehiä, mutta samanaikaisesti joudutaan vähentämään henkilöitä nykytasoon nähden, eikä uusia voida palkata. Poliiseja koulutetaan siis suoraan kortistoon, ja lisäksi edessä on yt-neuvotteluja. Samalla ajoneuvot, varusteet, toimitilat, ict ja monet muut vievät yhä kasvavan osansa. Hallintovaliokunnalle toimitetun lausunnon mukaan poliisimiesten määrän säilyttäminen nykytasolla merkitsisi niin merkittäviä säästötoimia, ettei niiden toteuttaminen ole realistista. Rahoitusvajeesta johtuen poliisi on jo nyt joutunut tinkimään välttämättömistä varusteiden hankinnoista niin, että työnteko kärsii.

Arvoisa puhemies! Kaikkein huolestuttavinta on se, että poliisi ei edes tällä hetkellä suoriudu tyydyttävästi tehtävistään, vaikka rahoitus on vielä kohtuullisella tasolla. Resurssivaje näkyy kenttä- ja hälytyspartioiden kasvavissa hälytysvasteajoissa ja hälytystehtävien priorisointina. Kaikkein ei voida reagoida eikä varsinkaan säällisessä ajassa. Henkilöstön työuupumus ja työtaakka ovat kasvaneet merkittävästi. Kun poliisi keskittyy vakavien rikosten selvittämiseen, päivittäisrikosten tutkinta ja juhlapuheissa niin kovin paljon kuulu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

va ennalta estäminen heikkenevät entisestään: tutkinta-ajat pidentyvät, ja selvitettyjen rikosten määrä vähenee. Tämä kaikki vaikuttaa myös kansalaisten luottamukseen. Rikosten selvitysprosentit ovat laskeneet jo pitkään ja ovat osin huomattavan alhaisia. Esimerkiksi omaisuusrikosten selvitystaso on viime vuosina ollut vain 36—37 prosenttia. Rikosten tutkinta-aika on keskimäärin yli 140 vuorokautta.

Myös Hätäkeskuslaitos kärsii samanlaisista ongelmista. Määrärahat eivät mahdollista oppilaitoksista valmistuvien hätäkeskuspäivystäjien palkkaamista. Henkilöstö on ollut selvästi alimitoitettu jo vuosia. Apua pyytävä kansalainen saa odottaa yhä kauemmin. Pahimmillaan tästä seuraa kuolemia. Hätäkeskustoiminnan sujuvuudella on myös välitön vaikutuksensa muiden viranomaisten eli poliisin, pelastustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen palvelujen saatavuuteen ja siten yleiseen turvallisuuteen.

Arvoisa herra puhemies! Kuka meille vastaisi siitä, mistä tämän sisäisen turvallisuuden toimijoiden krooninen alibudjetointi johtuu? Samaan aikaan, kun turvallisuusympäristöstä tulee yhä haastavampi, resurssit heikentyvät. Jos kerran kaikki kannattavat turvallisuuteen satsaamista, miten tällainen kierre on päässyt syntymään?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

16.09 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Teen kokoomuksen vastalauseen mukaisen muutosesityksen ja esitän siihen liittyvät lausumat.

Tässä keskustelussa kokoomus on tuonut esiin huolen hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta. Ilman kestäväää julkista taloutta ei ole tärkeitä ja laadukkaita palveluita, ei ole suomalaista hyvinvointia. Marinin hallitus kuitenkin heikentää julkista taloutta lisäämällä pysyviä menoja, ottamalla holtittomasti lisää velkaa ja jättämällä tarvittavat uudistukset tekemättä. Hyviin kohteisiin on helppo jakaa rahaa. Ennen kuin jaetaan, pitää olla jaettavaa ja ainakin näkymä siitä, miten kulut katetaan. Marinin hallitus sen sijaan lisää menoja pidäkkeettömällä velanotolla, se rikkoo valtiontalouden kehysmenettelyn, ja kuten talouspolitiikan arviointineuvosto on todennut, kehystason ylityksille ei löydy riittäviä perusteluita nyt käsiteltävästä julkisen talouden suunnitelmasta.

Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2022–2025 ei muutenkaan vastaa julkisen talouden sopeutustarpeeseen suunnitelman ajanjaksolla. Julkisen talouden suunnitelmasta käy myös ilmi, että työllisyyspääteoksien tavoiteaikataulu on siirretty vuosikymmenen päähän, eikä edes siihen mennessä tulla saavuttamaan hallituksen lupaamaa julkista taloutta vahvistavaa vaikutusta. Kuntavaalien tulos puolestaan kertoo, että suomalaiset ymmärtävät hyvin, ettei loputtomasti voi elää velaksi. Kehysmenettelyn rikkominen ja uusien menojen jatkuva esittely ilman mitään suunnitelmaa siitä, miten talous tasapainotetaan, ei ole uskottavaa. Nykyinen velkaantumisen linja tarkoittaa väkisin tulevilta sukupolvilta leikkaamista, tulevien sukupolvien hyvinvoinnin edellytyksistä leikkaamista.

Koronan jälkeinen talouskasvu ei Suomea pelasta, sillä väestön ikärakenne sekä muut rakenteelliset ongelmat alkavat hidastaa talouskasvua jo vaalikauden lopulla. Talouskasvu Suomessa on myös huomattavasti hitaampaa kuin EU:ssa keskimäärin, jos katsotaan vähän pidempää ajanjaksoa. Jotta Suomi pääsee mukaan maailmantalouden nopeimpaan kasvuun 30 vuoteen, tarvitaan työmarkkina-, talouskasvu- ja julkisen talouden tervehdyttämisreformit — ne tarvitaan kiireesti. Tarvitaan talouspolitiikan suunnanmuutos, jossa keskiössä ovat ihmisten mahdollisuudet vaurastua omalla työllään ja yrittämisellä, yritysten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

pärjääminen ja kasvu, työllisyysasteen nostaminen 80 prosenttiin ja julkisen talouden kestävyysvajeen korjaaminen.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi on hyvä alleviivata sitä, että kestävästä taloudenpidosta ei huolehdi talouden itsensä vuoksi vaan ihmisten vuoksi, ihmisten hyvinvoinnin vuoksi ja tulevien sukupolvien hyvinvoinnin vuoksi. Ilman toimivaa taloutta ja ahkeruutta myös hyvinvointiyhteiskunnan palvelut ja suomalaisten hyvinvointi näivettyvät.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kalli, olkaa hyvä.

16.14 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Tämä julkisen talouden suunnitelma on laadittu poikkeuksellisen vaikeissa olosuhteissa ja isojen haasteiden edessä. Takana on koronaviruksen runtelema vuosi, jonka aikana valtio joutui ottamaan kantaakseen merkittävän lisävelkataakan. Koronalaskun lisäksi suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa haastaa jo vuosien takaa tutut ongelmat: huoltosuhteen heikkeneminen ja liian matala työllisyysaste. Tulevien vuosien politiikassa kaikkein tärkeintä onkin luoda edellytyksiä kasvulle ja työlle, saada velkaantumisen hallintaan ja pitää kaikki suomalaiset mukana. Kun näissä onnistutaan, onnistutaan helpommin myös monissa muissa meille kaikille tärkeissä tavoitteissa.

Arvoisa puhemies! Kaikki lähtee yrityksistä: kun yritykset voivat hyvin, syntyy työpaikkoja ja verotuloja. Hallituksen puoliväliriihessä ja julkisen talouden suunnitelmassa tehtiin tähän liittyen monia tärkeitä, uusia päätöksiä. Osaavan työvoiman saatavuus on elinehto yritysten menestykselle. Siksi hallitus panostaa koulutukseen ja osaamisen kasvattamiseen sekä tutkimukseen ja kehitykseen kaikkialla Suomessa. On tärkeää, että lupamenettelyt ovat sujuvia ja toimintaympäristö vakaa ja kilpailukykyinen. Siksi hallitus helpottaa investointien lupamenettelyä ja toteuttaa teollisuuden sähköistämistuen.

Myös verotukseen tehdään tervetulleita uudistuksia. Hallitus muun muassa laajentaa kotitalousvähennystä öljylämmityksestä luopumiseen sekä toteuttaa kaksivuotisen kokeilun korottamalla kotitalous- ja hoitotyön kotitalousvähennyksen enimmäismäärää. Kierrätysteollisuuden sähköveroluokkaa alennetaan teollisuuden sähköveron tasolle. Tämä edistää kiertotaloutta ja luo työpaikkoja. Kone- ja laiteinvestointien kaksinkertaista poisto-oikeutta jatketaan vuosille 24 ja 25.

Hallitus teki puoliväliriihessä myös erittäin tervetulleen avauksen yhteisö- ja osinkoverotuksen rakennemuutoksen selvittämisestä. Tavoitteena on yhteisöverokantojen eriyttäminen yhtiöön jätetyn voiton ja yhtiöstä ulos maksetun voiton osalta ja tätä kautta investointien ja kotimaisen omistajuuden kannustaminen. Odotan tämän selvityksen tuloksia suurella mielenkiinnolla. Olisi tärkeää päästä tässä eteenpäin mahdollisimman nopeasti.

Nämä päätökset ovat tärkeitä kasvun ja työn rakennuspalikoita ja nostavat siten Suomea jaloilleen.

Arvoisa puhemies! Kasvun ja työllisyyden edistäminen on keskeisessä roolissa myös velkaantumisen haltuun saamisessa. Kokonaan näiden varaan emme velkasuhteen kääntämistä voi kuitenkaan laskea. Sen vuoksi emme valitettavasti kokonaan vältty myöskään leikkauksilta. Tulevina vuosina joudumme siis tekemään jonkin verran myös säästöjä ja lisäyksiä tulopuolelle. Nämä kohdistetaan kuitenkin tavalla, joka ei vaaranna työtä tai kasvua taikka osu yhteiskuntamme heikompiosaisiin. Tämän suunnitelman myötä palaamme valtiontalouden kehyksiin vielä tällä hallituskaudella. Näin emme jätä seuraavalle hallitukselle menotaakkaa, vaikka takana onkin poikkeukselliset ajat pandemioineen ja yhteiskunnan sulkuineen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan nostaa hallituksen puoliväliriihestä ja tulevien vuosien politiikasta vielä yhden asian, jonka ajattelen edellä mainittujen lisäksi olevan Suomen tulevaisuuden kannalta aivan keskeisessä roolissa, nimittäin väestöpolitiikan. Hallitus linjasi riihessään, että Suomen tulee jatkossa tehdä aktiivisempaa väestöpolitiikkaa eikä enää vain ikään kuin toimettomana tyytyä seuraamaan tilastoja ja sopeuttaa kaikkia muita politiikkatoimiaan taantuvaan väestökehitykseen. Tämä linjaus oli aivan oikea ja tärkeä. Aktiivinen väestöpolitiikka edellyttää sitä, että ihmisiä tuetaan aktiivisesti kohti toivomaansa lapsilukua, eli perhemyönteisen yhteiskunnan määrätietoista rakentamista ja puolustamista, mutta myös sitä, että vauhditamme työ- ja koulutusperäistä maahanmuuttoa ja edistämme näin osaavan työvoiman saatavuutta kaikkialla Suomessa. Onnistunut väestöpolitiikka edellyttää myös ikääntyvän väestön hyvinvoinnista huolehtimista kannustaen ja tukien ikäihmisiä aktiivisuuteen ja osallisuuteen kaikilla elämän osa-alueilla. Myös lasten ja nuorten hyvinvointia ja jaksamista on tuettava, sillä heissä on tämän maan tulevaisuus. Aktiivinen väestöpolitiikka on aktiivista tulevaisuuspolitiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari, olkaa hyvä.

16.19 Mari Holopainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi täytyy todeta, että vihreät ovat edistäessään ilmastonmuutoksen ennaltaehkäisemistä aina korostaneet sitä, että tämän täytyy tapahtua myös sosiaalisesti kestävästi ja meidän täytyy tukea sellaista rakennemuutosta, joka mahdollistaa reilun muutoksen ja samalla irtautumisen fossiilitaloudesta. Tämä totta kai tarkoittaa sitä, että myös asiat muuttuvat. Se ei tarkoita sitä, että mikään ei saisi muuttua, ja se ei tarkoita sitä, että elinkeinorakenne pysyisi samana, vaan päinvastoin. On toivottavaa ja välttämätöntä, että uusia työpaikkoja syntyy erilaisille toimialoille. Vain sellaiset maat pysyvät perässä, jotka pysyvät tämän rakennemuutoksen mukana, ja uusia työpaikkoja syntyy sellaisille toimialoille, joilla torjutaan ilmastonmuutosta.

Nostan tässä esiin erään aiheen, joka on saanut mielestäni aivan liian vähän huomiota tässä suomalaisessa talouspoliittisessa keskustelussa, ja se on kasvuyritykset, jotka ovat erittäin lupaavia tällä hetkellä esimerkiksi Helsingin seudulla. Onkin aika erikoista, että esimerkiksi näihin meidän valiokunnissa kuultaviin eivät automaattisesti tunnu kuuluvan myös kasvuyritysten edustajat, vaan on ehkä keskitytty joihinkin toisentyypisiin edunvalvontarakenteisiin, mitkä totta kai myös perustelevat paikkaansa. Nyt ensimmäisiä kertoja olemme pyytäneet eri valiokuntiin, talousvaliokuntaan ja valtiovarainvaliokuntaankin, sellaisia tahoja, jotka edustavat nimenomaan näitä kasvuyrityksiä — ainakin näiden meidän saamiemme kommenttien mukaan heitä ei ole juurikaan täällä eduskunnassa kuultu — ja ihan sinne meidän valiokuntien mietintöihinkin ja lausuntoihin olemme lisänneet sanan ”kasvuyritykset”, kun ei tämä muuten tunnu täällä salissa ja eduskunnassa saavan huomiota, mikä on sinänsä todella erikoista.

No, mitä pitää tehdä, että me pysymme tässä hyvässä kehityksessä mukana, jossa kasvuyritykset ovat luomassa niitä tulevaisuuden työpaikkoja ja tulevaisuuden elinkeinoelämää?

Meidän täytyy nyt nopeasti edistää maahantulon sujuvuutta ja sitä, että erityisosaajat voivat muuttaa tänne. Meidän oma työvoima ei riitä, vaan yritykset pyrkivät hankkimaan osaavaa työvoimaa myös ulkomailta. Nykyinen maahanmuuttoprosessi on aivan liian hi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

das, esimerkiksi etenkin tämä D-viisumi täytyy nopeasti saada käyttöön, ja nythän sen valmistelu on vireillä.

Sitten meidän kansainvälisten osaajien pitää tuntea olevansa tervetulleita Suomeen. Selvitysten mukaan Suomessa asumisessa kiinnitettiin huomiota juuri heikkoon integraatioon, työelämään pääsyn vaikeuteen ja paikallisen verkoston puuttumiseen. Erityisesti kielikysymys aiheuttaa vaikeuksia, ja onkin tärkeää, että niille ihmisille, jotka asuvat täällä vain lyhyen aikaa, etenkin palvelut ovat saatavilla myös englanniksi ja muilla yleisillä kielillä. Totta kai samaan aikaan on tosi tärkeää panostaa siihen, että täällä voi oppia paikallisia kieliä, ja siihen täytyy yhtä lailla panostaa.

No, sitten meidän varmasti täytyisi panostaa siihen, että me kerrotaan rohkeasti myös siitä, kuinka hyvä paikka Suomi on elää. Meillä on varsin tasa-arvoiset mahdollisuudet kouluttautua kansainvälisesti verrattuna, ja olemme yksi turvallisimmista maista. Tässä olisi varmasti myös paikka viestiä tästä kansainvälisesti enemmänkin.

Suomalaiset kasvuyritykset keräävät eniten riskirahaa Euroopassa, mutta naiset ja vähemmistöt perustajina ovat aliedustettuina. Elikkä samalla kun arvioidaan, että tämä positiivinen kehitys jatkuu — esimerkiksi Pääomasijoittajat ry arvioi, että kasvuyritysten kokonaisrahoitus voi kasvaa lähivuosina 2 miljardiin — meillä on Suomessa tämä sama kehityskulku kuin muuallakin pääosin, että naisten perustamat kasvuyritykset keräävät ainoastaan 5 prosenttia sijoituksista. Maailmanlaajuisesti tämä luku on huonompi, vain prosentti, mutta edelleen meilläkin on täällä tehtävää, jotta kaikki ideat pääsevät tasapuolisesti arviointiin. Onkin arvioitu, että tarvitaan moninaisempi sijoittajajoukko tekemään päätöksiä, jotta sijoituskohteiksi valikoituvat moninaisemmat ideat.

Ja totta kai tasa-arvon edistämiseksi tulee tehdä töitä. Nyt aika räikeälläkin tavalla naiset puuttuvat näiltä listoilta, joilla kerätään uusien yritysten perustajajäseniä. On tietysti hienoa, että meillä niitä yrityksiä on, mutta edelleen on tosi paljon tehtävää siinä, että myös tasa-arvo toteutuu.

No, sitten teknologisen kehityksen merkitys on yksi ratkaiseva tekijä talouskasvun ja tuottavuuden kannalta, ja tässä yliopistot ja korkeakoulut ovat avainasemassa tutkimuksen kautta. Uusien keksintöjen suojaamiseksi tarvitaan patenttiosaamista [Puhemies koputtaa] ja etenkin tarvitaan sitä kunnianhimoista tavoitetta nostaa [Puhemies: Aika!] Suomen tki-panostukset huomattavasti korkeammalle tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

16.25 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Nyt keskustelussa oleva valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 22—25 ottaa hyvin huomioon koronapandemian vaikutuksen julkisen talouden tilaan ja myös siihen, miten tärkeää osaa näyttele elvytystoiminta myös jatkossa. Oppositioista vaaditaan talouden menoleikkauksia, vaikka koronapandemia ei ole vielä poistunut keskuudestamme. Nyt täytyy edetä elvytystoimet edellä ja pyrkiä julkisen talouden kasvuun yhdessä maailmantalouden kanssa. Päätösten tavoitteena on kulkeminen kohti sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävästä yhteiskunnasta. Keskeistä on sitoutuminen vastuulliseen talouspolitiikkaan, hyvinvointivaltion palvelujen turvaamiseen sekä eriarvoisuuden vähentämiseen.

Arvoisa puhemies! Suomen Pankki arvioi 15.6.2021, että talous kasvaa 2,9 prosenttia vuonna 2021 ja 3 prosenttia vuonna 2022 mutta hidastuu sitten 1,3 prosenttiin vuonna 2023, ja tämä johtuu väestön ikääntymisestä ja heikosta tuottavuuskasvusta. Valtio on kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

tanut suurimman osan koronavirustilanteen vuoksi päätettyjen tukitoimien kustannuksista ja tukenut kuntia, sairaanhoitopiirejä ja sosiaaliturvarahastoja epidemiasta koituvien haittojen lieventämiseksi. Valtionhallinto olikin vuonna 20 julkisen talouden alasektoreista kaikkein alijäämäisin. Paikallishallinnon rahoitusasema sen sijaan kääntyi pitkälti tukitoimien ansiosta ylijäämäiseksi. Julkisen talouden suunnitelma sisältää ensimmäistä kertaa myös valmistelussa olevat hyvinvointialueet, jotka aloittavat toimintansa vuonna 2023.

Arvoisa puhemies! Koronaepidemiaticien vaikutus näkyy kuntataloudessa. Kunnat ovat tehneet ylijäämäisiä tilinpäätöksiä ja ovat myös pystyneet vastaamaan palvelutarpeen kasvuun. Myös yritysten talous on pysynyt hyvällä tasolla, ja joillakin aloilla yritystoiminnan tulos on vahvistunut entisestään. Työllisyyskehitys on jo nyt hyvällä uralla. Esimerkiksi Kainuussa tällä hetkellä työllisyystoimet ovat vahvistumassa ja ennen kaikkea puutetta on osaavasta työvoimasta, ja hallituksen toimenpiteet siihen ovat nyt ihan oikeasuhtaisia ja oikean suuntaisia.

Arvoisa puhemies! Voimakkaalla julkisen talouden sopeutuksella on negatiivisia vaikutuksia kasvuun ja työllisyyteen. Siksi on tärkeää jatkaa elvyttävää finanssipolitiikkaa vielä koronapandemian jälkeenkin. Hallituksen finanssipolitiikka on ollut hyvin linjassa muiden EU-maiden kanssa. Toisaalta kestävä talouskasvu ei voi myöskään perustua liian vahvaan julkisen talouden kasvattamiseen. Tästä syystä on hyvä, että poikkeuksellisen korkeaa vuosien 2020 ja 2021 menotasoa alennetaan hallitusti asteittain, ja näin hallitus on myös esittänyt.

Arvoisa puhemies! Talouskasvun vauhdittamiseksi on tärkeää, ettei elvytystä lopeteta heti talouskasvun käynnistyttyä, sillä valtiovarainministeriön ennusteen mukaan tuotanto pysyttelee lähivuodet selvästi potentiaalisen tuotannon alapuolella. Tämä tarkoittaa, että talouden ylikuumenemista ei ole näköpiirissä ja taloudessa on edelleen käyttämätöntä kapasiteettia. Lisäksi terveyteen, hyvinvointiin ja osaamiseen suunnatut panostukset ovat yleensä sekä kokonaishyvinvointia lisääviä hyvinvointi-investointeja että taloudellisia investointeja tukevia ja kasvattavat pitkällä aikavälillä myös tuottavan työvoiman määrää ja vähentävät tarvetta yhteiskunnan resursseja sitoville korjaaville palveluille.

Arvoisa puhemies! Hallitus antoi eduskunnalle huhtikuussa 21 liikennepoliittisen selonteon, johon sisältyy ensimmäistä kertaa laadittu kokonaisvaltainen, pitkäjänteinen liikennejärjestelmän kehittämistä koskeva strateginen suunnitelma. Se luo pohjan tie- ja raideinvestoinneille, kunnossapidolle ja kaikkien liikennemuotojen kehittämiseksi, ja sen valmistelua on ohjannut parlamentaarinen ohjausryhmä. Suunnitelman tavoitteenpanon kannalta on valitettavaa, että kevään 2021 kehysriihessä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle päätettiin kohdistaa vuodesta 2023 eteenpäin 110 miljoonan euron säästövelvoite. Säästövelvoite on osoitettu tässä vaiheessa kokonaisuudessaan kehittämishankemomentille. [Puhemies koputtaa] Valtiovarainvaliokunta toteaa lausunnossaan liikennepoliittisesta selonteosta, että [Puhemies: Aika!] määräraahaleikkaus heikentää suunnitelman uskottavuutta ja vaikeuttaa sen toimeenpanoa. — Kiitoksia, puheenjohtaja.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

16.31 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa puhemies! Äkkiseltään voisi luulla, että epäonnistuminen ei vaadi suunnittelua. Kuitenkin edessämme on julkisen talouden suunnitelma vuosille 2022—25. Tätä suunnitelmaa voidaan pitää eräänlaisena puoliväliversiona, miten hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

sen politiikka puree julkisen talouden keskipitkän ja pitkän aikavälin ongelmiin. Tämän väliarvion yhteenvedona voidaan todeta seuraavat päähavainnot:

Kuvaillessaan toimiaan ja niiden vaikutuksia hallitus yliarvioi karkeasti ja älyllisen epärehellisesti toimiansa positiivisia vaikutuksia ja jättää kielteiset vaikutukset huomiotta. Hehkutuksesta huolimatta suunnitelma dokumentoi hallituksen epäonnistuvan sekä alkuperäisen hallitusohjelmansa että kestävyystiekarttansa tavoitteiden saavuttamisessa kaikilla aikaväleillä.

Valtiovarainministeriö on arvioinut hallituksen toimien talous-, kasvu- ja työllisyysvaikutuksia. Hallituksen tavoitteita ei saavuteta ministeriön käyttämällä oletuksilla. Arviota heikomman kehityksen riskit ovat erittäin merkittävät. Julkisen talouden velkasuhteen kasvu ei taitu 20-luvun puolessavälissä, eikä julkinen talous saavuta tasapainoa sen jälkeenkään edes vuoteen 2060 mennessä. Työllisyysaste ei nouse 75 prosenttiin vuosikymmenen puolivälissä, eikä työllisten määrän kasvutavoitteita saavuteta hallituksen toimenpitein millään aikavälillä.

Hallitus on määritellyt keskeisiksi julkisen talouden kestävyyttä vahvistaviksi toimenpidekokonaisuuksiksi työllisyyden lisäämisen ja työttömyyden vähentämisen, talouskasvun edellytysten vahvistamisen, julkisen hallinnon tuottavuuden kasvattamisen sekä sote-uudistuksen. Työllisyyden lisäämisen ja bkt:n kasvun osalta valtiovarainministeriön arviot osoittavat, että hallitusohjelman pysyvien toimien vaikutuksesta bruttokansantuote kasvaa perusoletuksilla 0,6 prosenttiyksikköä ja työllisyys 7 000 henkilöllä. Hallitusohjelman väliaikaisten toimien kumulatiiviset vaikutukset ovat sen sijaan kaikilla oletuksilla nolla. Väliaikaisten korona- ja elvytystoimien kumulatiivinen vaikutus peräytyy vuodesta 2021 alkaen niin, että perusoletuksilla toimivien pysyviksi nettovaikutuksiksi jää bkt:n noin 0,2 prosenttiyksikön kasvu ja 3 000 työllistä.

Kestävän kasvun vuosien 2021—26 ohjelman arvioidaan perusoletuksilla kasvattavan bruttokansantuotetta 0,1 prosenttiyksikköä ja työllisyyttä 9 000 henkilöllä. Kokonaisvaikutukset ovat täysin riittämättömät. Väliaikaiset koronatoimet olivat pääosin välttämättömiä, ja välitön tuho vältettiin, mutta mitään keskipitkän tai pitkän aikavälin ongelmia ei ratkaistu. Päinvastoin, velkaa tuli kymmeniä miljardeja lisää ja ongelmat vain korostuvat ja pahenevat hallituksen toimesta.

Hallitus tuhoaa talouskasvun edellytyksiä nostamalla kaiken taloudellisen toimeliaisuuden kustannuksia. Julkisen hallinnon tuottavuusohjelma on valtion toimintamenojen ja rahoitusaseman kannalta huono vitsi, luokkaa 200 miljoonaa neljässä vuodessa, eikä vähennyksiä edes suunnitella vuoden 2023 jälkeen. Ja sote-uudistuksesta tiedetään jo nyt, että se heikentää julkista taloutta vähintään koko 20-luvun.

Arvoisa puhemies! Jos hallitus ei kykene tuottamaan edes suunnitelmaa talouden tasapainottamiseksi edes 10 vuoden jäniteellä, mikä oikeutus sillä on jatkaa ideologiansa härkäpäistä, kaikki tosiasiat sivuuttavaa ajamista? Syntyy vaikutelma, ettei talouden tasapainotus todellisuudessa edes ole hallituksen tavoite, vaan tavoite on käynnistää niin paljon Suomea tuhoavia kehityskulkuja, ettei mikään tuleva hallitus kykene niitä tuhoja korjaamaan ja kääntämään.

Ehdotan, että eduskunta hyväksyy vastalauseeseen 1 sisältyvät lausumat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

16.36 Pihla Keto-Huovinen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Jokaisen meistä tulisi olla huolissaan hyvinvointiyhteiskuntamme palveluista. Ilman kestäväää taloutta ja vastuullista taloudenpitoa me emme kuitenkaan voi taata näitä palveluita, esimerkiksi sitä, että jokainen voi luottaa saavansa tarvitessaan lain turvaa ja asiansa käsiteltyä viivytyksettä tuomioistuimessa, tai sitä, että poliisi tulee tarvittaessa paikalle koko maassa.

Menokehyksissä pysyminen ja vastuullinen taloudenpito on meille kokoomuksessa tärkeää. Kuten meidän vaihtoehtobudjetistamme näki, vastuullinen taloudenpito ei kuitenkaan vaadi esimerkiksi oikeusturvan romuttamista. Kokoomukselle vahva oikeusvaltio on yhteiskunnan perusta. Kansalaisten oikeusturvan toteutumisen välttämätön edellytys on sujuvasti toimiva ja riittävästi resursoitu rikosketju aina poliisista syyttäjien kautta tuomioistuinlaitokseen ja lopulta Rikosseuraamuslaitokseen asti. Tämä kokonaisuus on tärkeää ymmärtää, kun linjataan tulevia vuosia ja oikeusvaltiomme tulevaisuutta, koska kansalaisten oikeusturvan toteutuminen on tällä hetkellä jo uhattuna aliresursoinnin takia.

Julkisen talouden suunnitelmassa viitataan hallitusohjelman tavoitteeseen oikeudenhoidon resurssien turvaamisesta ja oikeudenkäyntien keston lyhentämisestä. Tämä ei kuitenkaan täysimääräisesti realisoidu määrärahojen lisäyksenä, ja pelätään, että ruuhkautuneelta oikeusjärjestelmältämme loppuu pian kantokyky. Hallitusohjelman tavoitteiden saavuttaminen ei ole mahdollista ilman riittävää määrärahojen lisäystä. Suunnitelmassa mainitut määrärahalisäykset ovat oikeusministeriön hallinnonalan tarpeisiin ja toimijoiden määrään nähden riittämättömiä. Esimerkiksi rikosketjulle osoitettu vuosittainen 2,8 miljoonan euron lisäys jaettuna neljän eri toimijan eli Syyttäjälaitoksen, tuomioistuinlaitoksen, julkisen oikeusavun sekä Rikosseuraamuslaitoksen kesken on täysin riittämätön. Näiden toimijoiden resurssitilanne on tällä hetkellä täysin kestävä. Henkilöstön ja määrärahojen vajaus heikentää konkreettisesti kansalaisten oikeusturvaa, henkilökunnan työhyvinvointia ja myös alan houkuttelevuutta työpaikkana. Lukuisat kokeneet tuomarit ja syyttäjät ovatkin vaihtaneet tai vaihtamassa työpaikkaa kohtuuttoman työkuorman alla.

Arvoisa puhemies! Aliresursoinnin ongelmat näkyvät myös vakavasti Rikosseuraamuslaitoksen toiminnassa sekä vankeinhoidossa. Euroopan neuvoston kidutuksen vastainen komitea on syksyllä 2020 kiinnittänyt huomiota Rikosseuraamuslaitoksen liian pieneen henkilöstömäärään. Tämä näkyy myös vankiloiden turvallisuuden heikentymisenä. Varti-joita ei ole tarpeeksi, ja kouluttamatonta henkilökuntaa on paljon. Tällä on suora vaikutus varti-jojen työturvallisuuteen sekä myös vankiturvallisuuteen. Henkilöstöpula vaikuttaa myös suoraan siihen, kyetäänkö vangeille järjestämään riittävästi mielekästä toimintaa, joka tukee yhteiskuntaan palaamista.

Suunnitelma ei ota myöskään huomioon tasapuolisuuden tärkeyttä resurssien jakamisessa kaikkiin rikosketjun osa-alueisiin. Mikäli jokin rikosketjun osa-alue jää huomioimatta, johtaa se entistä pahempiin pullonkauloihin. Rikokset eivät saa jäädä selvittämättä tai juttu vanhentua ennen kuin se saadaan eteenpäin. Juttuja ei pitäisi myöskään rajoittaa tai tehdä syyttämättä jättämispäätöksiä sen johdosta, ettei ole resursseja.

Toinen merkittävä ongelma tietohallintomenojen hallitsematon kasvu, joka syö kasvavassa määrin rahoja ydintoimintaan käytettävistä henkilötyövuosista. Tämä on ongelma- mallista, sillä toimijoiden toimintaedellytysten ja ydintehtävien hoitamisen kannalta kes- keistä on, miten paljon määrärahoja on käytettävissä nimenomaan henkilöstöresursseihin. Tähän on varauduttu lisämäärärahoilla, mutta se ei vastaa menojen arvioitua kasvua tule- vina vuosina. Ict-menojen kattamista tulisi arvioida oikeusministeriön hallinnonalalla

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

ja ylipäättään valtionhallinnossa uudelleen. Ict-menojen tulisi olla erillään toiminnan muusta rahoituksesta.

Nämä huomiot on todettu myös lakivaliokunnan lausunnossa, ja todella toivon, että nämä otetaan vakavasti. Odotamme konkreettisia toimenpiteitä tämän yhteiskunnan peruskiviä murentavan ongelman ratkaisemiseksi, mistä lakivaliokunta on jo useiden vuosien ajan toistuvasti muistuttanut. Kyse on valtion ydintehtävistä, joiden tehokkaalla ja luotettavalla toiminnalla on keskeinen merkitys yhteiskunnan vakauden ja turvallisuuden kannalta. Päätänkin puheeni lakivaliokunnan valtiovarainvaliokunnalle antaman lausunnon yksimieliseen kannanottoon: ”Oikeusvaltion ja oikeudenhoidon toimintaedellytysten turvaamiseksi ja vahvistamiseksi oikeusministeriön hallinnonalan ja erityisesti tuomioistuinlaitoksen, Syyttäjälaitoksen, Rikosseuraamuslaitoksen ja julkisen oikeusavun perusrahoitusta on korotettava viipymättä olennaisesti ja pysyväisluonteisesti.”

Lopuksi vielä kannatan edustaja Vikmanin tekemää esitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

16.42 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tuossa valtiovarainvaliokunnan mietinnössä otimme mukaan Suomen Pankin talouskasvua ennakoivia lukuja siten, että kuluvana vuonna talous kasvaisi 2,9 prosenttia, ensi vuonna 22 talous kasvaisi 3 prosenttia mutta talouskasvu kuitenkin hidastuisi jo vaalikauden viimeisenä vuonna ainoastaan 1,3 prosenttiin. Tämä johtuu tietenkin väestön ikääntymisestä ja heikosta tuottavuuskasvusta. Myös valtiovarainministeriön uusimmassa ennusteessa kasvun arvioidaan olevan aiemmin arvioitua nopeampaa mutta palautuvan matalaan kasvuun varsin pian.

Maailmalla talous lähtee Suomen kasvua vielä merkittävämpään kasvuun, ja kaikki maailman maat haluavat olla siinä tietenkin mukana. Suomenkin tulee seuraavien vuosien aikana, totta kai, positiivisesti lähteä siihen, että me pääsemme talouskasvuun mukaan, ja seuraavat muutamat vuodet näyttävätkin prosenttilukujen osalta ihan hyviltä, mutta sen ei kannattaisi nyt kyllä antaa hämätä, nimittäin Suomella on erittäin vaikeita ja vakavia talouden rakenteellisia ongelmia, jotka tässä salissa ovat hyvin tunnettuja ja tunnustettuja ja tiedettyjä jo pitkältä ajalta, ja tämän koronasta seuraavan yllättävän maailmantalouden buumin ei kannattaisi antaa hämätä sitä, että näitä isoja kysymyksiä ei kyllä ole saatu Suomessa vielä kaikilta osin hoidettua.

Erityisesti Yhdysvalloissa käydään tällä hetkellä hyvin laajaa keskustelua, mikä on inflaation rooli koronaa seuraavassa ajassa. Inflaatio onkin jossain määrin noussut USA:ssa, ja myös meillä inflaatio on kiihtynyt lähelle kahta prosenttia, ja siitä seuraa tietenkin se, että jos inflaatio etenee, sillä voi olla vaikutusta korkoihin, korkomenojen nousuun ja siten valtionlainan hoitomenoihin. Niinpä pitkään jatkunut matala korkotaso on saattanut luoda illuusion, että korot olisivat ikuisesti matalat. Taso saattaa olla matalalla vielä pitkäänkin, mutta lienee aivan yhtä selvää, että taloutemme tulee kohtaamaan yllättäviä alijäämää lisääviä sokkeja myös tulevaisuudessa, kuten se on tehnyt tähänkin asti. Ne maat, joilla on ollut koronakriisin keskellä kykyä velkaantua, toipuvat kyllä nopeammin, mutta ne maat, jotka ovat jo valmiiksi velkaantuneita ja ottavat entisestään lisävelkaa, eivät suinkaan ole yhtä vahvalla toipumisuralla.

On selvää, että koronan myötä vaalikauden alussa sovittua kehystä ei ollut mahdollista pitää voimassa viime vuonna 20. Kehyslityksiin on suhtauduttu koronasta johtuen maltti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

lisesti myös kuluvana vuonna, mutta kehystason pysyvä nosto myös vaalikauden loppuvuosille 22 ja 23 on hyvin poikkeuksellista, etenkin jos nyt selviämme koronasta.

Hallitusohjelmahan sisälsi valtavasti asioita, joihin ei kehysten puitteissa ollut varattu riittävästi rahoitusta. Yleensä on ajateltu, että menot sovitetaan kehyksiin, eikä niin, että kehykset sovitetaan menoihin. Kehystason pysyvä nosto on tietenkin parempi kuin kehysten kiertäminen, mutta se, ettei tällä vaalikaudella yhtenäkkään vuonna noudateta sovittua kehystä, herättää huolen talouden pitkäjärjestyksestä hoidosta siten, että velkaantumista todella hillitään ja parhailtaan tietenkin taitetaan se myös laskuun, ja myös valiokunta kiinnitti tähän huomiota, tähän pitkäjärjestykseen talouspolitiikan vastuullisuuteen ja kehysmenetelmän keskeisyyteen siinä. Vaalikauden viimeiselle vuodelle on tehty 370 miljoonaa euroa säästöjä, ja se, että olisi pysytty kehyksessä, olisi vaatinut tuohon noin 0,5—1 prosentin säästöjä, mikä ei vaikuta ihan mahdottomalta valtion suuressa budjetissa — siis puhutaan noin prosentin luokasta, mitä olisi pitänyt säästää. Riippuen koronatilanteesta on olemassa riski, että vaalikauden viimeisinä vuosina 22 ja 23 finanssipolitiikka voi olla jo liian löysää ja siten myötäsyklisiä. Siksi ajattelenkin, että finanssipolitiikkaa olisi syytä kiristää, jotta se nimenomaan tasaisi suhdanteita ja tukisi puskureiden muodostumista taloudellisen kasvun aikana.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä käydä läpi hieman näitä työllisyystoimia, joista on paljon debatoitu. Nimittäin talouspolitiikan arviointineuvosto huomautti valtiovarainvaliokunnan kuulemisissa, että vaikka monet työllisyystoimista ovat sosiaalipoliittisesti erittäin merkittäviä ja paikkansa pitäviä ja perusteltuja, niin ne kuitenkin kasvattavat julkista taloutta eivätkä vahvista sitä asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Näin ollen myös talouspolitiikan arviointineuvoston mukaan olisi parempi, että näistä toimista, näistä sosiaalipolitiikan toimista, puhuttaisiinkin niinä, mitä ne ovat, eikä työllisyystoimina, ja myös valiokunta kiinnitti huomiota tähän, että kestävä talouskasvu ei voi myöskään perustua julkisen talouden kasvattamiseen.

Lopuksi, arvoisa puhemies, totean, että jotta Suomi pääsee kiinni siihen, mitä tapahtuu talouskasvun osalta Ruotsissa, Tanskassa, Keski-Euroopassa, Hollannissa ja Saksassa, meidän pitäisi tehdä valtiontaloutta vahvistavia rakenteellisia uudistuksia. Lisämenoja on helppo vaatia, mutta rakenteelliset uudistukset ottavat paljon enemmän aikaa, kuten sotesa ollaan nähty. Siksi toivonkin, että hallitus pystyy kaudellaan todella tekemään vielä merkittäviä työllisyyttä ja julkista taloutta vahvistavia toimia, nimenomaan omalla kaudellaan, [Puhemies koputtaa] koska se, mitä seuraavat hallitukset tekevät, on heidän käsissään, ei tämän hallituksen käsissä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

16.48 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tätä julkisen talouden suunnitelmaa hyväksytessä meillä on käsissämme koronakriisistä elpyminen ja sen aiheuttaman hyvinvointi- ja oppimisvelan kuominen. Samaan aikaan meillä on torjuttavana ihmiskuntaa uhkaava ilmastokriisi ja siihen tiiviisti kytkeytyvä luontokato. Tässä kontekstissa hallituksen päätös nostaa kehyksiä oli perusteltu. Satsaamme koulutukseen ja hyvinvointiin ja samalla kestäväan kasvuun, ilmastopäästöjen vähentämiseen ja luonnonsuojeluun. Olennaista on, että pystymme varmistamaan, että nousemme koronakriisistä ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Nostan esiin muutamia kestävästä kehitystä painottavia näkökulmia, joita käsittelemme ympäristövaliokunnassa.

Kestävän kasvun ohjelma mahdollistaa yli miljardin euron satsaamisen vihreään siirtymään. Vipuvaikutuksineen tämän arvioidaan saavan liikkeelle ilmastotyöhön jopa 4 miljardia euroa. Nyt meillä on tarkan ohjauksen paikka, jotta rahoitus kohdentuu aidosti vihreää siirtymää edistävällä tavalla.

Vaikuttava ilmastopolitiikka edistää teollisen rakenteen muutosta ja synnyttää uusia merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia ja kasvua, jota tämä maa tarvitsee. Nyt meillä on hyvä tilaisuus vahvistaa Suomen roolia vety- ja kiertotalouden, korkean jalostusarvon biotuotteiden, päästöttömien energiajärjestelmien sekä muiden ilmasto- ja ympäristöratkaisujen alalla, parantaa energiatehokkuutta sekä nopeuttaa muutosta fossiilittomaan liikenteeseen ja lämmitykseen. Kestävän kasvun edellytykset varmistetaan parhaiten investoimalla osaamiseen, tekemällä Suomesta innovaatioihin ja investointeihin houkutteleva toimintaympäristö sekä satsaamalla digitalisaatioon sekä vähähiilisyys- ja kiertotalousratkaisuihin.

Arvoisa puhemies! Luontokadon pysäyttämisen kannalta olennaista on, että hallitus jatkaa ennätyksellisiä satsauksia luonnonsuojeluun. Elvytystoimet on suunniteltava ottaen huomioon luonnon kokonaisheikentämättömyystavoite. Tämä tarkoittaa, että haitalliset luontovaikutukset minimoidaan ja mahdolliset haitat kompensoidaan toisaalla. Useilla luonnonsuojelutoimilla on myös myönteisiä työllisyysvaikutuksia. Tällaisia ovat esimerkiksi vaelluskalojen nousuesteiden purku, soiden ennallistaminen tai kosteikkojen ennallistamis- ja hoitotoimet.

Arvoisa puhemies! Kunnilla on keskeinen rooli ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisessa. Kunnissa tehdään omaehtoisesti kunnianhimoista ja monipuolista ilmasto-, kiertotalous-, luonto- ja ympäristötyötä. Kuntien investoinnit esimerkiksi puhtaaseen energiantuotantoon, kiertotalousratkaisuihin ja vähäpäästöisiin innovaatioihin vauhdittavat myös osaltaan yksityisiä investointeja. Siksi kuntien ja erityisesti suurten kaupunkien elinvoimasta ja kyvystä investoida kestävästi on huolehdittava.

Arvoisa puhemies! Lopuksi nostan vielä tärkeän puoliväliriihessä tehdyn päätöksen Itämeren suojelemiseksi. Hallitus päätti Saaristomeri-ohjelmasta, jonka tavoitteena on vähentää Saaristomeren valuma-alueen hajakuormitusta niin, että alue saadaan pois Itämeren suojelukomission pahimpien kuormittajien hotspot-listalta viimeistään vuonna 27. On tärkeää, että painotamme nyt vielä entistäkin vahvemmin Itämeren suojelutyöhön ja suunnitamme resursseja ravinteiden ja haitallisten aineiden kuormituksen määrätietoiseen vähentämiseen. Toimien vaikuttava suuntaaminen on ainoa keino saada Saaristomeren alue viimein kuntoon.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi vielä: Suomella voi olla kokoaan suurempi merkitys kestävästä kehityksen edistämisessä myös globaalisti. Se edellyttää, että olemme rohkeasti edelläkävijöitä. Syksyn budjettiriihessä onkin tehtävä loput päätökset ilmastopäästöjen vähentämisestä, jotta pysymme polulla kohti hiilineutraaliutta 2035. Kestävän kehityksen budjetointia on vahvistettava niin julkisen talouden suunnitelman kuin vuosittaisen valtion talousarvion valmistelussa, jotta voimme lisätä kokonaisvaltaista ymmärrystä siitä, miten eri määrärahoilla parhaiten tuemme kestävästä kehityksen tavoitteiden toteutumista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Och sedan ledamot Biaudet.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

16.53 **Eva Biaudet r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys on hallitusohjelman läpi menevä punainen lanka — kuten tänään olemme jo erittäin hyvin kuulleet — ja tavallaan ajatusmaailmaamme kuvaava slogan. Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus sekä globaali vastuu sisältyvät myös meidän Agenda 2030 -sitoumuksiimme ja kestävä kehityksen konseptiin maailmassa, jossa me kaikki olemme vuorovaikutuksessa toisiimme. Ulkoasiainvaliokunnan tehtävänä on tarkastella päätöksiä juuri tästä näkökulmasta ja muistuttaa meitä siitä, että katseemme on nostettava pidemmälle ja kauemmaksi kuin vuosittainen tai kaksivuotinen budjettisuunnitelma edellyttää. Ja tietenkin kansalaisjärjestöt muistuttavat meitä meidän lupauksistamme, he koputtavat omiatuntojamme.

Hallituskauden ensimmäisinä vuosina kehitysyhteistyön taso nousi 0,36 prosentin tasosta vuonna 18 kiitettävästi 0,5:een vuonna 21. Jopa vuonna 2020 koronapandemian keskelläkin Suomi osoitti globaalia vastuuta ollen yksi niistä 16 OECD-maasta, jotka lisäsivät kehitysyhteistyömäärärahojaan. Tänä vuonna pääsimme jo lähemmäs mutta emme hirveän lähelle pohjoismaisia naapureitamme, jotka ovat saavuttaneet 0,7:n tavoitteen vuosikymmeniä sitten — Ruotsi on saavuttanut 1,14, Norja 1,11 ja Tanska 0,73.

Vaikka hallitus julkisen talouden suunnitelmassa toisti pyrkivänsä YK-sitoumukseen eli käyttämään 0,7 prosenttia bruttokansantulosta kehitysyhteistyöhön, laskee 35 miljoonan euron leikkaus kehitysyhteistyön tason tulevina vuosina alle tämän vuoden 0,5 prosentin tason. Vuonna 22 osuus jää 0,49 prosenttiin ja laskee sen jälkeen 0,47 prosentin tasolle. Kehitysyhteistyöstä leikkaaminen on erityinen ongelma juuri nyt, kun tarve on mitä suurin. Maailmanpankin tuoreen arvion mukaan köyhien määrä globaalisti kääntyi vuonna 2020 kasvuun ensimmäistä kertaa 20 vuoteen. Köyhien ihmisten määrä lisääntyi koronapandemian myötä noin 120 miljoonalla, ja luvun ennustetaan nousevan vuonna 21 jopa 160 miljoonaan.

Kehitysyhteistyöllähän on saavutettu valtavia tuloksia, joita ei pidä menettää. Esimerkiksi perusopetukseen osallistuvien lasten osuus on noussut Saharan eteläpuolisessa Afrikassa 52 prosentista 80 prosenttiin. Koronapandemian myötä yli 168 miljoonaa lasta ympäri maailmaa on jäänyt nyt opetuksesta pois koulujen suljettua ovensa. 35 miljoonaa euroa on suuri raha kehitysyhteistyössä, ja sillä voitaisiin rakentaa esimerkiksi kouluja jopa 350 000 lapselle tai palkata vaikka 24 000 opettajaa Ugandassa. Koronapandemian jälkeen jälleenrakennuksessa kehittyvät maat tarvitsevat valtavasti tukea ja nimenomaan perinteistä kehitysyhteistyötä, kuten koulutuksen kehittämistä, terveyteen satsaamista sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan kehittämistä. Koronan vaikutukset ovat vieneet kehitysmaita vuosikymmeniä taaksepäin, ja esimerkiksi tyttöjen ja naisten oikeuksien vahvistaminen on ottanut reilusti takapakkia globaalisti. Tasa-arvon edistymisen on ollut vahva väline myös hyvinvoinnin ja talouden myönteiselle kehitykselle.

Suomen tulisi nyt hallitusohjelman lupauksien mukaisesti laatia mitä pikimmiten aikataulutettu tiekartta ja konkreettinen suunnitelma kehitysyhteistyömäärärahojen nostamiseksi 0,7 prosenttiin. Koronan vaikutusten lieventämiseksi humanitaarisen avun ja pitkäjänteisen kehitysyhteistyön merkitystä ei voi väheksyä, mutta on vielä pohdittava muitakin mahdollisuuksia nostaa nopeammin kehitysyhteistyön tasoa. Ulkoasiainvaliokunta ja valtiovarainvaliokunta nostavatkin esiin tarpeen selvittää mahdollisuuksia tehdyn vähenyksen kompensoimiseksi kasvattamalla finanssisijoituksia, jotka eivät samalla tavalla raskaita julkisen talouden tunnuslukuja.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

16.58 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan pääpaine on vaikean kriisin aikana ollut sosiaalisen kriisin torjunnalla ja elvytyksellä pienentää kriisistä koituvia vaurioita panostamalla ihmisten hyvinvointiin ja yrityksiin. Tämä on ollut oikea ja kestävä linja Eurooppa-vertailussakin. Lisäksi velkaantumisemme on edelleen EU- ja Eurooppa-vertailussa alle keskitason. Lisäksi on tärkeää, että ei tehdä niitä samoja virheitä, mitä on tehty aiemmissa talouskriiseissä.

Koronaepidemian rajoitustoimenpiteiden lievetessä on ollut ensiarvoisen tärkeää, että hallitus on vahvistanut taloutta ja ihmisten ja yritysten luottamusta tulevaisuuteen. Julkisen vallan panostukset esimerkiksi liikennehankkeisiin, asuntorakentamiseen, vähähiilisyys- ja tutkimukseen ja kehitykseen luovat työtä ja kasvua, jotka saavat myös yksityisiä investointeja liikkeelle. On arvioitu, että noin 5 miljardin investoinnit olisivat lähdössä liikkeelle. Lisäksi maakunnissa on iso joukko investointeja odottamassa rahoitusta EU:n elvytyspaketista. Elvytyksessä on myös ensiarvoisen tärkeää pitää huolta, että kaikki maakunnat pääsevät kasvu-uralle ja että panokset jakaantuvat tasapuolisesti koko maahan, mikä vahvistaa parhaiten myös koko kansantaloutta ja työllisyyttä.

Aiemmassa keskustelussa nostimme edustaja Piiraisen kanssa esille maakuntien työllisyyden kehittymisen. Onhan se hienoa katsoa Kainuun ja Pohjois-Karjalan osalta, kun työttömyysaste on laskenut vuodessa 5 prosenttia, ja se ei ole pelkästään suhdannepoliittinen vaikutus.

Arvoisa puhemies! Kunnat tuottavat meille leijonanosan hyvinvointipalveluistamme. Kuntatalouden ongelmat olivat olemassa jo ennen koronakriisiä. Edelleen on ensiarvoisen tärkeää pitää huolta kuntiemme taloudellisesta tilanteesta, jotta kunnissa ei ajauduta pakon edessä lomautuksien, irtisanomisten ja palveluiden alasajon kierteeseen sote-palveluiden irtautuessa vuoden 23 alusta.

Hallituksen laaja kuntapaketti on luonut kunnille parempaa näkymää kohti tulevaa, mutta samalla on tärkeää edelleen seurata ja tunnustaa kuntatalouden tilannetta. Kuntatalouden mustat pilvet ovat edelleen olemassa.

Talouden vahvistamisessa on kiinnitetty huomiota myös rakenteiden uudistamiseen, kuten sosiaali- ja terveystalouden uudistus, pohjoismainen työllistämisen malli, osaamis- ja palvelutalouden vahvistaminen, esimerkiksi oppivelvollisuuden nosto, ja sitten hallituksen kova 4 prosentin tavoite tki:n osalta.

Hallitus on sitoutunut julkisen talouden vahvistamiseen ja velkasuhteen vakauttamiseen alun perin vuosikymmenen loppuun mennessä, mutta talouden elpyessä ja hallituksen toimilla velkaantuminen on selvästi hidastumassa ja vakautuu 75 prosenttiin suhteessa bkt:hen tämän vuosikymmenen puolessavälissä.

On vastuullista olla huolestunut julkisen talouden tasapainosta, niin kuin tässä salissa varmaan kaikki olemme. On myös tärkeää huomata, että julkista taloutta voi vahvistaa oikeudenmukaisella tavalla pitkiin leikkauslistoihin turvautumatta. Nyt on katsottava rohkeasti tulevaisuuteen ja pyrittävä jo maailmalla laukkaavaan talouskasvuun mukaan. Hallituksen talouspolitiikka on luonut siihen kriisistä huolimatta pohjan, toisin kuin oppositio väittää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Ja edustaja Meri, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

17.03 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Ensiksi totean, että kannatan edustaja Ranteen ehdotuksia.

Tuon esille lakivaliokunnan puheenjohtajana oikeuslaitosta ja oikeusvaltion tilaa.

Oikeastaan ensimmäisenä kommentoisin tuohon, kun edustaja Biaudet lähti ja vaati korotusta kehitysavun määrärahoihin. Haluaisin vertailun vuoksi tuoda esille, että kehitysapuun käytetään noin 2,1 miljardia vuodessa ja koko oikeuslaitoksen hallinnonala saa alle tuon summan eli reilun 1 miljardin. Haluaisin ensimmäisenä tuoda esiin, vanhaa laulua siiteeraten, että ensimmäiset asiat ensiksi elikkä meillä on oikeudenhoito vakavassa tilanteessa.

Valiokunta on antanut yksimielisen lausunnon valtiovarainvaliokunnalle. Koko oikeudenhoidon ala on kriisissä. Viesti oli kuulemisissa hälyttävä: asiamäärät kasvavat, ihmiset uupuvat, tietotekniikan kehittämiseen joudutaan ottamaan rahaa palkkakuluista — se on hyvin työvoimavaltaista, elikkä joudutaan säästämään sieltä — määräaikaista työsuhteita on liikaa, vankiloissa vartijoiden turvallisuus on erittäin suuri huolenaihe — muutamia nostaakseni. Viesti oli kuultavien puolelta yksisuuntainen niin tuomioistuimista, Syyttäjälaitoksesta, julkisesta oikeusavusta, Rikosseuraamuslaitoksesta, Ulosottolaitoksesta kuin edunvalvonnastakin. Raja on tullut siellä vastaan, ja seuraavaksi katkeaa niin sanotusti kamelin selkä, jos perusrahoitusta, joka on ollut vuosia riittämätön, ei korjata.

Otan ihan muutamia esimerkkejä esille kuulemisista.

Tuomioistuimissa käsittelyajat ja asioiden määrä ovat kasvaneet räjähdysnomaisesti, ja tämä on oikeusturvan kannalta kestävämpi, että ihmisten asiat seisovat siellä. Syyttäjälaitoksen resurssien suhde on työmäärään nähden ollut hyvin vaativa jo vuosien ajan. Vankilavirkailijain Liitto on tuonut esille, että tutkimusten mukaan siellä on edelleen hyvin paljon väkivaltaa, järjestäytynyt rikollisuus painostaa henkilöstöä ja muita vankeja, sekä yksintyöskentelyn riskit. Rikosseuraamuslaitoksen johtokin saa moitteita, mutta resurssipulaa huudetaan. Sairastavuus on siellä korkeampi kuin valtiolla keskimäärin henkilökunnan parissa.

Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri kertoo, että julkisessa oikeusavussa on jouduttu resurssien puutteen vuoksi vähentämään henkilöresursseja ja virkoja on ollut lupa täyttää vain määräaikaaisesti. Samaan aikaan palveluntarve kasvaa. Ja he tuovat esille, että jos riittävät resurssit olisi, niin voitaisiin taata se hallitusohjelman kirjaus ja tavoite, jonka mukaisesti oikeudenhoidon riittävät resurssit ja oikeudenkäyntien kokonaiskeston lyhentäminen koko rikosprosessiketjussa on toteutettava. Elikkä viesti on samankaltainen: liian vähän resursseja, ja aina vain leikataan.

Sitten Ulosottolaitoksesta vielä: Siellä on uhan alla 40 viran lakkauttaminen, ja nämä lakkautukset eivät johdu rakenneuudistuksesta, joka siellä on ollut, vaan puhtaasti kiristyvistä kehyksistä. Valiokunta keskustelunsa jälkeen totesi, että näistä on huomautettu vuosikausia mutta siitä huolimatta tilanne jatkuu. Tämä ei suinkaan ole tämän hallituksen vika, mutta nyt tähän on herättävä, ja korostan, että valiokunnassa kaikki puolueet tekivät yhteisesti tämän lausunnon.

Olin hieman pettynyt valtiovarainvaliokunnan mietintöön. Siinä ei mielestäni nostettu tätä lakivaliokunnan yksimielistä näkemystä kannanottoehdotukseen, ja olen siitä todella surullinen. Siellä kannanottoehdotuksissa korostettiin yleensäkin tuottavuutta ja vaikuttavuutta, ja sitä ei voi olla ilman riittäviä resursseja. Lakivaliokunta vaatikin, että tulisi jatkossa saada oikeusturvasta vuosittain — tai tietyn ajanjakson kuluessa — selonteko.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Teimme myös keskustelualoitteen, että eduskunnassa keskusteltaisiin oikeudenhoidosta ja sen tilasta ja riittävydestä ja resursseista.

Haluaisin muistuttaa, että Suomi hyvin mielellään pitää Euroopan unionin pöydissä ja kansainvälisesti esillä sanaa ”oikeusvaltio”, ja nyt meillä on oma pesä ja oma kotipesä semmoisessa jamassa, että ensimmäiset asiat ensiksi. Elikkä meidän pitää saada meidän [Puhemies koputtaa] oikeusvaltion resurssit kuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

17.08 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 22—25 linjaa lähiaikojen talouspolitiikkaa. Keskeisin kysymys on, miten järjestämme hyvinvointivaltion palvelut ja pidämme samaan aikaan maan taloudesta huolta.

Marinin hallituksen julkisen talouden suunnitelma edustaa vasemmistohallituksen vankkumatonta linjaa, jossa kunnostaudutaan helppoissa keinoissa mutta ei uskalleta keventää tulevien sukupolvien taakkaa. Tämän ovat vahvistaneet asiantuntijat valtiovarainvaliokunnalle antamassaan palautteessa, ja samantyyppistä palautetta tuli myös muissa valiokunnissa, kun näitä lausuntoja teimme. Palaute tyrmää hallituksen talouspolitiikan linjan ja pitää sitä maan tulevaisuuden kannalta kylmävänä. Tämä kritiikkihän ei tosin yltänyt näihin käsiteltäviin mietintöihin, kun se on äänestetty nurin jo aikaisemmin.

Arvoisa puhemies! Marinin hallitus on tyrkännyt maamme velkaantumisen osalta vaapaaseen pudotukseen. Tämän vuoden menokehys rikotaan 1,4 miljardilla, ja sama linja jatkuu tulevina vuosina. Velkaantumista on perusteltu koronaepidemiolla, mutta se on vain osa totuutta. Viime syksynä talousennusteiden ollessa huomattavasti nykyistä synkempiä ilmoitti silloinen valtiovarainministeri Matti Vanhanen, ettei uusia lisätalousarvioita tarvita. Silloiset toimet katsottiin riittäviksi, vaikka tilanne näytti synkältä. On perin erikoista, että nyt, vaikka ennusteet näyttävät paremmilta, velkaa otetaan enemmän. Ei voida välttyä mielikuvalta, että koronan varjolla on tehty myös velkarahaan perustuvia poliittisia mielitekoja. Siinä, missä rahat tulisi käyttää keskitetysti taloutta vauhdittaviin investointeihin, on rahaa siroteltu vaalilupauksia tilkitsemään — viime kuntavaalien perusteella hieman huonolla menestyksellä. Lopputuloksena velkasuhteen kasvu tulee ylittämään historiallisen 100 prosentin rajan jo 2040-luvun alussa.

Arvoisa puhemies! Siinä, missä hallituksen julkisen talouden kestävyystiekartta ei esitä konkreettisia keinoja menojen hillitsemiseksi, on kokoomuksella selkeä neljän tavoitteen lista. Tavoitteitamme ovat yrittäjäystavoite, vaurastumistavoite, työllisyystavoite ja kestävyystavoite. Tavoitteisiin sisältyy työnantajayritysten määrän kasvattaminen 90 000:sta 100 000:een, kotitalousvähennyksen kehittäminen aidoksi palvelutalousvähennykseksi, osakesäästötilin ylärajan poistaminen, korkeakoulujen pääomittaminen, paikallisen sopi- misen mahdollistaminen kaikissa yrityksissä, ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastaminen ja niin edelleen. Kokoomuksen keinoista voisi pitää tunnin luennon, säästän sen kuitenkin toiseen tilanteeseen.

Kokoomuksella on siis kova paketti tehokkaita toimenpiteitä. Valitettavasti emme juuri nyt ole pääministeripuolueena ja näitä panemassa toimeen, mutta uskon, että se päivä koittaa. Kuntavaaleissa kansa nimittäin antoi selvän viestin: kuntakartalla on nyt useampia ja laajempia kokoomuksen sinisiä alueita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Arvoisa puhemies! Kansan on luotettava maan hallitukseen siinä, että se vaalii ja pitää huolta tärkeimmistä perusasioista: maailman parhaasta peruskoulusta, toimivista terveyspalveluista, varhaiskasvatuksesta, vanhustenhoidosta ja toimivasta infrasta. Nämä ovat olleet meille itsestäänselvyksiä jo useamman vuosikymmenen, mutta julkisen talouden saksatessa ne joutuvat kyllä uhatuiksi. Kansa tulee vielä sanomaan ”ei” velkaantumiselle, ”ei” hallinnon paisuttamiselle ja ”ei” tulevien sukupolvien varaan elämiselle. Kokoomus luottaa tähän maahan ja sen kansan kykyyn tarttua toimeen hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Kokoomus on valmis seuraavassa hallituksessa toteuttamaan ne tarvittavat reformit, joilla tämä maa kantaa lapsillemme ja lastenlapsillemme. Hallituksen julkisen talouden suunnitelma on niin asiantuntijoiden, kokoomuksen kuin kansakin mielestä karvasta kalkkia maan tulevaisuudelle. Onneksi tälle politiikalle on myös kokoomuslainen vaihtoehto.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen poissa, lehdamot Löfström borta. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

17.13 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa herra puhemies! Sumuisten koronakuukausien jälkeen Suomi on palaamassa normaalimpaan elämään ja suunnitelmallisen taloudenpidon tielle. Vakavimmista koronahetkidistä on kulunut vasta vähän aikaa, mutta siitä huolimatta täällä kuuluu jo kaikuja siitä, että olisi unohdettu, miten hankalia kuukausia elimme vielä hetki sitten. On hyvä muistaa vielä pitkän aikaa ja olla kiitollinen siitä, että Suomi on selvinnyt kuluneista kuukausista erinomaisen hyvin monella mittarilla mitattuna. On selvää, että se on vaatinut myös oman hintansa monella eri sektorilla. Ihmishenki ja terveys ovat niin ainutlaatuisia asioita, että näitä mittareita tarkastellen voi todeta hallituksen toimineen oikein. Tuntuu epäoikeudenmukaiselta kuunnella väitteitä holtittomasta taloudenpidosta ja suruttomasta velanotosta, kun kaikki täällä tietävät, minkä vuoksi velkaa on otettu. Kunnat ovat pystyneet selviytymään tehtävistään ja sairaanhoitopiirit ovat kyenneet hoitamaan mallikkaasti paitsi koronatilanteen myös muita velvoitteitaan, koska kuntia ja sairaanhoitopiirejä on tuettu siten kuin on. Lukuisia yrityksiä on tuettu sadoilla miljoonilla euroilla, koska niiden ei haluttu kaatuvan ja tuhansien ihmisten jäävän työttömiksi.

Myös keskusta pitää kehysmenettelyä tärkeänä ja haluaa varmistaa, että kehyksiin palaataan suunnitellusti, eikä seuraavalle hallitukselle haluta jättää menotaakkaa. Juuri nyt, välittömästi koronan jälkeen, kehyksiin palaaminen ei vielä onnistu, sillä se olisi vahingollista talouskasvulle ja työllisyydelle. Se olisi vahingollista myös haavoittuville ihmisryhmille, kuten lapsille ja nuorille, jotka ovat kärsineet erikoisesta vuodesta. Raju sopeuttaminen olisi kohdistunut vääjäämättä myös heihin. Olemme varmaan samaa mieltä siitä, että kolmanteen lisätalousarvioon sisällytetyt kohdennukset lasten ja nuorten tilanteen kohentamiseksi ovat tarpeellisia koronan jälkihoitoon liittyviä toimia.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa on kuultu ihan viime päiviin saakka väitteitä, ettei tämä hallitus ole kyennyt tekemään rakenteellisia uudistuksia. Vain kaksi isompaa uudistusta mainitakseni: oppivelvollisuuden pidentäminen ja viime viikolla hyväksytty sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus osoittavat väitteet perättömiksi ja tyhjiksi puheiksi. Marinin hallitus on kyennyt saattamaan peräti kaksi historiallista uudistusta maaliin. Nämä ovat myös tekijöitä, joita ulkomaiset luottoluokittajat edellyttävät mailta hyvän talousstatuksen säilyttämiseksi. Hyviä uudistuksia on tehty myös yrityksille ja yrittäjille: Investointeihin kannustamiseksi on otettu käyttöön väliaikaiset tuplapoistot. Alvin alarajaa on nostettu pienyritysten hallinnollisen taakan helpottamiseksi ja ylipäättänsä yritystoimintaan kannus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

tamiseksi. Tällä kaudella on muun muassa alennettu teollisuuden sähkövero Euroopan unionin minimiin, mikä otettiin iloitin vastaan Raahessa, SSAB:n kotikaupungissa.

Arvoisa puhemies! Keskustan katse on kohdistettu jo ensi syksyyn ja siellä odottavaan budjettiriiheen. On musiikkia korvillemme, kun kuulemme työllisyystoimia vaativia puheita niin opposition kuin muiden hallituspuolueiden suunnalta. Myös meidän mielestämme on siirryttävä toimiin julkisen talouden tasapainottamiseksi, jonka olennainen kulmakivi on korkeampi työllisyysaste. Helpot työllisyystoimet on toteutettu, ja vaatii kanttia käydä myös vaativampiin keinoihin käsiksi. Olikin ilahduttavaa kuulla vihreiden puheenjohtajan kannattavan myös paikallisen sopimisen edistämistä. Vaikka kuluneet kuukaudet ovat olleet aiheellisesti koronaviruksen hoitamiseen keskittyviä, on hallitus kyennyt toteuttamaan tärkeitä työllisyystoimia, kuten työllisyyden kuntakoikeilun ja eläkeputken poistamisen. Tällä tiellä on hyvä jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowicz, olkaa hyvä.

17.17 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aivan alkuun haluan kommentoida edustaja Mattilan sinänsä hyvää puheenvuoroa eräältä osin. Edustaja Mattila piti kohtuuttomana sitä, että hallitusta moititaan liiasta velkaantumisesta, ja sen jälkeen hän puhui kunnista. Tarkastellaanpa, edustaja Mattila, tätä asiaa. Kunnille koitui kiistatta koronaepidemiasta lisää menoja ja tulojen pienennystä. Hallitus riensi kuntien tueksi, ja hyvä niin, mutta suhtautumista velkaantumiseen osoittaa se, että tuosta vain hallitus otti 1 400 miljoonaa euroa enemmän velkaa kunnille — siis otti velkaa ja antoi rahat kunnille — kuin mitä kuntien tulonmenetykset ja menolisäykset olivat olleet, siis valtiovarainministeriön arvion mukaan — toki siellä on kaksi eri arviota, toinen on 1,1 miljardia, toinen 1,4 miljardia — antoi ylikompensaatiota kunnille. Edustaja Mattila, eikö tämä kerro jotain hallituksen suhtautumisesta velanottoon? Kunnilla on vaikeata, kunnallisvaalit ovat tulossa, autetaan kuntia, hyvä, mutta tuosta vain melkein puolitoista miljardia euroa lisää otetaan ylimääräistä velkaa. Totta kai nämä rahat olivat kunnille tarpeen, kaikki lisärahat ovat kunnille tarpeen, mutta käsitys siitä, että kuntavaalien alla antamalla kunnille kertapanoksella puolitoista miljardia lähes ylimääräistä rahaa voitaisiin hoitaa kuntien krooninen talousongelma, on ihan väärä. Kuntien taloustilanteen koheneminen vaatii esimerkiksi juuri niitä työllisyyttä edistäviä toimia, joita puheenvuorossanne peräänkuulutitte. Mutta tämä on mielestäni hyvä esimerkki siitä, miten tämä vasemmistohallitus lisävelkaan suhtautuu.

Herra puhemies! Kehysmenettelystä oli tarkoitus puhua. Tämä hallitus — tai itse asiassa pääministeri Rinteen hallitus, jonka työtä tältä osin Marinin hallitus sellaisenaan jatkoi — päätti ennen koronaa lisätä pysyviä menoja menokehyykseen 1,4 miljardia euroa. On turha puhua siitä, että mitään menoperintöä ei jätetä seuraavalle hallitukselle. Vaikka nyt kehystä supistettaisiin se 350 miljoonaa, mistä on ollut puhetta, niin miljardin verran lisää menoperintöä tämä hallitus jättää seuraavalle hallitukselle.

Valtiovarainministeri Saarikko täällä todisteli näiden lisämenojen kattamista. Minä en tuosta todistelusta vielä tullut vakuuttuneeksi. Sen sijaan muistan, että hallitusneuvotteluissa keskustan vaatimuksesta sovittiin tiettyjä perälautekirjauksia. Muun muassa sovittiin, että ellei tietyssä ajassa saavuteta niitä työllisyystoimia, joilla näitä menolisäyksiä on tarkoitus kattaa, niin sitten näitä menolisäyksiä arvioidaan uudelleen, eli sovittiin, että sitten arvioidaan uudelleen, voiko mahdollisesti joitakin niistä jättää toteuttamatta tai peräti pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

ruuttaa. No tapahtuiko näin? Missä vaiheessa niitä arvioitiin uudelleen? Ei missään vaiheessa. Mitään tällaista ei tehty. No ymmärrän tietysti hyvin sen, että päälle iskenyt koronapandemia sekoitti tämän ja monen muunkin asian.

Vaikka hallitus lisäsi menokehyksiin tuon 1,4 miljardia euroa, se ei silti pystynyt niihin pääsemään koronavuosien jälkeenkään eli vuosiksi 22 ja 23. Miksi ei? Siksi, että tämä hallitus ei pysty laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen. Tämä hallitus kehuu, miten se on panostanut kaikkeen hyvään, mielenterveyteen, koulutukseen ja moneen muuhun hyvään asiaan, ja näin se on suunnilleen tehnytkin, mutta samalla pitäisi sitten vähemmän tärkeitä asioista pystyä säästämään, ja siihenhän tämä hallitus ei pysty — mitä nyt on päättänyt tie-teestä ottaa 35 miljoonaa. Että sellainen arvovalinta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen poissa. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

17.23 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Julkisen talouden selontekoon liittyen on käyty monia hyviä puheenvuoroja, ja paljon olisi teemoja, joista voisi puhua, mutta haluan nostaa tässä esille poliisitoimen, tämän erittäin tärkeän sektorin.

Tämä poliisien tehtäväkenttä on pysyvästi monimutkaistunut ja laajentunut, ja samalla osaamisen vaatimustaso on moninkertaistunut. Selonteossa mainitaan kyllä lyhyesti, että poliisi pyrkii toiminnallaan erityisesti vähentämään henkilökohtaiseen koskemattomuuteen sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia, erityisesti lapsiin kohdistuvia rikoksia sekä lähisuhdeväkivaltaa, ja yhteiskunnalle haitallisimpia rikoksia ja jatkamaan radikalisaation ehkäisyä, lähipoliisitoimintaa ja niin edelleen — moneen poliisia tarvitaan. Ja täällä vakuutetaan, että poliisin määräraha-kehityksellä varmistetaan poliisin operatiivinen toiminta sekä hallitusohjelmassa asetetun 7 500 poliisihenkilötyövuoden tavoitetason saavuttaminen. Edelleen Senaatti-kiinteistöjen investointikehityksen mukaisten poliisin toimintahankkeiden vuokravaikutuksiin varaudutaan lisärahoituksella. No, hämmästyttävää kuitenkin on, että ratkaisuja tämän toteuttamiseen tässä selonteossa ei ole.

Oikeastaan hätkähdin, kun sain käsiini viime viikon Savon Sanomien poliisiylijohtaja Seppo Kolehmainen haastattelun. Nimittäin hän vakuuttaa ja kertoo, että viime kevään budjettiriihessä ja nyt julkisen talouden suunnitelmassa toteutuskeinoja näiden tavoitteiden toteuttamiseen ei todellakaan löydy. Poliisi on vaatinut lisärahaa jatkuvasti. Poliisihallitusta on kyllä paisutettu, ja poliisi on tehnyt toistuvasti erittäin kalliita hankintoja, mutta esimerkiksi perusrikostutkinnan turvaamiseen varoja, resursseja ei olla ohjattu. Täällä ollaan puhuttu siitä, kuinka oikeuslaitos on jumissa, kuinka suuret jonot sinne on, mutta itse asiassa perusrikostutkintaan on tavattoman pitkät jonot tällä hetkellä. Jutut uhkaavat vanhentua, ja jatkuvasti käydään prosessia läpi, niin että ehdittäisiin tutkia jutut ennen kuin ne vanhenevat. Tähän puuttui itse asiassa myös hallintovaliokunta lausunnossaan ja totesi, että tarvittaisiin selkeitä lisäpanostuksia. Tämä nykyinen kehys merkitsee väistämättä työssä olevien, koulutettujen poliisimiesten määrän vähenemistä, jopa yhteistoimintaneuvotteluista irtisanomiseen, ja edelleen nostetaan esiin sitä, että kehyskauden rahoitus tilanne tulee vaikuttamaan rikostorjunnan resursseihin vähentävästi, mikä tulee näkymään tutkinta-aikojen pidentymisinä entisestään ja rikosten selvitysprosenttien alenemisena. Paikotellen nuo rikosten selvitysprosentit ovat tälläkin hetkellä erittäin alhaisia, ja niin kuin sanoin, nuo tutkinta-ajat ovat erittäin pitkiä. Tähän liittyen toivoisin kyllä, että tätä asiaa tarkasteltaisiin vakavasti uudelleen. Niin kuin sanottu, hallintovaliokunta lausunnossaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

nosti nämä asiat esiin, mutta mietinnössä näitä ei kuitenkaan tuotu vastaavalla tavalla esiin, eliikkä syksyn lisäbudjetissa poliisille täytyisi myöntää lisäresursseja, jotta katastrofaalisia yhteistoimintaneuvotteluja ja näitä jo aloitettuja sopeutumissuunnitelmien valmistelujen linjauksia ei tarvitsisi toteuttaa.

Poliisien tilanteesta voisi puhua paljonkin, mutta ennen kuin unohdan — en tainnut tuossa alussa kannattaa mietinnön vastalauseeseen 3 sisältyviä, edustaja Essayahin esittämiä kahdeksaa lausumaa — puhemies, kannatan noita lausumia.

Ja aivan viimeiseksi haluaisin vielä nostaa esille, että tulevaisuusvaliokunta on myös antanut lausunnon, jossa on monenlaisia erilaisia koonteja siitä, mitä olemme lausuneet jo aiemmin. — Puhemies, jos voisin hieman ylittää tuon 5 minuuttia nostaakseni...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Te voitte ottaa, arvoisa edustaja, toisen puheenvuoron tämän jälkeen, jos haluatte, mutta nyt mennään 5 minuutin puheenvuoroilla.

Selvä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma poissa. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.28 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Eduskunnassahan käsittelemme nyt julkisen talouden suunnitelmaa tuleville vuosille. Olen huomannut, että se, mikä täällä eduskunnassa merkitsee, on rahat, eurot ja sentit. Rahat, eurot ja sentit ovat isoja asioita, mitkä täällä merkitsevät.

Suomi velkaantuu ennätystahtia. Jokainen valtio on velkaantunut koronan aikana, ja toisaalta hyvä niin, koska elvytystä on tarvittu, ja sitä on Suomessakin tehty, velkarahalla. Ongelma on, että koronan varjolla on viety eteenpäin myös ideologisia hankkeita ja ei-välttämättömiä hankkeita hallituksen toimesta.

Kun elämme yhtä aikamme suurinta terveyskriisiä, joka on muuttunut myös talouskriisiksi, tulisi kaikki ei-välttämätön laittaa odottamaan parempia aikoja. Eivät yksityistaloudetkaan työttömyyden tai muun talouskriisin kohdatessa jatka rahankäyttöä entisenlaisenaan. Kyllä silloin laitetaan suu säkkiä myöten ja rahaa käytetään tarkasti — mikä on tärkeää, mikä vähemmän tärkeää tai jopa humpuukia.

Hyvä säästökohde olisi ollut EU:n tukipaketti. Olemme lukeneet järkyttäviä uutisia, kuinka esimerkiksi Italiassa mafia kärkkyy tukipakettirahoja ja heidän asiantuntijoittensa mukaan myös tulee niitä saamaan järkyttävät määrät. Samoin monissa saajamaissa harmaa talous kukoistaa. Meillä Suomessa on tunnollisia veronmaksajia, ja meidän veronmaksajamme tulevat nyt maksamaan veronkiertäjien ja rikollisten menoja. Aika vaikeaa tätä on perustella suomalaiselle veronmaksajalle.

Elpymispakettiin liittyen: Mikä on Kreikka-vakuuksien tilanne? Joko olemme saaneet niistä voittoja, joita voitaisiin nyt kriisin aikana käyttää vaikkapa turvealan tukemiseen, niin ettei tuottavia ja työllistäviä yrityksiä tarvitse ajaa nurin? Liikun viikonloppuna Itä-Suomessa ja huomasin, kuinka siellä oli aika autiota mutta mahdollisuuksia turvetuotantoon. Jotenkin tuntuu karmealle, että tämäkin elinkeino nyt täältä on hyljätty.

Työperäistä maahanmuuttoa sen sijaan huudetaan pelastamaan Suomen tulevaisuus ja talous. Työperäinen maahanmuutto on kyllä hyvä asia, jos — siis jos — sillä saadaan Suomeen sellaisia osaajia ja veronmaksajia, mitä Suomesta ei ennestään löydy. Meillä oli huh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

tikuun lopussa 301 200 työtöntä työnhakijaa. Näistä yli 100 000 oli pitkäaikaistyöttömiä. On erittäin vaikeaa kuvitella, etteikö näistä yli 300 000 työnhakijasta olisi helpottamaan Suomen työvoimapulaa ainakin jonkin verran. Eikö nyt pitäisi entistä enemmän käyttää näitä resursseja näiden 300 000 ihmisen todelliseen työllistämiseen sen sijaan, että houkuttelemme Suomeen lisää halpatyövoimaa tai edistämme maassamme laittomasti olevia jäämään Suomeen? Tämä ei minusta ole minkäänlaista rasismia.

Aika hirvittävän perinnön tämä hallitus jättää tuleville hallituksille ja tuleville sukupolville. Tulevat hallitukset joutuvat tekemään ennennäkemättömiä leikkauksia, jotta talous saadaan tasapainoon, ja maksajina toimivat vielä tulevatkin sukupolvet. Suomen pieni kansa ja sen vähät veronmaksajat kuritetaan kyykkyyntä ideologisten hankkeiden, ylikireiden ilmastotavoitteiden ja EU:n isojen maiden nöyryytelyn takia. Toisaalta ehkä tätä menoa olemme kohta EU:n nettosaajia, mutta riittääkö silloin enää EU:ssa maksajia?

Hallitus yrittää kovasti lisätä työllisiä, mutta missä viipyvät ne konkreettiset työllisyystoimet työpaikkojen luomiseen? Hallitukselle tiedoksi, että yritykset — yritykset — ovat niitä, jotka luovat aitoja työpaikkoja. Tukea pitää kohdistaa niille, jotka palkkaavat sen ensimmäisen työntekijän tai toisen tai sadannen. Meillä on esimerkkejä yhteiskunnasta, jossa valtio tai kunta toimii ainoana pääasiallisena työllistäjänä. Tätä työllistämismallia on kokeiltu muun muassa Neuvostoliitossa, ja aina ne eivät ole kaikissa maissa olleet niin ihan-teellisia.

Arvon hallitus, olkaa suomalaisten puolta ja sijoittakaa ne rahat meidän Suomeemme. Rahat me tarvitaan täällä Suomessa. Ei niitä kannata ulkomaille laittaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne poissa, edustaja Harkimo poissa. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

17.33 Sami Savio ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2022—25 ei anna järin valoisaa kuvaa Suomen julkisen talouden tilasta, eikä ole tietenkään syytäkään antaa.

Marinin hallitus on velkaannuttanut ja velkaannuttaa Suomea tänä vuonna ja ensi vuonna yhteensä selvästi yli 30 miljardilla eurolla. Jopa näin koronaviruksen oloissa tämä summa on poikkeuksellisen suuri, varsinkin kun tehokkaalla rajakontrollilla ja muilla määrätietoisilla toimilla koronapandemian terveys- ja talousvaikutukset olisivat jääneet Suomessa huomattavasti nähtyä lievemmiksi.

Arvoisa puhemies! Kehotankin tässä yhteydessä hallitusta suhtautumaan äärimmäisen vakavasti Pietarista Suomeen rantautuneeseen koronan deltamuunnokseen ja tekemään tarvittavat toimenpiteet vielä, kun se on mahdollista, jotta maamme säästyisi koronan neljänneltä aalloilta. Täysin vääjäämätön tämä neljäs aalto ei vielä ole, mutta riskien toteutessa jouduttaisiin laskelmat kotimarkkinoidemme elpymisestä laatimaan taas kerran uudelleen.

Esimerkiksi avautumista lykkäämään joutuneessa Britanniassa tartuntoja on ollut kulu-neen viikon aikana yhteensä noin 100 000, kun vain kuukausi sitten viikoittainen tartuntamäärä jäi tästä noin viidesosaan. Tämä Britannian valitettava esimerkki osoittaa liiankin hyvin sen, ettei yhteiskunnan avaaminen ole mahdollista pelkän poliittisen tahdon varassa vaan tarvitaan ennen kaikkea tieteelliseen tietoon perustuvia päätöksiä koronaviruksen le-viämisen ehkäisemiseksi, eikä lyhytjänteisyyssikään ole suureksi avuksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Arvoisa puhemies! Eduskunnan viime viikolla hyväksymän sote-uudistuksen ei odoteta ainakaan näköpiirissä olevassa tulevaisuudessa tuottavan kustannussäästöjä, pikemminkin sote-menot todennäköisesti nousevat muun muassa palkkaharmonisoinnin, it-kustannusten ja ulkoistamissopimusten purkuun liittyvien kustannusten kasvun myötä. Näin ollen ei ole olemassa juurikaan merkkejä siitä, että vuosittain noin 20 miljardia euroa maksavien sote-palveluiden hinta—laatu-suhde paranisi. Seuraavalle hallitukselle jää valitettavasti todella suuri työsarka sote-uudistuksesta aiheutuvien ongelmien korjaamisessa.

Arvoisa puhemies! Työllisyystoimienkin osalta hallitus on jäänyt odottavalle kannalle. Työn verotuksen ja sivukulujen alentamiset olisivat mielestäni toimenpiteitä, jotka helpottaisivat työllistymistä ja parantaisivat työnteon kannusteita, ja samalla työperäisen maahanmuuton tarve pienenis varsinkin matalan palkkatason aloilla. Perussuomalaiset ovat ehdottaneet myös muun muassa kotitalousvähennyksen [Puhemies koputtaa] tuntuvaa laajentamista.

Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen kohenemisen myötä vaikutukset verotuloihin [Puhemies huomauttaa ajasta] jäisivät luultavasti pieniksi ja julkinen taloutemme hyötyisi kokonaisuudessaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

17.37 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Edellisen puheenvuoroni lopuksi totesin, että hallitus ei pysty säästämään juuri mistään vähemmän tärkeistä kohteista, kun on paljon muun muassa koronasta aiheutuneita jälkiongelmia, jotka pitää hoitaa. Tieteestä hallitus on kuitenkin päättänyt säästää 35 miljoonaa euroa. Tämähän on surkea säästökohde. Onneksi uskon, että hallitus ei tähänkään päätökseen kykene vaan tulee tämän päätöksen peruuttamaan. Olemmehan jo nyt nähneet, että Ville Niinistö ja muut vihreät hyppivät seinille ja sanovat, että emmehän me mutta kun nuo muut.

Hallituksen silmä olisi voinut osua tieteen sijaan esimerkiksi opintotukimenoihin, joita maksamme vuosittain noin 430 miljoonaa euroa. Pitääkö Suomessa todellakin olla maailman anteliain opintotukijärjestelmä, ilmeisesti yhdessä Tanskan kanssa, vai riittäisikö se, että meillä olisi maailman toiseksi anteliain tai maailman kolmanneksi anteliain? 430 miljoonasta 35 miljoonan euron säästön tekeminen ei aiheuttaisi käytännössä mitään haittaa, mutta sehän on hallitukselle pyhä lehmä, koska joku opiskelija tai vähintään joku opiskelijajohtaja voisi moisesta säästöstä suuttua.

Täällä on kysytty kokoomuksen säästökohteiden perään. Haluan tässäkin puheenvuorossa nostaa esille nykyisen asumistukijärjestelmän. Suomalaiset veronmaksajat maksavat asumistukea vuodessa noin 2,2 miljardia euroa, siis 2 200 miljoonaa euroa vuodessa. Viimeisen kymmenen vuoden aikana asumistukimenot ovat nousseet noin miljardilla, vajaalla miljardilla. Tähän summaan, mitä nyt kuvaan, sisältyy myös eläkkeensaajien asumistuki, ja kuten tiedämme, opiskelijat on heidän riemukseen siirretty yleisen asumistuen piiriin tänä mainitsemanani aikana. Onko tämä yli 2 miljardin euron panostus vuosittain asumistukeen auttanut niitä pienituloisia ihmisiä, joita sillä on tarkoitus auttaa, vai ovatko nämä ihmiset, nämä perheet lähinnä läpikuluerä, jonka kautta veronmaksajien pussista maksettava asumistuki menee hyödyttämään lähinnä asuntosijoittajia, asuntosijoitusyhtiöitä, asuntoja omistavia työeläkeyhtiöitä ja asuntoja omistavia tavallisia kansalaisia, jotka ovat havainneet asunnot, sijoitusasunnot, hyväksi sijoituskohteeksi? Minä väitän, että asumistuet, veronmaksajien maksamat asumistuet, osaltaan pönkittävät asuntosijoittajien tuotto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

ja. Väitän, että jos asumistukea radikaalisti leikattaisiin, mikä toki vaatisi jonkunnäköisen siirtymäajan, niin pikkuhiljaa markkinat sopeutuisivat ja vuokrat alentuisivat ja asumistukimenot pienenisivät.

Asuntosijoitusbisneksen nykyisestä tuottavuudesta kerron sen, että ilmeisesti eniten vuokrasijoitusasuntoja omistavan yhtiön eli Kojamon pörssikurssi on noin kolmessa vuodessa noussut reilusti yli 100 prosenttia — siis pörssikurssi, joka mittaa yhtiön arvoa, tulevaisuudenkin arvoa, on kolmessa vuodessa noussut yli 100 prosenttia. Sitä, mikä tässä on asumistuen osuus, voi jokainen miettiä. Kun puhuin tästä viime viikolla, edustaja Wallinheimo laittoi siitä asiaa Twitteriin, ja siellä eräs minulle tuntematon kansalainen kommentoi hänen tviittiään näin: ”Sietääpä ajatella kerran jos toisenkin. Näinhän se menee asunnot vuokralle.” Eli ainakin tämä kansalainen uskoo, että asumistuki on se, millä vuokra-asunnot saadaan kaupaksi vuokralle. No entäs ilman asumistukea? [Puhemies koputtaa] Pitäisivätkö vuokranantajat nämä asunnot tyhjiillään? Pitäisivätkö? Minä en usko. Minä uskon, että vuokrat sopeutuisivat [Puhemies: Aika!] uuteen tilanteeseen. — Herra puhemies, joudun jatkamaan vielä yhden puheenvuoron verran.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

17.42 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunta on myös antanut lausunnon, johon keräsimme nostoja jo aiemmista lausunnoista liittyen muun muassa ilmiöpohjaiseen hyvinvointitalouteen, kestävyysmurroksen etenemiseen ja hyvinvointitalouden mittareihin sekä kestäväen kasvun ohjelmaan, kasvuportfolioon, innovaatioekosysteemiä yhteen kerääviin toimintamalleihin ja politiikkajohdonmukaisuuteen liittyen.

Valtioneuvoston kanslia esitti lausunnossaan ilmiöpohjaisesta tarkastelusta kolme esimerkkiä: esimerkiksi UKK-instituutin selvityksen mukaan liikkumattomuus aiheuttaa noin 3 miljardin euron kustannukset, ennenaikaisesti työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymiseen liittyy yli 8 miljardin euron tulojen menetykset, ja edelleen miljardiluokan kustannuksia liittyy valtioneuvoston kanslian mukaan myös kymmeniintuhansiin nuoriin miehiin, jotka eivät edes hae työtä.

Tähän ilmiöpohjaiseen hyvinvointitalouteen liittyen haluaisin muistuttaa voimassa olevista ponsista. Nimittäin tulevaisuusvaliokunta lausunnossaan muistuttaa, että ”eduskunnan tulevaisuusmietinnössä on voimassa oleva ponsi siitä, että nuorten syrjäytymisen ehkäisy otetaan yhdeksi ilmiöpohjaisen tarkastelun kohteeksi”. Ponnessa sanottiin: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valitsee työn murrokseen, suomalaisen työn tulevaisuuteen ja hyvinvointitalouteen liittyen ilmiöpohjaisen budjetoinnin kohteeksi nuorten syrjäytymisen ehkäisyn, osatyökyvyn hyödyntämisen ja työhyvinvoinnin.” Ja edelleen toinen ponsi, voimassa oleva, meidän lausunnossamme sanotaan: ”Tulevaisuusvaliokunta muistuttaa vakavasti, että eduskunnan tulevaisuusmietinnössä on mittareiden ja indikaattoreiden kehittämistä edellyttävät voimassa olevat ponnet.” Ne kuuluvat: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto täydentää valtion tulo- ja menoarviota laadittaessa bkt-mittaria luonnonvarojen kulutusta sekä hyvinvoinnin määrää paremmin arvioivalla satelliittitilinpildolla sekä yhdistelmäindikaattoreilla ja selvittää, tarvitaanko bkt-mittarin rinnalle uusia mittareita digitalisaation ja digitaalisen liiketoiminnan vaikutusten ymmärtämiseksi.”

Arvoisa puhemies! Halusin nostaa nämä tulevaisuusvaliokunnan ponnet esiin, koska nämä todella ovat voimassa olevia ponsia, jo aiemmin esitettyjä, ja nämä kyllä edesauttaisivat [Puhemies koputtaa] arvioinnissa myös jatkossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

17.45 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Nyt kun käymme läpi taloutta, niin on pakko ottaa esille sote, mitä tämä sote maksaa, mitä etuja se tuo ja säästääkö se hallinnossa mitenkä paljon. Käytännössähän kukaan ei tiedä, miten paljon tämä uusi hallinto tulee maksamaan. Sotea on markkinoitu semmoisena kaikki asiat hoitavana ja ihmisille palveluita tuovana asiana, mutta totuus on kuitenkin vähän toinen. Tämähän runnottiin läpi hirveän keskeneräisenä. Siellä on todella paljon muutettavaa, mutta se vain runnottiin ihan väkipakolla läpi, vaikka eiväthän ne mainonnan mielikuvat hoida ihmisiä vaan tarvitaan niitä tekeviä käsiä. Mielikuvat eivät koskaan hoida ihmisiä. Nyt tämä uudistus vie kunnilta puolet pois, elikkä puolet rahoista ja puolet toiminnoista lähtee pois. Sosiaali- ja terveyspuolen asiat siirtyvät pois kunnilta. Kuntiin jää enää puolet entisistä asioista. Kuitenkin kuntien hallintohan ei ollenkaan kapene: sinne jäävät lakisääteiset valtuustot, sinne jäävät hallitukset, sinne jäävät lautakunnat ja monet muut toimielimet. Elikkä se hallinto ei vähe- ne sieltä yhtään, vaikka puolet toiminnoista lähtee pois. Tässä vaiheessahan pitäisi jo hälytyskellojen soida, että mistäs ne tekevät kädet otetaan, kun rahat menevät nyt hallintoon ensimmäisenä kunnissakin.

No, entäs tämä uusi systeemi? Minun mielestäni tämä uusi systeemi ei luo oikeastaan yhtään semmoista tekevien käsien työpaikkaa, ei yhtään, vaan tämä luo lisää hallintoa, luo lisää luottamuspaikkoja. Jotenkin hirvittää, että ehkä enemmän olisi pitänyt kiinnittää huomioita siihen, että tekeviä käsiä tulee lisää eikä sitä hallintoa nyt paisuteta, koska on aivan älytöntä, että nyt luodaan tämmöinen jättikuntakommuuni, jossa vain hallinto kasvaa. Toivoisin, että oikeasti kiinnitettäisiin huomiota näihin hallinnon kuluihin. Niitä ei missään tule kunnolla ilmi, paljonko nämä tulevat maksamaan, koska ne luottamuspaikat, mitä tämä uusi sote tuo, ovat paljon kalliimpia, paljon enemmän niistä kustannuksia tulee kuin kuntien ja kaupunkien luottamuspaikoista, koska nämä ovat niin isoalaisia ja laajoja. Kyllä nyt ehdottomasti pitäisi kiinnittää enemmän huomiota näihin hallinnon kuluihin. Suren kovasti sitä, että näitä rahoja ei laitettu tekeviin käsiin vaan ne laitetaan hallinnon kuluihin, mitkä eivät todellakaan hoida ihmisiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Zyskowiec.

17.48 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Reijonen edellä puhui so- testa. Pitää todeta, että edellisen, Sipilän hallituksen sote-uudistukseen liittyi paljon kysymyksiä ja ongelmia, mutta oleellinen ero nyt hyväksyttyyn sote-uudistukseen on se, että edellisen hallituksen sote-uudistus olisi turvannut sote-uudistuksen kaikkein tärkeimmän tavoitteen toteutumisen eli sen, että ihmiset pääsevät jonoista hoitoon. Nimittäin edellisen hallituksen sote-uudistukseen sisältynyt valinnanvapaus olisi tarkoittanut vääjäämättä sitä, että hoitoonpääsy, hoidon saatavuus, olisi parantunut.

Tämä hallituksen sote-uudistus ei vuosikausiin millään tavoin edistä hoitoonpääsyä. On lupailtu, että nyt sitten tämän rakenneuudistuksen — tämän luurangon, tämän raamin, tämän kivijalan — jälkeen tulevat ne uudistukset, muun muassa viikon hoitotakuu ja muut, jotka sitten tämän hoitoonpääsyn helpottumisen turvaavat. Niitä odotellessa.

Arvoisa puhemies! Soteen liittyy maakuntaverot. Tämä Marinin vasemmistohallitus on hyvin ihastunut veroihin, ja niinpä nyt vauhdilla selvitetään maakuntaveron käyttöönottoa. Maakuntaveroon liittyy tällaisella yleisellä teorian tasolla hyvä ajatus siitä, että kun maa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2021 vp

kuntien ihmiset tuntisivat verotuksessaan omien sote-palveluiden järjestämisen tehokkuuden ja taloudellisuuden, niin se merkitsisi tiettyjä kannustimia maakunnan päättäjille pyrkiä toiminnan taloudellisuuteen ja tehokkuuteen.

Kokoomus ei maakuntaveroa hyväksy, jo siitä syystä, että se tulisi johtamaan kokonaisverotuksen kiristymiseen ja nimenomaan ansiotuloverotuksen kiristymiseen.

Kun valtiovarainministeri Saarikko ilmeisesti kuitenkin lähinnä keskustan puheenjohtajana sanoi Ilta-Sanomissa 10.6., että ”kenenkään verotus ei saa nousta”, niin minä kysyn: Millä hallitus estäisi sen, että maakuntaveron käyttöönoton myötä kenenkään verotus ei kiristyisi? Miten se voitaisiin estää? Ja olisin tätä kysynyt tietysti mielelläni jo silloin, kun ministeri Saarikko oli paikalla, tai joku muu ministeri. Jos ja kun maakunnat saavat itse päättää veronkorotuksistaan, niin miten se muka kompensoidaan kaikille niissä maakunnissa asuville tai kaikille kansalaisille sitten valtion tuloverotuksessa, ettei kenenkään tuloverotus kiristyisi? Onko muka tarkoitus se, että eri maakunnissa maksettaisiin eri määrä valtionveroa sen mukaan, paljonko siinä maakunnassa maksetaan maakuntaveroa? Tällaiseen järjestelmään en usko.

Näin ollen lupaus siitä, että maakuntaveron käyttöönoton myötä ”kenenkään verotus ei saa nousta”, on tyhjän päällä. Paitsi jos sitä tarkastellaan nimenomaan käyttöönoton yhteydessä. Nimittäin kun tässä yhteydessä on vedottu hallitusohjelmaan, niin katsotaan, mitä siellä lukee. Siellä lukee näin: ”Verorakenteen muutokset eivät saa voimaan astuessaan aiheuttaa verotuksen kiristymistä.” Tässä on villakoiran ydin. Hallitus voi toimia niin, että kun maakuntavero tulisi käyttöön, samalla alennettaisiin valtionveroa — tai jos kunnilta siirtyy tehtäviä, niin kuntien veroa — suoraan eduskunnan säätämän lain nojalla niin, että voimaantulomomentissa kenenkään verotus ei kiristy. Mutta millä se estetään sen jälkeen? Minun mielestäni ei yhtään millään. Näin ollen keskustan puheet siitä, että kenenkään verotus ei saa kiristyä, ei saa nousta maakuntaveron käyttöönoton myötä, ovat aivan tyhjän päällä.

Maakuntaveroa ei tule säätää. Se tulisi kiristämään ansiotulon, palkan ja eläkkeen verotusta, ja kokoomus ei maakuntaveron käyttöönottoa hyväksy.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.